

Konferencije za medije kao alat krizne komunikacije: Slučaj pandemije Covida-19

Vranić, Marija

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, The Faculty of Political Science / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:114:080612>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International/Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-25**

Repository / Repozitorij:

[FPSZG repository - master's thesis of students of political science and journalism / postgraduate specialist studies / dissertations](#)

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Diplomski studij novinarstva

Marija Vranić

**KONFERENCIJE ZA MEDIJE KAO ALAT KRIZNE KOMUNIKACIJE:
SLUČAJ PANDEMIJE COVIDA-19**

DIPLOMSKI RAD

Zagreb, 2021.

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Diplomski studij novinarstva

**KONFERENCIJE ZA MEDIJE KAO ALAT KRIZNE KOMUNIKACIJE:
SLUČAJ PANDEMIJE COVIDA-19**

DIPLOMSKI RAD

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Marijana Grbeša-Zenzerović

Studentica: Marija Vranić

Zagreb
rujan, 2021.

Izjavljujem da sam diplomski rad „Konferencije za medije kao alat krizne komunikacije: slučaj pandemije Covida-19“, koji sam predala na ocjenu mentorici izv. prof. dr. sc. Marijani Grbeša-Zenzerović, napisala samostalno i da je u potpunosti riječ o mojem autorskom radu. Također, izjavljujem da dotični rad nije objavljen ni korišten u svrhe ispunjenja nastavnih obaveza na ovom ili nekom drugom učilištu te da na temelju njega nisam stekla ECTS bodove.

Nadalje, izjavljujem da sam u radu poštivala etička pravila znanstvenog i akademskog rada, a posebno članke 16-19. Etičkoga kodeksa Sveučilišta u Zagrebu.

Marija Vranić

SADRŽAJ

POPIS ILUSTRACIJA	IV
1. UVOD	1
2. KRIZNO KOMUNICIRANJE.....	3
2.1. Definiranje i uzroci krize	3
2.2. Razvoj i faze krize	4
2.3. Krizni plan i definiranje javnosti	5
2.4. Krizna komunikacija.....	7
2.5. Odnosi s medijima	9
2.6. Komunikacijski alati za posredovanje informacija	10
3. KONFERENCIJE ZA MEDIJE KAO ALAT KRIZNE KOMUNIKACIJE.....	12
3.1. Uvjeravanje i propaganda kao komunikacijske strategije	13
4. KRIZNO KOMUNICIRANJE U ZDRAVSTVU – SLUČAJ COVID-19.....	16
4.1. Uloga stručnjaka u kriznoj komunikaciji Covid-19 pandemije	17
4.2. Tehnike zastrašivanja	18
5. PRVI VAL KORONAVIRUSA U HRVATSKOJ.....	20
6. METODOLOGIJA	22
6.1. O studiji slučaja	22
6.2. Cilj istraživanja i jedinice analize.....	23
7. KONFERENCIJE ZA MEDIJE KAO GLAVNI ALAT KRIZNE KOMUNIKACIJE STOŽERA CIVILNE ZAŠTITE REPUBLIKE HRVATSKE	26
8. ANALIZA PET TEHNIKA PROPAGANDE U KOMUNIKACIJI STOŽERA CIVILNE ZAŠTITE	32
8.1. Strah.....	32
8.2. <i>Band-wagon</i>	34
8.3. <i>Appeal to authority</i>	36
8.4. Imenovanje subjekta	37
8.5. Žrtveni jarac.....	38
9. ZAKLJUČAK.....	40
LITERATURA	42
INTERNETSKI IZVORI	45
PRILOG – TRANSKRIPTI KONFERENCIJA ZA MEDIJE STOŽERA CIVILNE ZAŠTITE.....	47
SAŽETAK.....	130

ABSTRACT	131
-----------------------	------------

POPIS ILUSTRACIJA

Dijagrami

Dijagram 1. Komunikacijski kanali Stožera civilne zaštite u borbi protiv koronavirusa 30

Slike

Slika 1. Doseg konferencija za medije Stožera civilne zaštite na tri najveća TV kanala po danima u razdoblju od 29.03. do 19.04.2020. 28

Slika 2. Prosječna minutna gledanosti TV-a na tri nacionalna kanala – travanj 2019. i 2020. 29

1. UVOD

Svjetska zdravstvena organizacija je u ožujku 2020. godine proglasila pandemiju koronavirusa. Covid-19 se prvi puta pojavio u Kini krajem 2019. godine, a globalno širenje zaraze prouzrokovalo je uvođenje restrikcija i zabrana u svim sferama života. Prvi zabilježeni slučaj koronavirusa u Hrvatskoj dogodio se krajem veljače 2020. godine. S obzirom na to da se o novonastalom virusu jako malo znalo, većina država je odmah uvodila razne mjere opreza za pokušaj suzbijanja zaraze. U Hrvatskoj je glavnu riječ za donošenje odluka te za informiranje javnosti o novonastaloj situaciji imao nacionalni Stožer civilne zaštite Republike Hrvatske, a najistaknutiji članovi tima su bili potpredsjednik Vlade i ministar unutarnjih poslova, Davor Božinović, ministar zdravstva, Vili Beroš, ravnateljica Klinike za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“, Alemka Markotić i ravnatelj Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, Krunoslav Capak. Što se tiče kriznog komuniciranja, koje je u fokusu ovog rada, Stožer civilne zaštite je kao glavni alat krizne komunikacije koristio konferencije za medije koje su bile posebno intenzivne tijekom ožujka i travnja 2020. godine kada se broj zaraženih koronavirusom iz dana u dan povećavao. Primarni cilj ovog diplomskog rada je istražiti na koji način je Stožer civilne zaštite koristio konferencije za medije kao alat kriznog komuniciranja u slučaju pandemije Covid-19 te na koji način su se u kriznom komuniciranju koristile određene tehnike propagande kao komunikacijska strategija kojom se nastojalo utjecati na prilagodbu ponašanja javnosti novonastaloj situaciji i mjerama koje je Stožer donosio.

Teorijski dio ovoga rada sastoji se od tri poglavlja. U drugom poglavlju rada definirano je krizno komuniciranje te su pobliže predstavljene vrste i uzroci kriza te krizna komunikacija i odnos s medijima i javnostima. Treće poglavlje prikazuje konferencije za medije kao alat kriznog komuniciranja te indikatore dobre konferencije, a četvrto poglavlje se sastoji od kratkog pregleda dosadašnjih istraživanja kriznog komuniciranja tijekom Covid-19 pandemije te općenito komunikacije u zdravstvenim krizama. U petom poglavlju rada opisan je tijek prvog vala širenja koronavirusa u Hrvatskoj, odnosno prvi slučajevi zaraze i reakcija vladajućih na kriznu situaciju i komunikaciju koja je predmet analize ove studije slučaja. Šesto poglavlje predstavlja odabranu metodu istraživanja, ciljeve istraživanja te odabrane jedinice analize. U sklopu ove studije slučaja provedena je kvalitativna analiza sadržaja dvanaest odabranih konferencija za medije Stožera civilne zaštite. U sedmom poglavlju je analizirano kako je Stožer civilne zaštite koristio konferencije za medije kao alat krizne komunikacije, a u osmom poglavlju je pobliže predstavljeno pet tehnika propagande kojima se Stožer koristio u kriznoj

komunikaciji. U zaključku su sumirani glavni nalazi načina korištenja konferencija za medije kao glavnog komunikacijskog kanala te tehnika propagande kao dijela komunikacijske strategije Stožera civilne zaštite.

2. KRIZNO KOMUNICIRANJE

2.1. Definiranje i uzroci krize

Prema Tomiću u posljednjih nekoliko godina krizno komuniciranje ima strateško mjesto u životu poduzeća i institucija. Krize mogu nastupiti u raznim oblicima, a najosjetljivije grane su svakako zračni i pomorski promet, željeznice, kemijska industrija, nuklearne elektrane, naftovodi i plinovodi te građevinarstvo i dr. Tomić također navodi da krize zapravo mogu nastati na svim područjima ljudske komunikacije te da kod definiranja krize ne postoji jedinstveno gledište jer ona se općenito definira kao nastupajući rizik (2008: 362).

Novak prenosi definiciju Londonske škole za odnose s javnošću koja krizu definira kao „ozbiljan incident koji utječe na čovjekovu sigurnost, okolinu, proizvode ili ugled organizacije. Obično je za takav incident svojstven neprijateljski stav medija prema njemu“ (London School of Public Relations, 1998, cit. prema Novak, 2001: 28). Novak navodi da je kriza okolnost u kojoj organizacija ne može normalno djelovati te da utječe na onemogućavanje postizanja ciljeva pa i samog opstanka organizacije. Tijekom krize posebna se pozornost treba posvetiti komunikaciji s javnošću, a pogotovo komunikaciji s medijima. Novak kaže da neki vjeruju da kriza zapravo počinje tek u onom trenutku kada mediji, državne institucije i utjecajne skupine u društvu nešto proglase krizom. No, dodaje da kriza u isto vrijeme može biti i opasnost i prilika za izgradnju boljeg ugleda organizacije (2001:28-29).

Tomić ističe kako se u suvremenoj literaturi uzroci kriza dijele se na vanjske i unutarnje. Vanjski uzroci nastaju izvan organizacije te se smatra da organizacija nema utjecaja na te uzroke, a u njih se mogu svrstati prirodne katastrofe i nesreće, političke i društvene promjene, gospodarske krize, recesije, promjene na tržištu, sigurnosno okruženje itd. Unutarnji uzroci kriza su loša organizacija rada, narušeni međuljudski odnosi, nestručnost i nemoral uprave, korupcija, bolest rivalitet, nepostojanje korporacijske kulture, loši uvjeti rada, nedostatak komunikacije i dr. Krize unutar jedne organizacije jako često nisu vidljive (2008: 363).

Uzroci kriza mogu biti jako široki, ali se stručnjaci slažu da je svaka kriza priča za sebe te da im na takav način treba i pristupati. Novak je odredio tri vrste/tipove kriza: vrste kriza s obzirom na okolinu iz koje potječu (krize fizičke naravi, krize javnog mnijenja, krize zbog pogrešaka uprave, krize gospodarsko-političke okoline), vrste kriza s obzirom na vrijeme upoznavanja (iznenadne krize i prikrivene krize) te vrste kriza s obzirom na njihovo doživljavanje (neobične krize i percepcijske krize) (2001:43).

2.2. Razvoj i faze krize

Životni ciklus krize sastoji se od četiri stupnja koje su početkom 90-ih godina predstavili Hanworth i Menge (Regester i Larkin, 1997 cit. prema Novak, 2001: 128): „izvor ili potencijalna opasnost, jačanje ili rastuća kriza, stvarna ili kritična kriza, rješavanje ili smirivanje krize“.

Prema Novaku prvi stupanj, izvor ili potencijalna opasnost, može nastati zbog vanjskih utjecaja ili zbog sukoba među ljudima u poduzeću. Menadžeri u toj fazi ne priznaju postojanje problema i nerijetko se dogodi da zbog straha uopće ne primjećuju opasnost. Ovaj stupanj krize ne privlači pozornost i zanimanje javnosti. Drugi stupanj, jačanje ili rastuća kriza, je kritičan jer može bitno utjecati na razvoj opasnosti te je od iznimne važnosti da poduzeće što prije preuzme nadzor i oblikuje plan za komuniciranje i rješavanje krize. Novak ističe kako se u ovoj fazi, mudrim postupcima, još uvijek može spriječiti nastanak krize većih razmjera. Treći stupanj, stvarna ili kritična kriza, znači da opasnost u potpunosti prerasta u krizu. Poduzeće u ovom stupnju teže kontrolira nastalu situaciju, a na događaje se ne smije samo odazivati nego ih mora predviđati i usmjeravati njihov razvoj. Kada uprava poduzeća počne komunicirati o svome položaju, kriza postaje „javna“, zanimanje upletenih javnosti raste, a time i pritisci na poduzeće. Četvrti stupanj, rješavanje ili smirivanje krize, znači da uprava mora analizirati kriznu situaciju i razmisliti o novim postupcima u poslovanju. Mediji u ovom stupnju svoju pozornost usmjeravaju na druge prijetnje opasnosti (2001: 128-129).

Coombs smatra da krizna komunikacija prolazi kroz četiri faze: „prevencija, priprema, odgovor i učenje“ (Coombs, 2005: 221 cit. prema Tomić i Sapunar, 2006: 302). Tomić i Sapunar objašnjavaju da faza prevencije uključuje identificiranje mogućih rizika krize i rad na tome da se mogući rizici smanje ili uklone. Faza pripreme je usmjerena na plan samog upravljanja krizom i na tim koji provodi isti. Plan ima posebne odjele posvećene kriznoj komunikaciji, a tim ima prethodno zadane zadatke te svaki od njih zna s kime će tijekom krize komunicirati. Tijekom krize, u prijelomnim trenucima, u timu će na vidjelo izaći pojedinci koji ne komuniciraju ili ne mogu podnijeti pritisak, a nemogućnost članova tima da efektivno komuniciraju može potkopati uspješnost tima uopće. Prema autorima, faza odgovora je najšire istraživani aspekt krizne komunikacije. Eksperti se slažu da krizni tim mora imati jedan brz, dosljedan i otvoren početni odgovor. Kriznom timu su dostupne tri tipa kriznog odgovora: poreći, umanjiti i riješiti. Poricanjem tvrde da kriza ne postoji ili da organizacija nema nikakvih odgovornosti za krizu, umanjivanjem se pokušava oslabiti veza između organizacije i krize, a krizni tim ostaje pri izjavi da organizacija nije pokušala stvoriti krizu te da je imala vrlo malo

kontrole nad njom. Rješavanjem krizni tim djeluje tako što direktno nudi kompenzaciju ili prihvaća punu odgovornost za krizu. U fazi učenja krizni tim mora prikupljati informacije da bi upotpunio trud cijeloga dosadašnjeg upravljanja, a naknadne informacije se moraju analizirati i pohraniti kako bi mogle poslužiti kao lekcija i utjecati na željene promjene (2006: 302-303).

2.3. Krizni plan i definiranje javnosti

Prema Tkalac Verčić najvažnija uputa za rješavanje bilo koje krize je davanje znaka internim i eksternim dionicima da organizacija ima plan za rješavanje krize te da isti primjenjuje. Jasan plan pokazuje da organizacija situaciju drži pod kontrolom i nadzorom i pomaže usmjeravanju pozornosti unutar organizacije (2015: 317). Tri su ključne upute za rješavanje svake krize: „budite spremni, budite dostupni, budite vjerodostojni“ (Tkalac Verčić, 2015: 317). Tomić ističe kako vodstvo korporacija i institucija mora biti svjesno mogućih kriza u sustavu te imati plan za izvanredne situacije. Planiranje krize pruža dovoljno vremena za razmatranje svih mogućnosti, testiranje spremnosti na djelovanje i promišljanje o svemu (2008: 366). Pet je koraka koji mogu pomoći pri osmišljavanju učinkovitog kriznog plana: sastavite tim za planiranje, procijenite razmjere problema, načinite plan, iskušajte plan i ažurirajte plan (Tomić, 2008: 366). Tomić napominje da „planiranje mora biti završeno prije nego se pojavi i najmanji znak krize ili nastupi katastrofa“ (2008: 367).

Nadalje, Tomić ističe kako se mogući krizni plan sastoji od šest etapa: analiziranje mogućih uzroka kriza, pripremanje plana, izbor kadrova, komunikacijski kapaciteti, osposobljavanje i simulacija krizne situacije (2008: 366). Tomić objašnjava da je nemoguće predvidjeti baš sve krize, ali je potrebno procijeniti moguće poteškoće. Plan bi trebao sadržavati komuniciranje prije krize, komunikaciju za vrijeme krize i krizno komuniciranje nakon krize. Uprava bi trebala napraviti popis osoba koje bi bile na raspolaganju u trenutku nastupanja krize, a najvažnija uloga tima je komunikacija s medijima i odgovaranje na telefonske pozive. Autor dodaje da se posebna pozornost treba obratiti na opterećenost stalnih komunikacijskih linija te se mora znati tko čini kriznu komunikacijsku skupinu i koje su zadaće iste. Kako bi krizni tim znao svoje obveze i zadaće, potrebno je organizirati edukaciju i osposobljavanje. Na taj način će moći spremno djelovati u trenutku izbijanja krize. Kada se krizni plan pripremi, potrebno je u različitim vremenskim intervalima nenajavljeno simulirati kriznu situaciju. Nenajavljena simulacija je najbolji pokazatelj kako se krizni tim ponaša i kakav je krizni plan (2008: 366-367).

„Javnost je homogena skupina ljudi koja svojim djelovanjem utječe na poduzeće i obratno. O tome koliko će uspješno i učinkovito poduzeće voditi odnose s tim javnostima, ovisi njegov uspjeh i dugoročni opstanak“ (Novak, 2001: 137), a strateški odnosi s javnošću prema Tkalac Verčić upravljaju odnosima s ključnim ciljnim javnostima o kojima ovisi uspjeh organizacije. Tkalac Verčić ističe da u odnosima s javnošću ne postoji opća javnost. Kao sinonim za pojam javnosti često se koristi riječ interesna skupina. Sve interesne skupine organizacije su njezine javnosti, ali sve javnosti nisu nužno interesne skupine organizacije. Određene javnosti nemaju nikakvu vezu s organizacijom (2015: 143). Novak navodi da je za uspješno komuniciranje tijekom krize vrlo važno da poduzeće unaprijed definira svoje ključne javnosti koje bi mogle biti posredno ili neposredno upletene u krizu. Glavna mjerila za prepoznavanje javnosti su: tko može biti pogođen u mogućoj krizi, tko može ugroziti poduzeće i tko mora biti obaviješten o događajima (Novak, 2001: 137). Tkalac Verčić objašnjava da se javnosti mogu podijeliti na interne i eksterne, odnosno one koje su unutar organizacije i izvan nje. Interne javnosti su dio organizacije (prodavači, menadžeri, dioničari, članovi uprave i dr.), a eksterne javnosti nisu izravno povezane s njom (novinari, članovi vlade, članovi lokalne zajednice itd.). Nadalje, prema Tkalac Verčić javnosti se mogu prikazati pomoću tri dimenzije: važnost, veličina i aktivnost. Važnost pokazuje koliko je neka javnost važna za funkcioniranje organizacije te je jako bitno da organizacija s važnom javnosti redovito komunicira. Veličina prikazuje stvaran broj ljudi koje javnost uključuje, a aktivnost prikazuje razinu potencijalne aktivnosti koju javnost iskazuje. Javnosti se također mogu podijeliti na primarne (izravno mogu utjecati na ostvarenje ciljeva organizacije), sekundarne (moć utjecaja na organizacijske ciljeve puno manja) i marginalne javnosti (najmanje važne za organizaciju) (2015: 145).

Tkalac Verčić objašnjava kako je u teoriji odnosa s javnošću česta podjela na latentne, svjesne i aktivne javnosti. Latentna javnost je skupina koja bi iz nekog razloga mogla doći u nekakav sukob s organizacijom ili početi aktivniji odnos, ali toga još nije svjesna. Svjesna javnost je skupina koja zna da postoji preklapanje interesa između njih i organizacije, ali ne poduzima nikakvu reakciju. Kada svjesna javnost poduzme određenu reakciju, ona postaje aktivna javnost. Tkalac Verčić ističe da je jako bitna i intervenirajuća javnost koja pomaže u slanju poruke drugoj javnosti. Intervenirajuću javnost najčešće čine pripadnici različitih medija. Tradicionalne javnosti uključuju zaposlenike, medije, vladine institucije, ulagače, potrošače, glasače i dr. Prilikom prikupljanja informacija o svakoj javnosti, potrebno je odgovoriti na sedam pitanja: koliko ova javnost može utjecati na ostvarenje ciljeva organizacije, što ova javnost treba ili očekuje od organizacije, tko su vođe mišljenja i donositelji odluka u pojedinim javnostima, kakva su demografska obilježja javnosti, kakav je psihografski profil javnosti,

kakvo je javno mišljenje o organizaciji i kakvo je mišljenje javnosti o određenom problemskom pitanju (2015: 146-150). Za uspješno krizno komuniciranje potrebno je duboko razumijevanje ključnih javnosti i njihovih karakteristika, ali i vrijednosti i etike društva kojem pripadaju (Zamoum i Gorpe, 2018: 211).

2.4. Krizna komunikacija

Prema Novaku krizno komuniciranje predstavlja „posebno područje odnosa s javnošću koje obuhvaća predviđanje potencijalnih kriznih događaja, pripremu za njih, rješavanje kriza i komunikaciju s oštećenima i drugim ključnim javnostima organizacije te nakon analize i krizno ocjenjivanje“ (2001: 207). Krizno komuniciranje podrazumijeva razmjenu informacija između javnih tijela, organizacije, medija, pojedinaca i skupina koje su pogođene krizom. Tijekom krize donositelji odluka i komunikatori djeluju prema vlastitom viđenju krize, a to je najčešći razlog zašto krizna komunikacija polazi po zlu (SEMA, 2008: 25). Tkalac Verčić naglašava da je strateški način razmišljanja vrlo važan dio krizne komunikacije, a ključno komunikacijsko načelo kada se kriza dogodi nikako nije zatvoriti se. U kriznim situacijama najuspješniji komunikatori su oni koji komuniciraju ažurno, iskreno i daju potpune informacije medijima. Stručnjaci za odnose s javnošću smatraju da je najvažnije pravilo komunikacije za vrijeme krize reći sve i reći to brzo. Ako organizacija šuti ili daje izjavu „bez komentara“, smatra se da potvrđuje krivnju. Tišina ljuti medije, ali još veću štetu stvara neiskusni glasnogovornik koji spekulira (2015: 319). Prema Zamoumu i Gorpeu upravljanje krizom zahtijeva otvorenost i vjerodostojnost jer laži i netransparentnost mogu dovesti do toga da poduzeće izgubi povjerenje javnosti, a ponovno stjecanje istog je u tom slučaju vrlo otežano. Autori ističu da iznošenje samo istinitih informacija može dugoročno utjecati na pozitivno mišljenje javnosti o organizaciji (2018: 212). Uspješna krizna komunikacija se sastoji od četiri koraka: „procjena rizika, planiranje krizne komunikacije, odgovor i oporavak“ (Tkalac Verčić, 2015: 319).

Covello i Allen navode da je za uspješno krizno komuniciranje u suvremenim i vrlo složenim uvjetima potrebno voditi računa o mnogim faktorima, a ističu sedam ključnih pravila kriznog komuniciranja: „uključiti javnost i prihvatiti ju kao partnera kako bi se proizvela informirana javnost; pažljivo planirati svoj rad te ga potom evaluirati jer se različiti pristupi primjenjuju na različitim publikama i medijima; osluškivati javnost jer su empatija i povjerenje neprocjenjivi čimbenici; biti iskren, pošten i otvoren jer je jednom izgubljeno povjerenje teško povratiti; surađivati s vjerodostojnim izvorima jer komunikaciju s javnostima otežavaju upravo nesuglasice između organizacija; zadovoljiti potrebu medija jer same medije obično više zanima opasnost nego sigurnost te posljednje govoriti jasno i s dozom empatije jer je bitno pokazati spremnost da se okolina obavijesti u kriznim situacijama“ (Covello i Allen, 1988, cit. prema Mihalinić, 2018: 29).

Zamoum i Gorpe ističu da proces upravljanja krizom zahtijeva mnoge vještine i znanja jer je riječ o procesu utjecanja na promjenu javnog mnijenja sukladno stajalištu organizacije koja u krizi brani svoju viziju i interese. Upravljanje kriznim situacijama zahtijeva društveno, pravno i komunikacijsko znanje, a navedeni elementi su ključni u potrazi za mogućim rješenjima krizne situacije (Zamoum i Gorpe, 2018: 210). Prema Novaku poduzeće se može na krizu odazvati na različite načine, a strategije koje upotrebljavaju u praksi se mogu podijeliti na pet glavnih skupina: strategija priznanja, strategija pravne pomoći, strategija šutnje, strategija povlačenja i napada te strategija traženja širih razloga za nastanak krize (2001: 153). Novak ističe da je strategija priznanja preporučljiva strategija jer se njome često može pridobiti naklonost javnosti koja u većini slučajeva oprašta "pokajniku" – organizaciji koja je priznala krivnju i posredno ili neposredno zamolila javnost za još jednu priliku. Ova strategija je česta u zdravstvu jer se liječnici pozivaju na nesretan slučaj i uspoređuju ga sa sličnima te ga predstavljaju u svjetlu statističke prirode, a ne neprimjerenog postupanja. U ovakvim slučajevima uprava jako često javno preuzima odgovornost i čak daje otkaz/ostavku. Priznanje nekoga na visokom položaju je važnije što je kriza veća (2001: 153). Prema Novaku strategija pravne pomoći često nije uspješna. Odvjetnici su fokusirani na dobivanje tužbi na sudu, ali negativan publicitet može iznimno naštetiti ugledu klijenta. Pravni postupci su dugotrajni i skupi, a odvjetnici savjetuju šutnju što je rijetko preporučljiva strategija. „Bez komentara“ ili strategija šutnje je čest odgovor poduzeća na pitanja o kriznom događaju. Poduzeće smatra da će takvim pristupom primiriti krizu te da će percepcija krize u javnosti zadržati istu na niskoj razini. Autor objašnjava kako se strategija povlačenja i napada većinom upotrebljava za krize koje traju duže vrijeme. Poduzeće povlači proizvod te ga kasnije opet uvodi, ali izmijenjenog. Napadnim odgovorom na krizu poduzeće je više prisutno u medijima i predstavlja svoju stranu priče. Strategija traženja širih razloga za nastanak krize označava prebacivanje krivnje na nekoga drugog i oslanjanje na viši autoritet, a može biti u isto vrijeme uspješna i vrlo neuspješna. Ova strategija se većinom primjenjuje u privrednim granama u kojima kriza u jednom poduzeću može negativno utjecati na sva poduzeća povezana s njime i općenito na cijelu gospodarsku granu (2001: 154-155).

Komunikacijski tim se tijekom krize mora usmjeriti na odnose s medijima, a Novak u svom priručniku daje nekoliko glavnih uputa za komunikaciju u krizi. Trebalo bi priznati postojanje krize i suočiti se s njezinom stvarnošću. Negiranjem kriza će se okrenuti protiv nas i zateći nas nespremne za bilo kakvo djelovanje. Ključno je aktiviranje kriznog komunikacijskog tima koji će se u tim trenucima povezati s upravom poduzeća i početi s izvođenjem kriznog komunikacijskog plana. Jako je bitno pripremiti krizni komunikacijski

centar gdje će novinarima biti dostupne sve informacije i komunikacijska tehnologija. Potrebno je definirati činjenice i govoriti jednako, a najbolje je da komuniciranje sa svim javnostima obavlja službeno određena osoba, glasnogovornik, koji će ujedno biti izvor svih informacija. Preporučljivo je pripremiti i pisanu izjavu te sazvati konferenciju za novinare čim okolnosti to dopuste (2001: 159). Tomić objašnjava da „tko informira taj i formira“ (2008: 371) te da je vrlo važno odmah reagirati prema javnosti pa čak i ako sve informacije nisu prikupljene. Glasnogovornik, glavni menadžer ili osoba koja je zadužena za komunikaciju s medijima mora izbjeći „informacijsku prazninu“ jer u situaciji kada mediji ne dobiju brze informacije morat će izvijestiti javnost na temelju poluinformacija ili glasina što može iznimno naštetiti organizaciji i prouzrokovati loš publicitet (Tomić, 2008: 371). Najvažnija su prva 24 sata od nastanka krize, a najkritičnija su upravo prva dva sata. Ako komunikacijski tim ili vodeći menadžeri ne reagiraju u prva 24 sata krize, informacijska praznina se produljuje i može nanijeti nepopravljivu štetu (Novak, 2001: 161).

2.5. Odnosi s medijima

Mediji su, prema Tkalac Verčić, učinkovit način komunikacije s velikim i raspršenim javnostima, odnosno filteri putem kojih se može doprijeti do različitih javnosti. Njihov središnji položaj u odnosima s javnošću je povezan s ulogom *gatekeepera* – vratara koju mediji imaju kontrolirajući tijek informacija (2015: 370). Tkalac Verčić navodi da je psiholog Kurt Lewin uveo pojam vratara u svojim istraživanjima socijalnih promjena nakon Drugog svjetskog rata, a ova teorija objašnjava proces u kojem se velik broj potencijalnih vijesti smanjuje, oblikuje i odašilje putem masovnih medija. Ideja vratara uključuje oblikovanje i prenošenje poruke putem novinskih kanala (Tkalac Verčić, 2015: 370-371). No Tkalac Verčić ističe da medije možemo promatrati i kroz funkciju javnosti. Jedan od najosjetljivijih dijelova krizne komunikacije su svakako odnosi s medijima (2015: 326). *Swedish Emergency Management Agency* navodi da su mediji važan dio komunikacijskog procesa jer su vijesti tijekom krize najvažniji i najbrži način dopiranja do javnosti. Potreba za brzim i točnim informacijama je sve veća, kao i pritisak na vlasti i donositelje odluka, jer se vremenski okvir za suočavanje s medijima i informiranje javnosti znatno smanjio (SEMA, 2008: 43).

Osnovna pravila u komunikaciji s medijima su: „govorite prvi i često, nemojte nagađati, nemojte davati neslužbene informacije, držite se činjenica, budite otvoreni i zabrinuti, a ne defenzivni, naglasite svoju poentu i ponavljajte ju, nemojte se sukobljavati s medijima, izgradite položaj izvora koji je autoritet, ostanite mirni, budite iskreni i spremni na suradnju i nikada ne

lažite“ (Tkalc Verčič, 2015: 326). Tomić piše o dodatnim smjernicama za rad s medijima u kojima među ostalim navodi da na izravno novinarsko pitanje treba dati izravan odgovor, a što je pitanje teže, odgovor mora biti kraći. Ako ne znate odgovor na pitanje, priznajte da ne znate te se potrudite saznati, a tiskovnu konferenciju ne sazivajte ako nemate “dobru“ vijest. Najvažnije činjenice uvijek treba navesti na početku obraćanja medijima (2008: 272). Tomić ističe da je osnovna polazna pretpostavka odnosa s medijima da ispunjavaju zahtjeve novinara. Model *www* ili tri zlatna W se smatra ključnim u komunikaciji s medijima: WHY (zašto) je ono što imamo reći od javnog interesa? Je li to vijest? Je li relevantna čitateljstvu ili publici?, WHEN (kada) je njihov (medijski) krajnji rok da prihvate informaciju? Ako informacija dođe prekasno do novinara, propustit ćete rok i informacija će biti ostavljena za sljedeće izdanje ili u potpunosti izgubljena i WHAT (u kojem formatu) oni (mediji) žele informaciju jer novinari obično preferiraju kanale kojima žele zaprimiti materijal (2008: 472).

2.6. Komunikacijski alati za posredovanje informacija

Tomić govori kako su se razvojem odnosa s javnošću počeli koristiti brojni alati komuniciranja, a njihov glavni cilj je prijenos ključne poruke do primarne i sekundarne javnosti. Svaki komunikacijski alat ima svoje prednosti i mane, a optimalno je odabrati slijed alata koji se nadopunjuju i uspješno prenose poruku do ciljane skupine (2008: 471). Prije samog odabira medija ili kanala za krizno komuniciranje, potrebno je odgovoriti na pitanja kako doprijeti do ciljane skupine i je li poruka koju želimo prenijeti jasna (SEMA, 2008: 63). Medije obično zanimaju odgovori na tri glavna pitanja: što se dogodilo, zašto se dogodilo i što će se poduzeti? Glasnogovornici ili uprava moraju osigurati potpune i detaljne informacije, a ako su novosti loše, najbolje ih je izreći sve odjednom (Novak, 2001: 166).

„Ključni komunikacijski alati za posredovanje informacija u kriznim situacijama jesu izjave za javnost. S pomoću njih uprava poduzeća objašnjava glavne informacije o događaju, izražava svoje žaljene i ostale osjećaje“ (Novak, 2001: 166). Tomić ističe da se novinari svakodnevno trude od djelatnika za odnose s javnošću dobiti izjavu vezanu za neki aktualni problem jer “živa riječ” je puno zanimljivija od priopćenja za javnost i daje dodatnu zanimljivost i dinamiku teksta ili priloga (2008: 485). Novak objašnjava da izjava za medije ima i formu koju je potrebno poštovati: narav događaja, lokacija događaja, pojedinosti o događaju (broj mrtvih, ozlijeđenih, kako su oštećena područja, kakvi su utjecaji na okolinu i rad poduzeća), pojedinosti o poduzetim aktivnostima, citirani navodi žaljenja viših menadžera o događaju te pojedinosti o istragama uzroka događaja (2001: 167).

Intervju je prema Tomiću važan i čest komunikacijski alat koji je nastao 1859. godine, a stručnjaci kažu da je svaki nastup te vrste na televiziji premijera. Tri su vrste intervjuja: intervju gledišta i ideja, informativni intervju i intervju s istaknutom osobom (2008: 485). Novak ističe kako intervju daje mogućnost glasnogovornicima ili predstavnicima uprave da detaljnije objasne događaje te da uklone moguće nejasnoće. Tri su glavne točke, a prvo mjesto pripada ljudima, nadalje slijedi šteta u okolišu ili imovini i na kraju financijske posljedice. Na pitanja je potrebno odgovarati što detaljnije i konkretno, a ne izbjegavati odgovor šutnjom. U intervjuu se ne smije gubiti vrijeme na iscrpno objašnjavanje pozadine, već se pažnja mora usmjeriti na srž problema. Autor dodaje da se tijekom intervjuja pruža mogućnost da se pohvali određeno postupanje primjerice radnika, policije, vatrogasaca ili bilo kojih sudionika u rješavanju krize. Važan komunikacijski alat je i posebna telefonska linija, a na pozive medija se trebaju javljati članovi kriznog komunikacijskog tima koji su dobro obaviješteni o situaciji i znaju dobro postupati s medijima. Moraju imati ažurirane informacije i biti spremni dati objašnjenje i odgovor na svako pitanje koje novinari mogu postaviti o kriznoj situaciji (2001: 168). Prema Tomiću, internet je komunikacijski kanal koji sve više osvaja prostor u organizacijskoj komunikaciji jer omogućava brzu i učinkovitu komunikaciju s novinarima. Nove tehnologije smanjuju vrijeme putovanja informacija i obrade te predstavljaju superbrzu traku za protok informacija (2008: 495).

3. KONFERENCIJE ZA MEDIJE KAO ALAT KRIZNE KOMUNIKACIJE

Press-konferencija ili konferencija za novinare je prema Tomiću jedan od najčešće korištenih alata u odnosima s medijima. Konferencija za medije bi se trebala organizirati iz dva razloga: informacija koju želite prenijeti javnosti je toliko kompleksna da je morate razjasniti u razgovoru ili namjerno želite dramatizirati svoje priopćenje novinarima. Konferencija za medije je prilika da glasnogovornici putem medija iznesu svoju poruku, ali i da novinari imaju mogućnost postavljati pitanja koja su bitna za javnost. Tomić objašnjava da je prije organiziranja konferencije za medije bitno provjeriti imate li uistinu važne vijesti i je li konferencija potrebna ili se vijest može priopćiti na neki drugi, jednostavniji način. Pet je elemenata plana konferencije za medije. U uvodu se predstavljaju glasnogovornici i teme, najave pravila za pitanja i odgovore te vrijeme trajanja. Autor ističe kako su iznimno bitne komunikacijske vještine i vještina prijelaza s uvoda preko prezentacije glavnih tema do pitanja i odgovora. Također je od velike važnosti ponavljati temeljene smjernice. Tijekom dijela pitanja i odgovora bitno je uvažavanje osobe koja pitanje postavlja te praćenje odnosa teme i pitanja. Govori bi trebali biti kratki kako bi se osiguralo dovoljno vremena za pitanja novinara. Na samom kraju dolazi *vrpca* ili uspješan završetak konferencije sa zadržanom kontrolom (2008: 488-490). Prema Novaku, konferencija za medije pruža priliku da se uživo progovori o svojoj strani priče te da se usput isprave netočne informacije ili razjasne mogući nesporazumi. Medije se mora pravodobno obavijestiti o terminu održavanja konferencije, a istoj mora prisustvovati glasnogovornik i predstavnici koji sudjeluju u rješavanju krize. Ako kriza traje duže, vrlo su prikladni kratki susreti, *briefings*, s novinarima svaki dan na istom mjesto i u isto vrijeme. Konferencija se može održati i više puta na dan kako bi glasnogovornici mogli dati nove informacije medijima (2001: 167). Tkalac Verčić navodi da bez obzira na vrstu krize i težinu situacije u kojoj se konferencija saziva, organizator konferencije bi trebao nastojati stvoriti ozračje suradnje i odavati dojam iskrene spremnosti na suradnju s medijima. Situacija u kojoj se na konferenciji djeluje ljutito ili se novinarska pitanja smatra neprimjerenima, mogla bi naškoditi poduzeću/organizaciji. U takvim slučajevima je bolje priznati da je situacija loša i istaknuti da se čini sve kako bi se šteta popravila (2015: 385).

Olariu i Nichifor (2015: 122) objašnjavaju da obično velika postignuća, veliki pomaci, hitni slučajevi ili katastrofe zahtijevaju nacionalnu konferenciju za novinare te da bi ton konferencije bi trebao biti topao, prijateljski i pristojan. Novinari od konferencija koje organiziraju javne institucije očekuju zanimljive vijesti za javnost, pravovremene, stvarne i iskrene informacije, a informiranje javnosti i obraćanje medijima bi trebalo funkcionirati prema

KISS načelu - "*keep it short and simple*" s tonom koji naglašava najbitnije poruke (Olariu i Nichifor, 2015: 122). Glasnogovornici trebaju uzeti u obzir da će se njihove geste i neverbalna komunikacija pomno pratiti i kasnije proučavati, a za učinkovito širenje poruke preporučuje se predstavnicima, voditeljima i stručnjacima za komunikaciju da tijekom konferencije za medije budu opušteni, iskreni, izravno se obraćaju novinarima, ne koriste žargone ili tehničke izraze, ne ocjenjuju novinarska pitanja kao zanimljiva ili neprikladna, ne koriste odgovor "bez komentara", nemaju ironične ili nasilne replike, ne šire *off the record* informacije, ostanu mirni, nasmiješeni i spremni za suradnju (Olariu i Nichifor, 2015: 123-125).

3.1. Uvjeravanje i propaganda kao komunikacijske strategije

Prema Tkalac Verčič, dominantan pogled na odnose s javnošću još uvijek je onaj prema kojemu je osnovna svrha komunikacije uvjeravanje. Otac odnosa s javnošću, Edward Bernays, je tvrdio da je glavna svrha odnosa s javnošću generiranje suglasja kako bi se stvorila pozitivna klima prema pojedincu, proizvodu ili instituciji. Glavni ciljevi uvjeravanja, odnosno persuazivne komunikacije su izmjena ili neutraliziranje negativnog mišljenja, pojačanje latentnog mišljenja i pozitivnog gledišta i očuvanje pozitivnog mišljenja. Iskusni komunikatori tvrde da je javnost najlakše uvjeriti iznošenjem činjenica koje su u skladu s njihovim osjećajima, vjerovanjima ili očekivanjima. Neke od tehnika persuazivne komunikacije su činjenice, emocije, personalizacija i privlačno vama. Činjenice su nepobitne, a empirijski dokazi potkrepljuju određena stajališta. Tkalac Verčič objašnjava da ljudi reagiraju na emotivne apele poput ljubavi, obitelji, domoljublja, a takvi pozivi su često najjača motivacija. Osobna iskustva su također snažan izvor motivacije i često mogu biti uvjerljiv poticaj u mijenjanju stajališta. Riječ koja ljudima nikada ne dosadi je „vi“, a tajna uspjeha u persuazivnoj komunikaciji je pokazati ljudima koja je korist od nečega upravo za njih. Koristeći tehnike persuazivne komunikacije najteže je izmijeniti negativna mišljenja u pozitivna. Uvjeravanje je puno jednostavnije ako je poruka u skladu s našim općim stajalištima prema predmetu komunikacije. Persuazivna komunikacija može imati jednostrani i dvostrani pristup. Jednostrani pristup je uspješan kod javnosti koja je pozitivno naklonjena poruci, a dvostrani, koji nudi više pogleda na neko pitanje, kod osoba koje bi mogle imati negativno stajalište. Kada se nudi više pogleda na neko pitanje, govornika se doživljava objektivnim, vjerodostojnim i smanjuje se nepovjerenje prema njegovim motivima (2015: 121-122).

Persuazivna komunikacija, kada je uspješna, rezultira reakcijom propitivanja i suprotstavljanja poruke svom postojećem repertoaru informacija ili iskustava. Proces

uvjeravanja je interaktivan i smatra se uzajamno zadovoljavajućim (Jowett i O'Donnell, 2005: 32). Tafra-Vlahović predstavlja tri osnovne metode kojima se govornik koristi kako bi oblikovao persuazivni govor i uvjerio publiku u svoje stavove. To su: logičnost i dokazi, vlastiti kredibilitet i psihološke potrebe publike. Autorica navodi da novija istraživanja potvrđuju da dokazi nemaju toliko relevantnu ulogu ako vjerodostojnost govornika nije na odgovarajućoj razini iz čega proizlazi da je kredibilitet najvažnija metoda kojom se ostvaruje persuazivna poruka. Posljednja metoda se odnosi na psihološke potrebe publike, odnosno na personalizaciju persuazivnih argumenata i vezivanja tih argumenata za potrebe publike (2013: 195–196).

Autori Pratkanis i Turner (1996) definirali su propagandu kao „svjesno i sustavno nastojanje u cilju oblikovanja percepcije, manipuliranja spoznajama i usmjeravanja ponašanja kako bi se postigla reakcija koja odgovara željenoj namjeri propagandista, dok je uvjeravanje nastojanje da se utječe na mentalno stanje druge osobe komunikacijom u kojoj ta osoba ima određenu mjeru slobode“ (Pratkanis i Turner, 1996: 190 cit. prema Jowett i O'Donnell, 2005: 6). Tomić ističe da je krajnja svrha propagande osigurati nekritično prihvaćanje koje se obično postiže tako što se bude emocije i provocira duhovna razina. Propaganda je jednosmjerna komunikacija bez povratne informacije, a razlikujemo crnu, sivu i bijelu propagandu. Bijela propaganda je otvoreno širenje informacija koje se smatraju “istinitima“, siva se sastoji od širenja tvrdnji dvojbenog sadržaja pri čemu se ciljano izbjegava veza između informacije i izvora, a crna propaganda ne otkriva identitet propagandista koji širi lažne informacije (Tomić, 2008: 59-61).

Prema Sprouleu sedam je osnovnih propagandnih tehnika koje se najčešće upotrebljavaju u propagandnoj praksi: davanje imena (imenovanje subjekta), blještava generalizacija, transfer, svjedočenje, običan narod, slaganje karti i *band-wagon*. U tehnici davanja imena propagandist dočarava mržnju ili strah pogrdno etiketirajući one pojedince, skupine, narode, rase, uvjerenja i ideale koje bi htio osuditi i odbaciti. U blještavoj generalizaciji program se povezuje s riječima kao što su istina, sloboda, čast, socijalna pravda, pravo na rad, lojalnost, napredak, demokracija. Kao i kod davanja imena, ideja je natjerati ljude da formiraju nepromišljen sud pod utjecajem emocionalnog dojma. Transfer uključuje prenošenje autoriteta i prestiža s nečega što poštujemo na nešto što bi propagandist htio da prihvatimo. Na primjer fotografiranje političkog kandidata ispred sakralne zgrade. Sproule ističe da ova tehnika postaje propaganda kad ne postoji sukladnost između osobe i prikazanih vrijednosti. U svjedočenju se povezuje ideja ili program s nekom određenom, favoriziranom osobom ili institucijom. Tehnika običan narod je tehnika impliciranja da je govornik samo 'jedan od nas'. Jezikom i djelovanjem elite se povezuju s običnim narodom s ciljem prenošenja povoljnog dojma o sebi i svojim

idejama. U tehnici slaganje karti koristi se prenaplašavanje i korištenje pogrešnih, nelogičnih i obmanjujućih informacija kako bi se ostavio dobar dojam i zaboravile neugodne informacije. *Band-wagon* tehnika usmjerava ljude da "slijede gomilu" i prihvate ideju ili plan jer "svi to rade" zbog čega bi i mi trebali. Često se pri tom poziva na naciju, vjeru, rasu, religiju, spol ili zanimanje (2001: 136). Osim navedenih osnovnih tehnika propagande, Da San Martino i suradnici navode dodatne tehnike: strah, ponavljanje, *appeal to authority*, žrtveni jarac (*scapegoat*), korištenje riječi i fraza sa snažnim emocionalnim implikacijama i druge (2020, 1379).

4. KRIZNO KOMUNICIRANJE U ZDRAVSTVU – SLUČAJ COVID-19

Pojava zaraznih bolesti te naglasak na prevenciji od istih proširile su ulogu komunikacije kao važne i neophodne komponente javnozdravstvene prakse. Kroz komunikaciju u zdravstvu se nastoji utjecati na promjenu ponašanja te tako spriječiti širenje i kontrolirati moguću pojavu zaraznih bolesti (Freimuth i dr., 2000: 337-338). Reynolds i Seeger objašnjavaju kako krizno komuniciranje uključuje slanje i primanje poruka kako bi se spriječili ili smanjili negativni ishodi krize i na taj način zaštitila organizacija, dionici ili industrija od štete te kako bi se zaštitio ugled istih. S druge strane, glavni cilj komunikacije u rizičnim situacijama je uvjeriti javnost da je njihov život u opasnosti te da bi shodno tome trebali promijeniti svoje ponašanje. Upravljanje prirodnim katastrofama i hitnim slučajevima u vezi s javnim zdravljem oduvijek je uključivalo značajnu komunikacijsku komponentu u obliku upozorenja, poruka o riziku, obavijesti o evakuaciji, informacija u vezi simptoma i liječenja itd. (2005: 46-47). Krize globalnih razmjera poput pandemije COVID-19 zahtijevaju specifičan način komuniciranja unutar zajednica, a krizni komunikatori pravodobnim informiranjem javnosti mogu smanjiti nesigurnost građana te ostvariti povjerenje javnosti u institucije koje pokušavaju upravljati krizom i osigurati kontinuitet u funkcioniranju javnih institucija (Grace i Tham, 2020: 111). St.Amant ističe da upravljanje strahom tijekom kriznih situacija uključuje prepoznavanje uzroka straha i osiguravanje mehanizama za usmjeravanje ponašanja, a mehanizmi mogu pomoći kriznim komunikatorima da razumiju probleme koji izazivaju strah koji proizlazi iz novonastale situacije i suočavanja s pandemijom. Primjenom elemenata raznih mehanizama tijekom stvaranja sadržaja, stručnjaci za krizno komuniciranje mogu razviti materijale koji pomažu u održavanju reda koji može ublažiti strah tijekom krize (St.Amant, 2021: 131). Prema Grbeši, komunikacija u rizičnim situacijama se oslanja na strategije persuzije kako bi se javnost uvjerila da prijetnja stvarno postoji i da bi se trebali pridržavati predloženih promjena ponašanja. Dvije strategije su posebno učinkovite: korištenje stručnjaka sa solidnim komunikacijskim vještinama i korištenje diskursa koji za cilj ima zastrašivanje (2020: 59). Učinkovito krizno komuniciranje u zdravstvu uključuje širenje znanstveno utemeljenih poruka iz vjerodostojnih izvora putem poznatih kanala do javnosti, a komunikacijske metode koje se koriste imaju za cilj povećanje svijesti javnost o postojanju bolesti, njezinim uzrocima i liječenju, promjene stavova i individualnog ponašanja kako bi se bolest spriječila ili kontrolirala te stvaranje društvene norme koja favorizira zdrav život (Freimuth i dr., 2000: 338). Učinkovite komunikacijske poruke u zdravstvu slijede tri opća načela: jasne su i jednostavne, pozitivne te u isto vrijeme emocionalne i racionalne, a ako

izazivaju strah pokazuju određene smjernice kako isti ublažiti i proizvesti očekivana ponašanja (Freimuth i dr., 2000: 338).

4.1. Uloga stručnjaka u kriznoj komunikaciji Covid-19 pandemije

Lavazza i Farina objašnjavaju da su medicinski stručnjaci - virolozi, epidemiolozi, stručnjaci za javno zdravstvo i statističari postali ključni u predlaganju politika za suzbijanje širenja koronavirusa. Slučaj koronavirusa koji uzrokuje teški akutni respiratorni sindrom prvi je put službeno identificiran u kineskom gradu Wuhanu u provinciji Hubei u prosincu 2019. godine. Virus se prenosi između ljudi koji su u neposrednoj blizini i putem respiratornih kapljica nastalih kada zaraženi pacijent kašlje ili kiše. Koronavirusom se mogu zaraziti i osobe koje dodirnu objekt s virusom na sebi. Epidemija se u početku uglavnom širila unutar kontinentalne Kine, ali se do veljače 2020. godine zarazilo više od 75 000 ljudi. Na temelju alarmantne razine širenja virusa, Svjetska zdravstvena organizacija je 11. ožujka 2020. godine proglasila pandemiju koronavirusa (Lavazza i Farina, 2020: 1-2).

Lavazza i Farina ističu da je u prvim nekoliko tjedana širenja virusa došlo do značajnog nedostatka informacija, a Kina je pokušala sakriti ili cenzurirati izvješća liječnika koji su prepoznali postojanje novog virusa. Nastojali su ne plašiti stanovništvo i izbjeći štetne posljedice za gospodarstvo, ali su pokazali opću nespремnost za upravljanje krizom nakon što se pandemija više nije mogla skrivati i negirati. U međuvremenu su mnogi stručnjaci tjednima upozoravali da bi se epidemija mogla razbuktati i vrlo rano su predlagali uvođenje niza teških mjera uključujući socijalno distanciranje, zatvaranje škola i sveučilišta, zabrane velikih okupljanja i međunarodnih putovanja kako bi se spriječilo daljnje širenje virusa. Autori dodaju kako se malo znalo o dinamici prijenosa virusa, kliničkim karakteristikama ili učinkovitim načinima liječenja kada su zemlje bile prisiljene pripremiti i provesti mjere suzbijanja i ublažavanja prijenosa virusa. Pranje ruku, distanciranje i uporaba maski bila su ključna ponašanja za smanjenje rizika od infekcije. Stručnjaci svih vrsta postali su ključni u borbi protiv virusa. Nakon što je javnost shvatila razmjere prijetnje, većina ljudi počela je više vjerovati stručnjacima nego svojim izabranim predstavnicima. Povjerenje u stručnjake i njihov autoritet bilo je ključno u uvjeravanju ljudi da se pridržavaju novih mjera (Lavazza i Farina, 2020: 5). Agencije za javno zdravstvo u Italiji, Švedskoj i Sjedinjenim Američkim Državama uvelike su se oslanjale na vlastitu znanstvenu ekspertizu u širenju informacija o koronavirusu (Tagliacozzo i dr., 2021: 947).

4.2. Tehnike zastrašivanja

Taktike zastrašivanja se, prema Witteu i Allenu, obično koriste u zdravstvenim krizama za poticanje promjene ponašanja i stavova, a osobito su djelotvorne kada se koriste u kombinaciji s porukama koje imaju visok učinak. Ljudi će postupiti u skladu s preporukama ako vjeruju da su predložene mjere zaštite učinkovite za njih. Tehnike zastrašivanja treba koristiti oprezno jer mogu imati loš učinak ako ciljana publika ne vjeruje da su mjere učinkovite i da mogu spriječiti prijetnju. Posebne preporuke za praktičare ove tehnike su da naglase ozbiljnost prijetnje, da koriste snažan jezik i slike za prikaz posljedica bolesti i da jezik personaliziraju kako bi ljudi vjerovali da su osobno ranjivi i podložni bolesti. Kako bi povećali percepciju učinkovitosti mjera, praktičari bi trebali jasno ocrtati kako, zašto i kada preporučene mjere uklanjaju ili smanjuju šanse za prijetnju zdravlju (2000: 606). U slučaju COVID-19 pandemije tehnike zastrašivanja uključivale su korištenje hiperboličkog i provokativnog jezika, pokazivanje eksplicitnih slika pojedinaca koji su umrli od virusa i stigmatiziranje pojedinaca koji se nisu strogo pridržavali uputa (pranje ruku, fizičko distanciranje i korištenje maski) (Stolow i dr., 2020: 531). Grbeša ističe da je stigmatiziranje ljudi koji nisu poštivali mjere kasnije postalo poznato pod nazivom “pandemic shaming“. Strah je bio ključni razdjelnik između “nas“, koji dijelimo snažan osjećaj povezanosti, brige i zajedništva, i “njih“ koji odbijaju poštivati pravila i posljedično dovode “nas“ u opasnost (Grbeša, 2020: 60). „We’re all in this together“ izjava je koja je neprestano korištena kao odgovor potrošačke kulture i robnih marki na globalnu pandemiju koronavirusa. Sobande propituje tko smo “mi“ i smatra da je uokvirivanje pandemije koronavirusa kao nečega što spaja ljude licemjerno. Autorica navodi da je pandemija neminovno utjecala na sve ljude, ali ne na isti način. Neki ljudi su mogli raditi od kuće dok su drugi zbog pandemije izgubili posao, neki su iskoristili vrijeme pandemije za provođenje više vremena s obitelji i voljenima dok su drugi bili sami ili u nasilničkom okruženju, neki su imali pristup internetu i digitalnim uređajima te mogli održavati komunikaciju dok drugi nisu, neke ljude se zaustavljalo, nadziralo i uznemiravalo dok su vani, a drugi su se slobodno kretali (2020: 1034-1036).

Grbeša ističe da još jedan snažan instrument zasnovan na strahu koji se naširoko koristio u pandemijama su metafore, posebno vojne metafore. Metafore su, prema Grbeši, važna diskurzivna strategija koja se može koristiti u svrhu persuazivne komunikacije i često skrivati podređene odnose moći (2020: 61). Craig prepoznaje korištenje ovakvog diskursa kod predsjednika Francuske, Emmanuela Macrona, koji je u početku Covid-19 pandemije izjavio da smo u ratu. Craig ističe korištenje vojnih zapovijedi u retorici Covid-19 pandemije poput

„ostanite kod kuće“, „uvažavajte radnike na prvoj liniji fronta“, „poštujte ljude koji su spremni riskirati svoj život“ itd. (2020: 1026). Grbeša objašnjava da se nezadovoljstvo upotrebom vojnog jezika u komuniciranju tijekom Covid-19 pandemije čini široko rasprostranjenim i da je dovelo do projekata kao što je #ReframeCovid čiji je cilj promicanje prestanka korištenja vojnih izraza u komunikaciji. Znanstvenici i građani izražavaju zabrinutost zbog korištenja militarizacijskog i diskriminirajućeg diskursa koji potiče društvene podjele. Konačno, kritiziraju licemjerstvo navodnog zajedništva i dovode u pitanje iskrenost pandemijske solidarnosti (2020: 61).

5. PRVI VAL KORONAVIRUSA U HRVATSKOJ

Prvi slučaj koronavirusa u Hrvatskoj zabilježen je 25. veljače 2020. godine. Radilo se o mlađem hrvatskom državljaninu koji je imao blaži oblik bolesti, a zarazio se u Milanu. Isti dan kada je potvrđen prvi slučaj zaraze, održan je sastanak Vlade Republike Hrvatske, a Stožer civilne zaštite Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu Stožer) imenovan je glavnim tijelom za donošenje odluka i krizno komuniciranje. Glavne četiri osobe u borbi protiv virusa su: Davor Božinović, potpredsjednik Vlade i ministar unutarnjih poslova; Vili Beroš, ministar zdravstva; Alemka Markotić, ravnateljica Klinike za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“ i Krunoslav Capak, ravnatelj Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (Koronavirus.hr, 2021).

Tijekom prvih dana širenja koronavirusa u Hrvatskoj, isti je okarakteriziran kao sličan gripi, ali s porastom broja zaraženih te zbog nekontroliranog širenja virusa u Italiji retorika Stožera postajala je zabrinjavajuća. Davor Božinović je 26. veljače najavio da će Stožer svakodnevno održavati konferencije za medije koje su postale glavni krizni komunikacijski alat. Konferencije su se na početku održavale dva puta dnevno, a kasnije jednom dnevno u dva sata poslijepodne te su se održavale kontinuirano do 18. svibnja 2020. godine. Najiščekivaniji podaci na konferencijama bili su brojevi novo zaraženih, umrlih, ljudi na liječenju, respiratoru i u karanteni. Već u ožujku 2020. godine Stožer je krenuo uvoditi restriktivne mjere. Sve škole su 16. ožujka krenule s *online* nastavom, a nedugo nakon donesena je odluka o zatvaranju svih kafića, restorana i trgovina. Zabranjeni su javni događaji i okupljanje većeg broja ljudi, a s radom su nastavili samo supermarketi i ljekarne. Zagreb je pogodio snažan potres 22. ožujka 2020. godine. Dijelovi grada bili su uništeni u potresu, a mnogi ljudi su ostali bez svojih stanova i kuća što je prouzrokovalo masovno napuštanje Zagreba. Stožer je u tom trenutku zbog suzbijanja zaraze odlučio uvesti dodatne restrikcije i ograničiti međugradski promet te zabraniti napuštanje mjesta prebivališta. Uvedene su propusnice za one koji su morali putovati, a Hrvatska je od 23. ožujka službeno bila u *lockdownu*. Grbeša navodi da je Hrvatska bila među zemljama s najrestriktivnijim mjerama za suzbijanje širenja koronavirusa, a mjere je pratila javna kampanja koja je ohrabivala ljude da se zaštite i ostanu doma (#ostanidoma). Tijekom travnja i svibnja Stožer je postupno popuštao mjere, a 11. svibnja 2020. škole su ponovno otvorene za mlađu djecu, zajedno s restoranima i barovima te je ukinuta zabrana putovanja između gradova (Grbeša, 2020: 62-63).

Prvim valom koronavirusa u Hrvatskoj smatra se period od pojave prvog zaraženog, 25. veljače do popuštanja mjera i vraćanja “novom normalnom” 18. svibnja 2020. godine. Glavni politički događaj koji je obilježio period pojave koronavirusa u Hrvatskoj je Hrvatsko

predsjedanje Vijećem Europske unije, a šestomjesečno razdoblje je bilo obilježeno nastalom globalnom krizom - Covid-19 pandemijom. Nakon prvog vala širenja zaraze održani su i parlamentarni izbori za deseti saziv Hrvatskog sabora, a relativni pobjednik izbora s osvojenih 66 mandata bila je Hrvatska demokratska zajednica (HDZ) na čelu s Andrejom Plenkovićem. HDZ je bio na vlasti i u trenutku izbijanja koronavirus krize. Razdoblje prije raspisivanja izbora bilo je popraćeno medijskim propitivanjem vladajućih i Stožera o mogućnosti održavanja izbora s obzirom na pandemiju i širenje koronavirusa, a posebnu pozornost su privlačile epidemiološke preporuke za provođenje izbora.

Do kolovoza 2021. godine Hrvatska je imala preko 364 tisuće slučajeva zaraze koronavirusom. Broj oporavljenih je bio preko 355 tisuća, a preminulih preko 8 tisuća osoba. Cijepljenih s obje doze je više od milijun i 500 tisuća ljudi (Koronavirus.hr, 2021).

6. METODOLOGIJA

6.1. O studiji slučaja

Studija slučaja predstavlja jednu od najčešće korištenih istraživačkih strategija u okviru kvalitativnog metodološkog pristupa, ali još uvijek ne postoji jedinstvena definicija ove strategije. Iscrpan je broj znanstvenih radova koji se bave epistemologijom studije slučaja, a uočene su etimološke razlike između mnoštva termina kojima relevantni autori nastoje objasniti studiju slučaja (Miočić, 2018: 176). No, „svi oni zajedno opisuju isti set operacija koji pružaju logički temelj za izvođenje zaključaka pri čemu se ostvaruje “znanstveni“ dio stručne prakse“ (Halmi, 1996: 170). Studija slučaja se „općenito preferira kad se postavljaju pitanja “kako“ ili “zašto“ te kada istraživač ima slabu kontrolu nad događajima i kad je u žarištu suvremeni fenomen unutar nekog konteksta stvarnog života“ (Yin, 2007: 11). Miočić navodi da je značajan korak u planiranju studije slučaja odabir slučajeva, a isti trebaju biti u skladu s općim ciljem i svrhom istraživanja te istraživačkim pitanjima. U najširem smislu slučaj predstavlja relativno ograničeni objekt ili proces koji može biti teorijski i/ili empirijski. Slučaj može biti pojedinac, nekoliko pojedinaca ili cijela grupa, događaj, aktivnost, organizacija, zajednica, institucija itd. (2018: 182). Studije slučaja mogu se zasnivati na bilo kojoj mješavini kvantitativnih i kvalitativnih podataka (Yin, 2007: 26), a u radovima o studiji slučaja često se raspravlja o uzorkovanju slučajeva. Prema Miočić dvije su strategije za odabir uzorka u studiji slučaja: slučajan odabir uzorka slučaja i uzorak odabran temeljem informacija o slučaju. Slučaj predstavlja fenomen koji se istražuje, a istraživač bi trebao težiti odabiru slučajeva od kojih će moći najviše naučiti o fenomenu. Istraživač treba tragati za slučajevima pomoću kojih će najbolje moći opisati i razumjeti proučavani fenomen zbog čega se pretpostavlja da će slučajeve odabrati namjerno, odnosno temeljem informacija o slučaju. Podrazumijeva se da će biti odabrani slučajevi koji su bogati informacijama koje su u fokusu istraživanja i od kojih se može izvući maksimalna korist (2018: 183). Uzimajući u obzir činjenicu da „niti jedna posebna metoda nije povezana s metodologijom studije slučaja, već se istraživač samostalno odlučuje za odabir neke metode ili više njih, pri čemu je vođen fokusom studije slučaja i temeljnog istraživačkog pitanja“ (Miočić, 2018: 179), u ovom radu provedena je kvalitativna analiza sadržaja.

Prema Lamzi Posavec „analiza sadržaja je postupak proučavanja i raščlanjivanja verbalne ili neverbalne građe kojim se nastoje uočiti njezine osobine i poruke“ (2021: 258). Lamza Posavec navodi da kvalitativna ili nefrekvencijska analiza podrazumijeva više-manje

subjektivno vrednovanje proučavane građe koje nije vođeno čvršće definiranim metodologijskim kriterijima te je primarno interpretativnog karaktera što znači da nije moguće uopćavanje prikupljenih podataka. Za izvođenje zaključaka nije presudna učestalost ili intenzitet određenih svojstava, već samo postojanje ili nepostojanje određene pojave (2021: 258).

Mnogi istraživači etiketiraju studiju slučaja kao slabiju, manje vrijednu istraživačku metodu ponajviše zbog nedostatne preciznosti (kvantifikacije), objektivnosti i strogosti, ali i nemogućnosti znanstvenog uopćavanja (Yin, 2007: 5). „Kvalitativna istraživanja sama po sebi ne teže uopćavanju rezultata, već su usmjerena na izučavanje pojedinca te nude dublji i posve kvalitativan opis fenomena koji istražuju“ (Miočić, 2018: 184). Yin ističe da se u kvalitativnim istraživanjima ne govori o statističkoj već o analitičkoj generalizaciji koja omogućava da se određeni niz rezultata generalizira s obzirom na neku širu teoriju, a ne populaciju. Prethodno razrađena teorija koristi se kao predložak koji treba usporediti s empirijskim rezultatima studije slučaja (2007: 45).

6.2. Cilj istraživanja i jedinice analize

Cilj ovog istraživačkog rada je utvrditi na koji način je Stožer civilne zaštite Republike Hrvatske tijekom prvog vala širenja koronavirusa koristio konferencije za medije kao alat krizne komunikacije, odnosno zašto su baš konferencije odabrane kao glavni kanal komuniciranja s javnošću. Dodatno, u radu će se analizirati korištenje tehnika propagande u kriznoj komunikaciji članova Stožera i glavnih kriznih komunikatora – Davora Božinovića, Vilića Beroša, Alemke Markotić i Krunoslava Capaka. Za potrebe ovog istraživanja analizirat će se pet tehnika propagande: strah, *band-wagon*, *appeal to authority* – bitno je tko govori, imenovanje subjekta i žrtveni jarac (*scapegoat*).

Jedinice analize u ovoj studiji slučaja su konferencije za medije koje je Stožer održao tijekom prvog vala širenja koronavirusa od 25. veljače do 18. svibnja 2020. godine. Za potrebe istraživanja transkribirano je dvanaest odabranih konferencija za medije. Prvi val širenja virusa trajao je dvanaest tjedana, a za analizu je odabrana po jedna konferencija za svaki tjedan. Konferencije su birane na temelju važnosti odluka koje je krizni Stožer donosio dan ranije ili na dan same konferencije, događaja koji su direktno obilježili analizirani vremenski period te medijski popraćenih izjava članova Stožera. Prva konferencija koja je dio ove studije slučaja se održala 28. veljače u 9:00 sati, a odabrana je za analizu jer su članovi Stožera tada po prvi puta komentirali „ponašanje“ virusa i prve preporuke koje su vezane za suzbijanje zaraze. Druga

odabrana konferencija za medije se održala 8. ožujka u 16:00 sati. Na konferenciji se govorilo o pogoršanju stanja u Italiji te se najavilo moguće uvođenje paketa mjera s raznim ograničenjima. Treća po redu transkribirana konferencija se održala 13. ožujka 2020. godine u 9:00 sati te se na konferenciji u kontekstu borbe protiv koronavirusa spominjao Domovinski rat, rat s virusom, korištene su riječi strah i panika, bile su prisutne prozivke da neke skupine ljudi šire paniku zbog osobnih interesa te se spominjalo i uvođenje sustava praćenja osoba koje krše mjere, a navedene stavke su od velike važnosti za analitički dio ove studije slučaja. Četvrtu po redu odabranu konferenciju koja se održala 21. ožujka u 9:00 sati obilježila je izjava Alemke Markotić u kojoj je koristila sintagmu „korona party“, a ista je izazvala veliku medijsku pažnju. Peta po redu odabrana konferencija se održala 23. ožujka 2020. godine u 9:00 sati, a značajna je jer se dan ranije, 22. ožujka, u Zagrebu dogodio potres koji je prouzrokovao značajnu štetu zbog koje je velik broj građana grada Zagreba odlučio napustiti mjesto prebivališta. Napuštanje mjesta stanovanja i odlazak u manje sredine u Hrvatskoj predstavljen je kao prijetnja širenja zaraze zbog čega je Stožer donio dodatne mjere zabrane napuštanja mjesta prebivališta i stalnog boravka te odlučio uvesti propusnice za one koji se zbog neodgodivih poslovnih ili drugih aktivnosti moraju kretati izvan županija u kojima borave. U tom trenutku je obustavljen i javni prijevoz te je proglašen prvi *lockdown* u Hrvatskoj. Šesta transkribirana konferencija održala se 1. travnja 2020. godine u 14:00 sati, a na istoj je predstavljena odluka o uvođenju e-propusnica te je uvedeno *drive-in* testiranje. Sedma odabrana konferencija se održala 10. travnja u 14:00 sati, a dio je analiziranih konferencija jer se taj tjedan predstavljao kao najkritičniji u borbi protiv epidemije, a na konferenciji su se objašnjavale promjene koje su uvedene u Zakon o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti. Osmu odabranu konferenciju održala se nakon blagdana Uskrsa 13. travnja u 14:00 sati, a na konferenciji se komentirao napad na novinarku u crkvi u Splitu, kršenje mjera tijekom blagdana te žalbe zdravstvenih radnika na neisplate plaća i bonusa. Deveta analizirana konferencija se održala 20. travnja 2020. godine u 14:00 sati, a na istoj su ukinute e-propusnice te je omogućeno slobodno kretanje unutar Hrvatske. Deseta odabrana konferencija za medije se održala 27. travnja u 14:00 sati. Stožer je na konferenciji predstavio prvu fazu planiranih popuštanja mjera opreza. Jedanaesta analizirana konferencija se održala 10. svibnja u 14:00 sati, a na istoj su članovi Stožera komentirali treću fazu popuštanja mjera i povratak u „novo normalno“. Ponovno su otvoreni trgovački centri, ugostiteljski objekti, uspostavio se međugradski promet, a bilo je dopušteno i okupljanje do 40 osoba. Dvanaesta odabrana konferencija se održala 12. svibnja u 14:00 sati. Na konferenciji su postavljena pitanja vezana za slučaj zamjene identiteta pacijentica u KBC-u Split,

epidemioloških preporuka za održavanje parlamentarnih izbora te je ponovno propitivano korištenje riječi bioteroristi koje je izazvalo veliku pažnju javnosti.

„Hipoteze su mogući ili pretpostavljeni odgovori na ciljeve istraživanja, odnosno mogući ili pretpostavljeni rezultati istraživanja. One odražavaju očekivanja istraživača u vezi s predmetom istraživanja te su stoga, kao i ciljevi, njegov podrobnije razrađeni oblik“ (Lamza Posavec, 2021: 45). Kako objašnjava Lamza Posavec, oblikovanje hipoteza je iznimno važan dio istraživačkog procesa jer se upravo hipotezama određuje smjer u kojem bi se istraživanje trebalo odvijati. Bez hipoteza, odnosno polaznih pretpostavki o rezultatima istraživanja, isto bi bilo okarakterizirano kao neplansko prikupljanje podataka bez spoznajne vrijednosti (2021: 45). Pretpostavljeni odgovor na cilj istraživanja je da je Stožer civilne zaštite Republike Hrvatske ciljano koristio konferencije za medije kao alat kriznog komuniciranja jer konferencije omogućuju izravno obraćanje svim ključnim javnostima koje su pogođene krizom, mogućnost pravovremenog obavješćavanja medija o novim informacijama i saznanjima te omogućuju da glasnogovornici “živom riječi” prenesu glavne poruke u borbi protiv krize. U kriznoj komunikaciji Stožera korištene su tehnike propagande kojima se nastojalo djelovati na promjene ponašanja i stavove javnosti te utjecati na tijek krize i bespogovorno prihvatanje svih mjera koje je Stožer donosio.

7. KONFERENCIJE ZA MEDIJE KAO GLAVNI ALAT KRIZNE KOMUNIKACIJE STOŽERA CIVILNE ZAŠTITE REPUBLIKE HRVATSKE

Prema prethodno predstavljenoj teoriji kriznog komuniciranja, analizirat će se kako su vlasti u Hrvatskoj prvotno reagirale na nastalu zdravstvenu krizu početkom 2020. godine te kako su koristili konferencije za medije kao glavni kanal krizne komunikacije. Kao što je već spomenuto, 25. veljače 2020. godine u Hrvatskoj je potvrđen prvi slučaj zaraze koronavirusom, a Vlada Republike Hrvatske je isti dan održala sastanak i oformila nacionalni Stožer za civilnu zaštitu koji će postati glavno tijelo u donošenju mjera za borbu protiv širenja zaraze i glavni izvor informacija za javnost. Koronavirus se u Kini pojavio krajem 2019. godine te se postupno širio i na ostale države koje u početku pojave virusa nisu imale osmišljen krizni komunikacijski plan zbog čega su važnu ulogu u kriznoj komunikaciji dobili medicinski stručnjaci (Lavazza i Farina, 2020: 5). Hrvatska je tek krajem veljače imala prvi slučaj zaraze što daje naslutiti da je promišljeno donesena odluka da glavnu ulogu u komunikaciji neće imati glasnogovornici institucija nego upravo članovi Vlade – ministri Davor Božinović i Vili Beroš te struka Alemka Markotić i Krunoslav Capak čime se nastojalo utjecati na povjerenje javnosti jer, kako navodi Grbeša, povjerenje u institucije u Hrvatskoj je općenito među najnižima u Europskoj uniji, a redovito mjesečno istraživanje IPSOS-a u veljači 2020. godine pokazalo je da 70% ispitanika misli da Hrvatska ide u krivom smjeru. No samo dva mjeseca kasnije, u travnju 2020. godine, IPSOS je zabilježio iznenađujući javni optimizam jer je preko 50% ispitanika smatralo da zemlja ide u dobrom smjeru. Grbeša zaključuje da su iznenađujući rezultati istraživanja vjerojatno bili povezani s pozitivnom reakcijom javnosti na način kojim je Stožer upravljao krizom (2020: 62).

Kao što je u teorijskom okviru objašnjeno, Novak smatra da su prva 24 sata od pojave krize iznimno bitna te je od velike važnosti da odgovorni reagiraju na vrijeme (2001: 161). Prema teoriji, reakcija Stožera je školski primjer pravodobnog reagiranja na krizu jer su u prva 24 sata od pojave koronavirusa na području Hrvatske sazvali konferenciju za medije, informirali javnost o nastaloj situaciji te tako spriječili informacijsku prazninu. Također, Stožer je najavio da će održavati svakodnevne konferencije za medije čime su dali do znanja da žele informiranu javnost te da će komunicirati ažurno i davati potpune informacije medijima.

Jugo navodi kako je „izbor kanala ili medija kojim ćemo prenijeti poruku do ciljnih javnosti i dovesti do promjene u ponašanju ili mišljenju ciljnih javnosti, jedno od najkompleksnijih i najkontroverznijih pitanja u planiranju komunikacije“ (2012: 227). Cilj odabira pravilnog komunikacijskog alata je maksimalno povećati vidljivost poruke u javnosti

(Jugo, 2012: 228). Stožer je u borbi protiv koronavirusa konferencije za medije upotrijebio kao glavni alat komunikacije s javnošću, a nacionalni televizijski kanali su uživo prenosili konferencije. Skoko ističe kako je televizija najutjecajniji medij jer pored riječi pruža i sliku te da ljudi najviše vjeruju onom što vide. Dodaje da televizija zaokuplja našu pozornost te da ju ne možemo tek tako usput pratiti (2006: 211). Konferencije su u ovom slučaju omogućile Stožeru da na učinkovit način brzo prenese glavne informacije javnosti te da zadovolji potrebe medija, a u isto vrijeme da pokaže otvorenost u komunikaciji i transparentnost. U počecima pojave koronavirusa, konferencije za medije su se održavale dva puta dnevno, u devet i u 16 sati, a u travnju je donesena odluka da će se konferencije održavati jednom dnevno u 14 sati. Tijekom analiziranog perioda ukupno je održano 95 konferencija za medije, a 18. svibnja Stožer je najavio da će se iste održavati po potrebi i ovisno o epidemiološkoj situaciji.

Konferencije su bile strukturirane na način da su članovi Stožera na početku svake konferencije informirali javnost o broju novo zaraženih, hospitaliziranih, testiranih, onih kojima je određena mjera samoizolacije te o broju umrlih od koronavirusa. Osim iznošenja navedenih podataka, članovi Stožera su uobičajeno komentirali epidemiološku situaciju te iznosili preporuke i mjere koje je navedeno tijelo donosilo u suradnji s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo. Stožer je bio zadužen i za odgovaranje na brojna novinarska pitanja, a trajanje konferencija za medije nije bilo striktno određeno. Upotrebom upravo konferencija kao glavnog kanala za komunikaciju omogućili su interaktivnost s novinarima, stvorili osjećaj otvorenosti i ozračje iskrene spremnosti na suradnju s medijima što Tkalac Verčić smatra iznimno bitnim u komunikaciji tijekom krize (2015: 385). Jugo kao jedan od kriterija relevantnosti neke informacije navodi pravodobnost te objašnjava da se vijesti mogu poput kruha upljesniviti što objašnjava zašto se novinari bore da prvi objave vijest te zašto se u strateškom izboru kanala za komunikaciju određeni alati ne mogu natjecati s elektronskim medijima koji imaju mogućnost brzog širenja informacija ciljnoj javnosti (2012: 232). Kvalitetna suradnja s medijima koji predstavljaju kanal putem kojeg se posreduju informacije i ključne poruke do javnosti u krizama je iznimno bitna, a konferencije se odvijaju izravno i sada pred očima onih kojima su informacije i poruke upućene. Novak navodi da su tijekom kriza kojima se predviđa duže trajanje prikladni kratki susreti s novinarima više puta na dan (2001: 167) te je vidljivo da je Stožer održavanjem konferencija dva puta dnevno pokazao proaktivnost u iznošenju informacija i konstantnu dostupnost medijima što su naglašavali i na konferencijama „Ono što vi morate znati da otvoreno, transparentno s vama komuniciramo i da smo na raspolaganju cijeli dan“ (Vili Beroš, Youtube.com, 13.03.2020.), „A što se tiče određene transparentnosti vjerujem da smo u ovih koliko dva mjeseca ili nešto, ovaj pokazali da smo potpuno transparentni,

otvoreni i da ništa ne krijemo tako da sve je na stolu i o svemu ćemo razgovarati“ (Vili Beroš, Youtube.com, 27.04.2020.).

Konferencije Stožera su u ovom slučaju bile izrazito praćen medijski događaj što potvrđuje i istraživanje međunarodne kompanije Nielsen čija je uža specijalnost mjerenje gledanosti televizije. Istraživanje je provedeno na tri nacionalna televizijska kanala, a od 29. ožujka 2020. godine konferencije za medije su se održavale u jednom terminu u 14 sati što je utjecalo na programski sadržaj sva tri kanala. U razdoblju od 29. ožujka do 19. travnja 2020. godine, prijenose Konferencija za medije Stožera civilne zaštite na tri najveća TV kanala je vidjelo ukupno 66% populacije (vidi *Slika 1*) (Amcham.hr, 2020). S obzirom na ostvareni doseg, konferencije za medije su se u ovom slučaju pokazale kao pametno iskorišten komunikacijski kanal jer su ključne poruke Stožera putem istog dospjele do velikog broja ljudi. Treba uzeti u obzir i to da su se konferencije prenosile i putem drugih kanala, primjerice *online* platformi medija, te bi bilo zanimljivo istražiti brojke gledanosti na tim kanalima i usporediti ih s rezultatima gledanosti konferencija putem televizije, ali nažalost takva vrsta analitike nije dostupna.

Slika 1. Doseg konferencija za medije Stožera civilne zaštite na tri najveća TV kanala po danima u razdoblju od 29.03. do 19.04.2020.

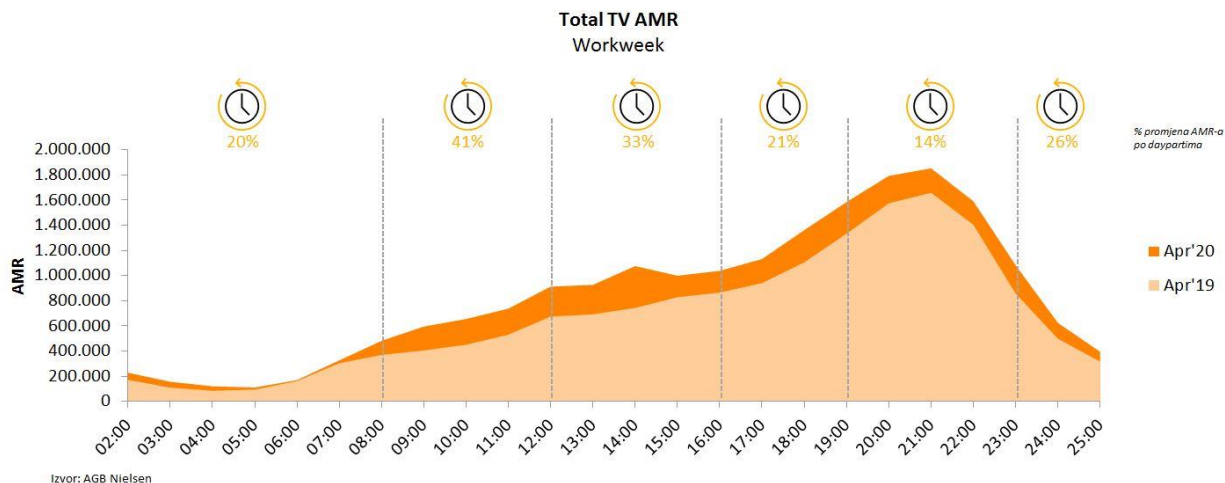

Izvor: Amcham.hr, 2020.

Istraživanje je pokazalo da se rast gledanosti televizije uočava već u sedam sati ujutro, ali je uočljiv i *peak* u 14 sati kada se prenosi konferencija za medije Stožera civilne zaštite (vidi *Slika 2*) (Media-marketing.com, 2020). Na slici je vidljivo da u istom razdoblju 2019. godine

nema značajnih oscilacija što ukazuje na to da su konferencije za medije Stožera uistinu bile značajno gledan medijski sadržaj.

Slika 2. Prosječna minutna gledanosti TV-a na tri nacionalna kanala – travanj 2019. i 2020.

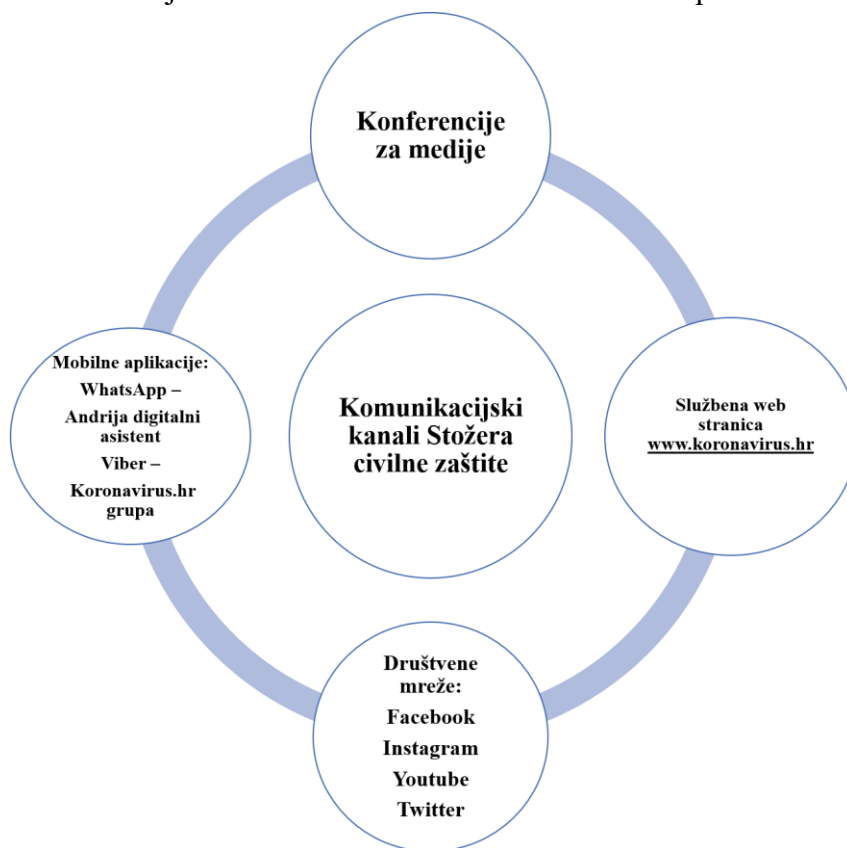

Izvor: Media-marketing.com, 2020.

Istraživanje Nielsena pokazuje da su mjere utjecale generalno na navike gledanja televizije jer je gledanost od 13. do 19. travnja viša nego u istom tjednu prošle godine na sva tri targeta, a u danu kada se dogodio potres u Zagrebu, 22. ožujka 2020., zabilježen je rekord najveće prosječno dnevno vrijeme gledanja televizije po pojedincu od kad je mjerena TV gledanosti u Hrvatskoj – ukupno 7 sati i 12 minuta po gledatelju (Amcham.hr, 2020).

Stožer nije koristio samo konferencije za medije kao kanal komunikacije (vidi *Dijagram 1*), ali su one bile prva reakcija na krizu te su osobito u počecima prvog vala širenja koronavirusa bile glavni izvor informacija čime su postale nezamjenjiv alat u kriznoj komunikaciji Stožera. Članovi Stožera su na autentičan način iskoristili konferencije kao kanal širenja glavnih poruka i način utjecaja na promjene ponašanja javnosti sukladno mjerama koje su donosili. Skoko navodi da „osiguravanje kvalitetnog prenošenja poruke podrazumijeva kombinaciju svih medija“ (2006: 212). Osim konferencija za medije korišteni kanali su službena web stranica Koronavirus.hr, Facebook, Instagram, Youtube i Twitter profili te mobilne aplikacije WhatsApp i Viber koje su korištene na specifičan način. Putem WhatsApp aplikacije građani su se mogli obratiti Andriji - digitalnom asistentu koji koristi umjetnu inteligenciju u borbi protiv koronavirusa, a na Viberu je napravljena Koronavirus.hr grupa koja u kolovozu 2021. godine broji preko 290 tisuća članova. Članovi grupe svakodnevno dobivaju informacije o broju zaraženih putem vizuala i linka na web stranicu Koronavirus.hr.

Dijagram 1. Komunikacijski kanali Stožera civilne zaštite u borbi protiv koronavirusa

Izvor: autorica.

Velika razina medijske prisutnosti članova Stožera utjecala je i na rast njihove popularnosti, a izjave su se s konferencija u velikoj količini prenosile i na druge medijske formate. Članovi Stožera su često bili gosti u televizijskim emisijama, a između ostalog se pisalo i o njihovim privatnim životima. Koliko je bilo bitno sve što su komunicirali na konferencijama za medije te autentičan način njihovog komuniciranja s javnošću, govori činjenica da su Davor Božinović, Vili Beroš, Alemka Markotić i Krunoslav Capak kroz određeni period održavanja konferencija i stalne prisutnosti u medijima postali svojevrсни celebrityji. Medijsku pozornost je izazvao i crtež osmogodišnjeg dječaka koji je članove Stožera predstavio kao svoje superheroje (n1info.com, 27. 03. 2020.). Jedan od komentara u medijima na novonastalu situaciju i iznenadnu popularnost članova Stožera je bio: „Stožer se pojavljuje dva puta dnevno na TV-u, puni novinske stupce i narodu ulijeva nadu i povjerenje. Nikad dosad djeca nisu crtala likove političara kao što je slučaj sa Berošem, Božinovićem, Capakom i Alemkom Markotić“ (Rašeta i Kvarantan, 24sata.hr, 1.5.2020.). U međuvremenu je Vili Beroš postao najpopularniji političar s najvećim porastom osobnog rejtinga u povijesti CRO Demoscopa, redovitog političkog mjesečnog istraživanja (Grbeša, 2020: 62-63).

Na crtežu osmogodišnjaka bio je vidljiv i *hashtag* #ostanidoma (n1info.com, 27. 03. 2020.) – glavna poruka krizne komunikacije Stožera. Jugo definiranje ključnih poruka u strateškom planiranju odnosa s javnošću smatra izrazito kompleksnim zadatkom, a ističe da „poruka treba biti kratka i jednostavna, uvjerljiva, za sve dovoljno široka, realna, emotivna, efektivna i potrebno ju je stalno ponavljati“ (2012: 203). Grbeša navodi da je uvođenje restriktivnih mjera bilo popraćeno sveobuhvatnom javnom kampanjom koja je ohrabivala ljude da se zaštite i 'ostanu kod kuće' te da su kampanju mediji žestoko podržali (2020: 63). Tijekom konferencija, Davor Božinović je jako često naglašavao važnost ove poruke: „Podižemo vjerodostojnost onog našeg glavnog mota, a to je ostanimo doma“ (Youtube.com, 13.04.2020.), „Glavno pravilo će i dalje ostati isto, a to je ostanimo doma“ (Youtube.com, 20.04.2020.), „Dakle, naše odluke polaze od temeljne činjenice, ljudi ostanite doma. Ne izlazite iz kuća osim onih koji moraju ići na posao“ (Youtube.com, 21.03.2020.). Prisutnost *hashtaga* #ostanidoma bila je vidljiva i u drugim sferama života. Poznate ličnosti te razne udruge kao i brendovi koristili su ovaj *hashtag* u svojim kampanjama, a Jugo ističe da je komunikacija u određenom dijelu uspješna ako ciljana publika primi i ponavlja ključnu poruku (2012: 203).

8. ANALIZA PET TEHNIKA PROPAGANDE U KOMUNIKACIJI STOŽERA CIVILNE ZAŠTITE

8.1. Strah

Prema Grbeši tehnike zastrašivanja su u komunikaciji Stožera korištene na tri razine: za izazivanje straha od bolesti i njezinih posljedica na individualnoj i društvenoj razini, kako bi se naznačilo da ljudi koji se ne pridržavaju pravila predstavljaju opasnost i kao prijetnja da će svi oni koji se ne pridržavaju pravila i osporavaju ih biti sankcionirani (2020: 70). U teorijskom okviru je navedeno da ovakve tehnike zastrašivanja jesu uobičajene za komunikaciju u zdravstvenim krizama jer se pomoću njih potiču promjene ponašanja i stavova. Članovi Stožera su koristili kombinaciju hiperboličnog i provokativnog jezika te konstantno isticali ozbiljnost prijetnje: „Mi za sada nemamo teških slučajeva i nemamo smrtnih slučajeva, ali nek pogledaju malo u inozemstvu kako to izgleda u zemljama koje imaju tisuće slučajeva“ (Krunoslav Capak, Youtube.com, 13.03.2020.), „Mislim da je vrijeme da se svi skupa uozbiljimo i da shvatimo da sad više se to ne događa nekom drugom, da se događa nama. Da ne gledamo neki film nego da živimo u stvarnosti u kojoj će biti povećani broj slučajeva ako bude neodgovornog ponašanja“ (Alemka Markotić, Youtube.com, 21.03.2020.), „...nije vrijeme od putovanja i ne treba putovati u inozemstvo, u zemlje gdje ima puno oboljelih, gdje ima puno mrtvih, gdje je velika lokalna transmisija, ekspanzivni rast...“ (Krunoslav Capak, Youtube.com, 01.04.2020.), „Imamo pošast koja hara svijetom i koja je uzrokovala ogroman broj oboljelih, potpunu blokadu gospodarskog sustava u velikim bogatim gospodarskim zemljama“ (Krunoslav Capak, Youtube.com, 01.04.2020.).

Komunikacija Stožera je bila izrazito oštra kada se govorilo o onima koji krše mjere samoizolacije ili se generalno ne pridržavaju mjera opreza koje je Stožer donosio. Retorika Davora Božinovića je u ovom slučaju bila agresivna, a prijetnje policijom i sankcijama su bile jako česte: „... mi ćemo donositi sve ili restriktivnije odredbe, odluke, koje su rigoroznije i koje će se morati provesti, a stožeri civilne zaštite međutim prije svega hrvatska policija će voditi računa o tome kako se one provode i naravno reagirati svaki put tamo gdje vide da provedba nije onako kako je propisana“ (Youtube.com, 21.03.2020.), „To ne ide. Ili dva metra ili će policija vas na to upozoravat odnosno ako treba i kažnjavat“ (Youtube.com, 21.03.2020.), „Ukoliko i svaki put kad vidimo da se ne pridržavamo mjera koje donosi, odnosno odluka koje donosi ovaj Stožer, donosit ćemo strože mjere jer zdravlje ljudi spram širenja zaraze je zadaća broj jedan tako da tu neće biti nikakvoga kompromisa“ (Youtube.com, 23.03.2020.). I

Krunoslav Capak je u svojim obraćanjima naglašavao da će oni koji se ne pridržavaju uputa Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo imati posljedice: „Dakle, ta osoba koja je izazvala bolest drugog zato što se nije držala epidemiološke mjere je napravila ozbiljan prekršaj i ima elemenata za ozbiljno kazneno gonjenje“ (Youtube.com, 13.03.2020.) i „... vidimo da se građani nedovoljno pridržavaju naših mjera, da će trebati onda poduzeti i neke represivne mjere“ (Youtube.com, 10.04.2020.). Vili Beroš nije bio tako oštar u komunikaciji kao ostali članovi Stožera, ali je nastojao iskoristiti svoj položaj kako bi utjecao na, prema Stožeru, negativna ponašanja koja mogu loše utjecati na razvoj krize „Stoga kao građanin, kao liječnik, kao ministar više ne molim i više ne apeliram nego zahtijevam da svi građani Republike Hrvatske poštuju upute koje daje Stožer civilne zaštite“ (Youtube.com, 21.03.2020.). Također je bilo zastupljeno zastrašivanje posljedicama bolesti, a Alemka Markotić kao liječnica i infektologinja je imala određeni kredibilitet kada se govorilo o ponašanju virusa i mogućim poteškoćama nakon zaraze „... čujem da se sjedi u grupama na terasama koje ne rade i nosi se svoje piće, sjedi se tamo, dakle ako želimo korona party imat ćemo ga. Ja mislim da ne želimo, a kako izgleda korona party znači izgleda tako da će neko onaj ko je stariji, ko je rizičan, ko je bolestan ili tko možda i genetski imunološki nosi neku predispoziciju za teži oblik bolesti što sad ne znamo će završiti kao teško bolestan, možda na respiratoru, a možda i s nekim posljedicama. Ja mislim da to isto ne želimo“ (Youtube.com, 21.03.2020.). Sintagma koju je iskoristila tijekom konferencije, „korona party“, izazivala je veliku pažnju javnosti.

Građane se nastojalo uvjeriti da se pridržavaju odluka Stožera pozivajući ih na vlastitu svijest i savjest te dajući im do znanja da ako bespogovorno slijede smjernice struke i vlasti neće biti potrebe za donošenjem represivnih mjera, a samo korištenje riječi represija – prisila izaziva negativne emocije i pobuđuje strah: „Ono što sad postaje glavni problem je pridržavanje svih građana onih odluka koje donosi Stožer civilne zaštite. One su naravno bile izbalansirane tako da ukoliko bi se svi dragovoljno njih pridržavali, odnosno temeljeno na vlastitom odnosu, svijesti i savjesti ne bi bilo potrebe za drastičnim mjerama“ (Davor Božinović, Youtube.com, 21.03.2020.), „Mi smo već jako puno puta rekli da mi nismo za represivne mjere, nego mi donosimo mjere koje se tiču zaštite zdravlja i života ljudi i smatramo da bi ih se svatko odgovoran trebao držati“ (Krunoslav Capak, Youtube.com, 10.04.2020.), „Uspjeh ako hoćete i u pridržavanju mjera samoizolacije nije u represiji, on je u tome da se podigne svijest svih onih koji svojim postupanjem mogu pomoći da se virus sporije širi i da nam situacija bude epidemiološka kontrolabilna, što ona jest“ (Davor Božinović, Youtube.com, 27.04.2020.), „Drago nam je što se zasad dobro držimo, ali to nije razlog za opuštanje jer opuštanja ne smije biti. Stoga i dalje vas molimo da se odgovorno ponašate i da budete u vlastitim kućanstvima“

(Vili Beroš, Youtube.com, 01.04.2020.), „Nemamo niti lijeka niti cjepiva i nemamo još stečenog imuniteta kod naših građanki i građana. Jedino što nam preostaje je dosljedno poštivati mjere Vladinog stožera civilne zaštite (Vili Beroš, Youtube.com, 10.04.2020.).

S obzirom na to da se prema virusu odnosilo kao prema neprijateljskoj prijetnji, Stožer je u komunikaciji koristio i vojne izraze, a povezanost s ratnim stanjem postignuta je prisjećanjem na Domovinski rat: „Znate kako je bilo u Domovinskom ratu, a ovo je rat sa virusom. Nije mogao netko drugi odraditi to za nas već svi smo zajedno odradili. Znači i sad moramo svi zajedno odraditi. Svak svoj dio. Stanovništvo se ozbiljno ponašati, odgovorno, izbjegavati sve moguće rizike, kontakte, bilo kakve kontakte s inozemstvom ako je to moguće i sve higijenske mjere provoditi. Isto tako nešto što želim dodatno podvući, dakle ni u kojem trenutku ne treba biti panika. Razumni strah postoji, to je normalno, to je ljudski. Panika je negativna reakcija koja samo donosi štetu“ (Alemka Markotić, Youtube.com, 13.03.2020.). Alemka Markotić u ovoj izjavi ima vojno-zapovjedničku figuru te zahtijeva disciplinirano ponašanje javnosti, a uspoređivanje novonastale situacije s ratom može se protumačiti kao način evociranja negativnih emocija iz ne tako davnog perioda Hrvatske povijesti te da se kao i u ratu moraju slušati naredbe i bespogovorno ispunjavati iste. Korišteni su i drugi vojni izrazi: „Dakle, naše životi kao što smo već rekli će se sve više mijenjati, oni će se sve više i odvijati u zatvorenim prostorima jer to je iz prakse zemalja koje su bile na prvoj crti žarišta ove epidemije se pokazalo kao mjera koja je nužna“ (Davor Božinović, Youtube.com, 21.03.2020.) i „Epidemiološke mjere, na neki način uvrstiti u naš armatorij u borbi protiv ove bolesti“ (Vili Beroš, Youtube.com, 10.04.2020.).

8.2. *Band-wagon*

Kroz kvalitativnu analizu sadržaja prepoznato je korištenje tehnike *band-wagon* koja usmjerava ljude da "slijede gomilu" i prihvate ideju ili plan jer "svi to rade" zbog čega bi i mi trebali (Sproule, 2001: 136): „Dakle, sve mjere vezano i za određivanje samoizolacije, za ograničavanje okupljanja, vidite da su to mjere koje se donose diljem svijeta“ (Davor Božinović, Youtube.com, 10.04.2020.), „Ukoliko su neke druge mjere izrečene u kontekstu kada je cijeli svijet pa i mi imao povećani broj bolesnika pa su to bile mjere opreza to je onda nešto drugo“ (Alemka Markotić, Youtube.com, 12.05.2020.). U komunikaciji Stožera *band-wagon* se može prepoznati i kroz naglašavanje da se novonastala zdravstvena kriza može prebroditi samo zajedničkim snagama i ako svi prihvate da su mjere trenutno jedina opcija nošenja s krizom: „Ono što je potrebno ponovno naglasiti mi ove mjere uvodimo zbog vas i

svih nas skupa i potrebno je pridržavati se istih jer jedino na taj način moći ćemo spriječiti da ta uzlazna krivulja bude još veća odnosno moć ćemo omogućiti da se smanji broj novooboljelih. To je jedini način dakle pridržavanjem ovih mjera“ (Vili Beroš, Youtube.com, 21.03.2020.), „Zahvaljujem se na potporama koje naš Stožer civilne zaštite dobiva, ali isto tako treba naglasiti da mi nismo tim koji igra jer je cijeli hrvatski narod je na terenu i u ovom trenutku igra svoju utakmicu protiv koronavirusa za zdravlje cijele nacije“ (Vili Beroš, Youtube.com, 01.04.2020.), „Moramo biti solidarni, moramo djelovati zajedno, moramo biti odgovorni i ostati odgovorni“ (Davor Božinović, Youtube.com, 10.05.2020.), „Solidarnost je ključna riječ u ovoj krizi i da nije bilo toga, mi ne bismo imali situaciju pod kontrolom, ne bismo imali linearni rast, ali kao što smo kazali nekoliko puta posljednjih dana, ministar Beroš je to ponovio i danas, mi smo ušli u kritično razdoblje i samo o nama ovisi koliko će to razdoblje trajati“ (Davor Božinović, Youtube.com, 10.04.2020.).

Dihotomija mi/oni, odnosno konstantno uspoređivanje pri čemu se ističe pozitivno samovrednovanje i negativna reprezentacija načina na koji se drugi nose s krizom učestala je u kriznoj komunikaciji Stožera. Ovakvim pristupom se nastojalo uvjeriti javnost da Hrvatska situaciju drži pod kontrolom, ali se to činilo uspoređivanjem sa drugim zemljama koje su se nažalost našle u daleko goroj situaciji i ranije se suočile s virusom: „Naš zadatak je da smo oprezni, da smo promišljeni, da smo fokusirani, učimo na greškama drugih, učimo na greškama kineskog zdravstvenog sustava. Nažalost učimo i na greškama talijanskog zdravstvenog sustava“ (Vili Beroš, Youtube.com, 13.03.2020.), „I da nemamo takav pristup hrvatskih građana, hrvatskih ljudi, sigurno danas ne bi govorili o jednoj relativno, jer naravno virus je još tu, ali ipak dobroj situaciji, pogotovo ukoliko se uspoređujemo s drugima“ (Davor Božinović, Youtube.com, 10.04.2020.). *Band-wagon* tehnikom se također može iskorištavati želja većine ljudi da se pridruže gomili ili budu na strani pobjednika, a izbjegavaju sve ono što je nekoga drugog dovelo do statusa gubitnika. Korištenjem ove tehnike govornik ima za cilj uvjeriti publiku da prihvati njegovo gledište kao jedino ispravno jer ono što drugi rade očito ne dovodi do željenih rezultata: „Mi smo, kao što vam je i poznato, među državama i bile među prvima koje su pogotovo kroz aktivnosti ministarstva zdravstva, HZJZ-a i naših infektologa se od prvih dana ozbiljno posvetilo praćenju ovog fenomena, ove nove zaraze tako da smo sve mjere koje smo donosili, donosili blagovremeno i siguran sam da je tako bio slučaj i u drugim zemljama, možda bi situacija danas u cijeloj Europi bila malo povoljnija“ (Davor Božinović, Youtube.com, 08.03.2020.).

8.3. *Appeal to authority*

U literaturi se navedena tehnika propagande *appeal to authority* objašnjava kao tehnika kojom se nešto predstavlja kao ispravno ili istinito samo zato što stručnjak ili neko valjano tijelo tvrdi da je to ispravno, a za to nema neke konkretne dokaze kojima može potkrijepiti tvrdnje (Da San Martino i dr., 2020: 1379). U kriznoj komunikaciji Covid-19 pandemije, stručnjaci za javno zdravstvo su bili ključni u predlaganju politika za suzbijanje širenja koronavirusa. Članovi Stožera su jako često u svojoj komunikaciji koristili kredibilitet stručnjaka kako bi javnost uvjerali da su u rukama onih koji znaju što rade i da je mišljenje struke u trenutku pojave virusa o kojemu se ne zna puno ključno: „Ja bi vam još nešto želio reći, a to je da znanost i struka nas vode u svemu ovome skupa. U tom kontekstu vrlo smo transparentni i na dnevnoj bazi vas obavještavamo o broju novooboljelih i svim onim dešavanjima koji su u vezi s kliničkom slikom naših bolesnika. Vrlo transparentno i vrlo revno. ... Jednostavno racionalno i pametno sukladno preporukama Zavoda za javno zdravstvo se ponašati“ (Vili Beroš, Youtube.com, 13.03.2020.), „Dakle naše stavove i mjere baziramo na mišljenju epidemiološke struke“ (Vili Beroš, Youtube.com, 13.03.2020.), „Mi smo, kao što vam je i poznato, među državama i bile među prvima koje su pogotovo kroz aktivnosti ministarstva zdravstva, HZJZ-a i naših infektologa se od prvih dana ozbiljno posvetili praćenju ovog fenomena, ove nove zaraze tako da smo sve mjere koje smo donosili, donosili blagovremeno“ (Davor Božinović, Youtube.com, 08.03.2020.).

Kako navode Lavazza i Farina, prilikom pojave koronavirusa povjerenje u stručnjake i njihov autoritet je bilo jedno od ključnih načina u uvjeravanju ljudi da se moraju pridržavati donesenih mjera (2020: 5) što je u komunikaciji iskorištavao i Stožer: „Evo ja ću se nadovezati na način da sve ove mjere koje su donesene, donesene su strogo u skladu s preporukama struke, a struka je u ovom slučaju zdravstvena struka, a unutar zdravstva, to je epidemiološka struka“ (Davor Božinović, Youtube.com, 10.04.2020.), „Kao što vidite, od početka govorimo da je oprez jedina naša sintagma, tu nastojimo ne prepustiti ništa slučaju i doista nastojimo biti promišljeni koliko god je to moguće naravno uz nepredvidivost ponašanja samih virusa“ (Vili Beroš, Youtube.com, 28.02.2020.), „Hrvatski zdravstveni sustav se odmah prilagodio tome i ministar je donio odluku da se kod nas radi o epidemiji što određuje Zakon o zaštiti građanstva od zaraznih bolesti da je vladi Republike Hrvatske i ministru zdravstva su dane dodatne mogućnosti osim što može mobilizirati ljude, opremu, sredstva, može i donositi naredbe (Krunoslav Capak, Youtube.com, 13.03.2020.).

8.4. Imenovanje subjekta

Kao što je u teorijskom okviru navedeno, načini na koje se osobe/stvari/pojave imenuju u diskursu mogu imati značajan utjecaj na njihovu percepciju u društvu. Imenovanje uvijek uključuje izbor riječi.

Imenovanje subjekata razrađuje Richardson koji kaže kako „način na koji su objekti izvještavanja imenovani u tekstovima, značajno utječe na način na koji se i doživljavaju u javnosti. Kroz izvještavanje posredno razumijevamo niz identiteta, uloga i karakteristika kojima se nešto može opisati točno, ali istovremeno drugačije, ponekad i posve suprotnog značenja. Čistom upotrebom logike shvaćamo kako korištenjem određenog pojma i svrstavanjem pojedinca u određenu društvenu kategoriju tome pojedincu i oduzimamo pripadnost u nekoj drugoj društvenoj kategoriji” (Richardson, 2006: 49).

Na samom početku svake konferencije za medije članovi Stožera obavještavaju javnost o novim brojkama zaraženih, testiranih i onih kojima je određena mjera samoizolacije, a već na prvim konferencijama je vidljivo da Vili Beroš i Alemka Markotić koriste riječ „bolesnici“ za opisivanje stanja i broja zaraženih koronavirusom. Navedeno se može vidjeti na sljedećim primjerima: „... ono što moram jutros reći da tijekom noći i jutro su gotovi neki dodatni nalazi, imamo još dva pozitivna slučaja. Ono što je dobro da su ta dva nova pozitivna slučaja bliski kontakti 1. i 3. oboljelog tako da je situacija još uvijek pod intenzivnim nadzorom i ukupno je do sada testirano 159 bolesnika, osam je još u obradi“ (Vili Beroš, Youtube.com, 28.02.2020.) i „svi troje naših bolesnika u klinici za infektivne su dobro, stabilno sad s već blagim simptomima, nema ničeg novog što bi bilo zabrinjavajuće i vjerujemo da bi oni uskoro mogli ići doma“ (Alemka Markotić, Youtube.com, 28.02.2020.). U komunikaciji Vilija Beroša primjetno je da u svojim obraćanjima bolesnicima naziva i ljude koji su testirani, ali ne i nužno zaraženi virusom „... ukupno je testirano 17.790 bolesnika...” (Vili Beroš, Youtube.com, 13.04.2020.). S druge strane, Davor Božinović i Krunoslav Capak u svojim obraćanjima koriste izraze „oboljeli“, „novooboljeli“ i „slučajevi zaraze“, primjerice „Dakle mi smo imali 29 novooboljelih od jučer do danas, ukupan broj je 157“ (Krunoslav Capak, Youtube.com, 21.03.2020.) ili „Još uvijek je 12 osoba oboljelih, od toga u Zagrebu tri...” (Davor Božinović, Youtube.com, 08.03.2020.). Način na koji se predstavljaju osobe zaražene novim, nepoznatim virusom u obraćanju javnosti i medijima bi trebao biti ujednačen kako se ne bi dogodilo da neki izrazi izazivaju negativnu konotaciju u društvu ili dodatno zbunjuju javnost. Na ovom primjeru je vidljivo kako Stožer nije usuglasio kako će koristiti pojedine termine. Primjer imenovanja subjekta možemo prepoznati i u riječima koje Stožer koristi kako bi pobliže objasnio širenje virusa te njegovu prirodu: „Evo možete pretpostaviti da se virus za sada ponaša kao obiteljski virus“ (Alemka Markotić, Youtube.com, 28.02.2020.) govorila je Alemka Markotić na samom

početku širenja zaraze, a samo par tjedana kasnije Krunoslav Capak je koronavirus opisao kao „...pošast koja hara svijetom...“ (Youtube.com, 01.04.2020.) i „podmukla bolest“ (Youtube.com, 27.04.2020.). Vidljiva je velika razlika u retorici na samom početku pojave virusa kada se pokušavalo krizi pristupiti smireno i ne izazivati paniku i samo mjesec dana kasnije kada retorika postaje oštrija i zabrinjavajuća.

Glavni na meti kritika i posramljivanja bili su oni koji su otvoreno govorili i pokazivali da se ne slažu s odlukama Stožera. Tijekom konferencija za medije jako često ih se prozivalo, a Alemka Markotić je u svom obraćanju izjavila „Možda sam bila preblaga kad sam rekla da je to kao da pucate iz pištolja, sad ću biti oštrija, to je kao da u trgovačkom centru pucate iz puške, to je terorizam, a ovo je bioterorizam“ (Nacional.hr, 07. 02. 2021.). Ova izjava nije dio transkribiranih konferencija za medije koje su jedinice analize rada, ali s obzirom na to da se u zadnjoj analiziranoj konferenciji ponovno spominje riječ „bioteroristi“ kao etiketa prišivena onima koji se ne pridržavaju mjera koje propisuje Stožer, zbog konteksta i važnosti dio je analize. Korištenjem riječi „bioteroristi“ Alemka Markotić je obilježila pojedince, grupu ljudi te njihove postupke kao nešto što javnost treba osuditi i odbaciti. Tom izjavom je zaoštrila svoju retoriku te je kasnije portretirana kao svojevrsna „čelična lady“. Nekoliko tjedana kasnije tijekom konferencije novinari su pitali misli li još uvijek da su ljudi koji krše mjeru samoizolacije bioteroristi, a Alemka Markotić je odgovorila „Dakle, svatko onaj tko zna da je bio u kontaktu sa bolesnicima, dobio je upute kako se treba ponašati i krši to ponašanje ugrožava drugog. Odgovor je jednostavan. Hvala lijepa“ (Youtube.com, 12.05.2020.). Novinari su Krunoslava Capaka pitali je li se tada slagao s izjavom da su ljudi koji krše mjere bioteroristi, a nakon odgovora Alemke Markotić samo je rekao „Nemam ništa za dodati“ (Krunoslav Capak, Youtube.com, 12.05.2020.) čime je praktički potvrdio da se slaže sa svime što je Alemka Markotić izgovorila i načinom na koji je negativno imenovala određeni dio populacije.

8.5. Žrtveni jarac

Nastavno na prethodno predstavljenu tehniku propagande, imenovanje subjekta i način etiketiranja pojedinaca ili skupina koje se nisu ponašale u skladu s mjerama, kvalitativnom analizom sadržaja je prepoznata tehnika propagande pod nazivom žrtveni jarac koja predstavlja prebacivanje nezaslužene krivnje na osobu ili skupinu kako bi se usmjerilo društveno nezadovoljstvo i frustracija prema zajedničkom protivniku ili nemoćnoj žrtvi (Da San Martino i dr., 2020: 1379). Ovom tehnikom se često pojednostavljuju složeni problemi ukazujući na jedan jedini uzrok ili na jednog neprijatelja kojeg bi trebalo okriviti. Primjer ovakve vrste

komunikacije je izjava Davora Božinovića: „Međutim, s obzirom da činjenice pokazuju drugo da ima manjina, ali dovoljna manjina onih koji mogu biti opasnost i za sebe i druge...“ (Youtube.com, 21.03.2020.).

Upiranje prstom i pripisivanje krivice bile su standardne tehnike koje su se koristile da se posrami one koji se ne pridržavaju pravila (Grbeša, 2020: 73). Alemka Markotić je u svojim izjavama nerijetko nastojala posramiti ljude i pozivati na odgovornost „Nije bitno hoćete biti sankcionirani nego je bitno hoćete li imat drugog na duši“ (Youtube.com, 21.03.2020.) te dati do znanja da određene skupine krše mjere i šire lažne informacije iz osobne koristi „Oni koji žele stalno po mrežama širiti paniku čine štetu za koji interes vjerojatno oni znaju (Youtube.com, 13.03.2020.), „Dakle ugrozili ste masu ljudi. Tome se može sad stati u kraj“ (Youtube.com, 21.03.2020.). Ovakva vrsta stigmatizacije određene skupine ljudi i automatskog okrivljavanja da će zbog svog ponašanja „imati drugog na duši“ u literaturi je prepoznato kao *pandemic shaming* – pandemijsko sramoćenje za koje Grbeša navodi da je bilo obilno prisutno u komunikaciji Stožera (2020: 58).

9. ZAKLJUČAK

Sumirajući izneseno proizlazi zaključak da su konferencije za medije u kriznoj komunikaciji Covid-19 pandemije korištene kao glavni alat Stožera civilne zaštite jer se putem istih raznim strategijama i tehnikama komuniciranja u krizama nastojalo prvenstveno doprijeti do javnosti, a onda i utjecati na ponašanje iste. Članovi Stožera, čije su se izjave analizirale u ovom radu, konferencijama za medije su nastojali pokazati da su otvoreni, odnosno transparentni u komunikaciji te da pravovremeno obavještavaju javnost o svim bitnim informacijama vezanim za novonastalu krizu. “Živa riječ” ima puno veći utjecaj od priopćenja za medije, a razne mjere koje su se donosile u svrhu smanjenja broja zaraženih u isto su vrijeme ograničavale slobodu i svakodnevni život ljudi zbog čega su konferencije koje su se prenosile na nacionalnim televizijama bile ključne u pokušajima uvjeravanja javnosti da trebaju slijediti upute Stožera i ponašati se u skladu s istima. Predstavljeno istraživanje gledanosti konferencija za medije upućuje na zaključak da je javnost u velikoj mjeri pratila ovaj medijski sadržaj što daje naslutiti da je Stožer koristeći konferencije odabrao ispravan kanal komunikacije jer je putem istog mogao obuhvatiti široki opseg javnosti. Konferencijama za medije se omogućila interaktivnost s medijima, osjećaj transparentnosti, otvorenosti, iskrenosti te pristupačnosti Stožera, a glavna poruka „ostani doma“ je konstantnim ponavljanjem, što članova Stožera i što medija, bila uspješno prenesena javnosti.

Kvalitativna analiza sadržaja dvanaest odabranih konferencija za medije koje su se održale u prvom valu širenja koronavirusa, pokazala je prisutnost tehnika propagande u strateškoj komunikaciji Stožera. Tehnika zastrašivanja izrazito je bila prisutna u kriznoj komunikaciji glavnih komunikatora, a javnost se pokušavalo plašiti posljedicama zaraze i naglašavanjem lošeg stanja u drugim zemljama koje prema Stožeru nisu pravovremeno reagirale na krizu, a zastrašivanje se koristilo kako bi se utjecalo i na one koji se ne pridržavaju propisanih mjera. Prijetilo im se sankcijama, pozivanjem na odgovornost i da će nekoga „nositi na duši“ te su također prozvani i bioteroristima što se u literaturi prepoznaje kao još jedna tehnika propagande - imenovanje subjekta koje može imati negativne posljedice i utjecati na percepciju tih ljudi u društvu. Iz analize je vidljivo i korištenje tehnike žrtveni jarac kojom se krivnja konstantno prebacivala na one koji se nisu ponašali u skladu s preporukama, a u sklopu ove tehnike prepoznat je i nalaz pandemijskog sramoćenja (*pandemic shaming*) koji je u komunikaciji Stožera bio sveprisutan. Prepoznata je i tehnika *bandwagon* kojom se nastojalo uvjeriti građane da su mjere koje Stožer donosi zastupljene i u drugim zemljama te da ih se zbog toga i oni moraju pridržavati. Prisutna je bila i dihotomija „mi“/„oni“ koja se koristila za

naglašavanje uspjeha Hrvatske u borbi protiv pandemije u odnosu na susjedne zemlje. Propagandom tehnikom *appeal to authority* javnosti se nastojala prenijeti poruka da su restriktivne mjere opravdane i poželjne jer ih donosi isključivo epidemiološka struka čije su smjernice ključne za ophođenje sa novonastalom globalnom zdravstvenom krizom. Može se reći da su članovi Stožera odabranim komunikacijskim alatom i strategijama komuniciranja bili uspješni u ostvarenju svojih ciljeva jer je u razdoblju prije pandemije povjerenje građana u institucije RH prema istraživanjima IPSOS-a bilo među najnižima u Europi, a tijekom prvog vala širenja koronavirusa rezultati analiza pokazali su iznenađujuće pozitivan trend porasta povjerenja u institucije u Hrvatskoj.

U ovoj studiji slučaja prikazane su neke odrednice komunikacijske strategije Stožera civilne zaštite tijekom prvog vala širenja koronavirusa, međutim ograničavajući faktori ovog istraživanja su analizirani podaci koji su prikupljeni godinu i pol dana nakon pojave koronavirusa u Hrvatskoj i održanih konferencija za medije. Od sveukupno održanih 95 konferencija analizirano je njih dvanaest zbog čega se stečeni uvidi i rezultati ove studije slučaja suočavaju sa slabom mogućnošću znanstvenog uopćavanja. Međutim, ova studija slučaja nudi dublji deskriptivni opis fenomena koji je predmet istraživanja te može poslužiti kao polazište i ideja za sveobuhvatnije istraživanje krizne komunikacije Stožera civilne zaštite koje će uključivati duži vremenski period te primjerice proučavati i neverbalnu komunikaciju glavnih članova Stožera koja je također bila zanimljiva za promatranje.

LITERATURA

Craig, David (2020) Pandemic and its metaphors: Sontag revisited in the COVID-19 era. *European Journal of Cultural Studies* 23(6): 1025–1032.

Da San Martino, Giovanni i dr. (2020) Detection of Propaganda Techniques in News Articles. *Proceedings of the 14th International Workshop on Semantic Evaluation*: 1377–1414.

Freimuth, Vicki i dr. (2000) Communicating the threat of emerging infections to the public. *Emerging Infectious Diseases* 6(4): 337-347.

Grace, Rob i Tham, Jason Chew Kit (2021) Adapting Uncertainty Reduction Theory for Crisis Communication: Guidelines for Technical Communicators. *Journal of Business and Technical Communication* 35(1): 110-117.

Grbeša, Marijana (2020) Communicating COVID-19 Pandemic: Media Coverage of the Headquarters and the Use of Persuasion Strategies in Croatia. *Anali Hrvatskog politološkog društva: časopis za politologiju* 17(1): 57-78.

Halmi, Aleksandar (1996) *Kvalitativna metodologija u društvenim znanostima*. Zagreb: A. G. Matoš d.d.

Jowett, Garth S. i O'Donnell, Victoria (2005) What Is Propaganda, and How Does It Differ From Persuasion? Dostupno na: [http://www.ffri.hr/~ibrdar/komunikacija/seminari/Propaganda%20&%20persuasion%20-%20difference%20\(Chapter1\)](http://www.ffri.hr/~ibrdar/komunikacija/seminari/Propaganda%20&%20persuasion%20-%20difference%20(Chapter1)). Pristupljeno: 22. srpnja 2021.

Jugo, Damir (2012) *Strategije odnosa s javnošću*. Zagreb: Profil Knjiga.

Lamza Posavec, Vesna (2021) *Metodologija društvenih istraživanja: temeljni uvidi*. Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar.

Lavazza, Andrea i Farina, Mirko (2020) The Role of Experts in the Covid-19 Pandemic and the Limits of Their Epistemic Authority in Democracy. *Frontiers in public health* 8: 1-11.

Mihalinčić, Martina (2018) *Upravljanje krizama i komuniciranje*. Velika Gorica: Veleučilište Velika Gorica.

Miočić, Ivana (2018) Fleksibilnost studije slučaja: Prednost ili izazov za istraživače? *Ljetopis socijalnog rada* 25(2): 175-194.

Novak, Božidar (2001) *Krizno komuniciranje i upravljanje opasnostima*. Zagreb: BINOZA PRESS.

Olariu, Ioana i Nichifor, Bogdan (2015) A conceptual approach on press conference. *Studies and Scientific Researches Economics Edition* 21: 120-126.

Reynolds, Barbara i Seeger, Mathew W. (2005) Crisis and Emergency Risk Communication as an Integrative Model. *Journal of Health Communication* 10(1): 43-55.

Richardson, John E. (2006) *Analysing Newspaper: An Approach from Critical Discourse Analysis*. London: Palgrave Macmillan.

Skoko, Božo (2006) *Priručnik za razumijevanje odnosa s javnošću*. Zagreb: MPR.

Sobande, Francesca (2020) 'We're all in this together': Commodified notions of connection, care and community in brand responses to COVID-19. *European Journal of Cultural Studies* 23(6): 1033–1037.

Sproule, Michael J. (2001) Authorship and Origins of the Seven Propaganda Devices: A Research Note. *Rhetoric and Public Affairs* 4(1): 135-143. Dostupno na: https://www.researchgate.net/publication/236826022_Authorship_and_Origins_of_the_Seven_Propaganda_Devices_A_Research_Note. Pristupljeno: 24. srpnja 2021.

St.Amant, Kirk (2020). Creating Scripts for Crisis Communication: COVID-19 and Beyond. *Journal of Business and Technical Communication* 35(1): 126-133.

Stolow, Jeni A. i dr. (2020) How Fear Appeal Approaches in COVID-19 Health Communication May Be Harming the Global Community. *Health Education & Behavior* 47(4): 531–535.

Swedish Emergency Management Agency (2008) *Crisis Communications Handbook*. Stockholm: Jupiter Reklam AB.

Tafra-Vlahović, Majda (2013) *Javni govor: priprema, nastup, utjecaj*. Zaprešić: Visoka škola za poslovanje i upravljanje s pravom javnosti "Baltazar Adam Krčelić".

Tagliacozzo, Serena i dr. (2021) International Perspectives on COVID-19 Communication Ecologies: Public Health Agencies' Online Communication in Italy, Sweden, and the United States. *American Behavioral Scientist* 65(7): 934-955.

Tkalac Verčić, Ana (2015) *Odnosi s javnošću*. Zagreb: Hrvatska udruga za odnose s javnošću.

Tomić, Zoran (2008) *Odnosi s javnošću – Teorija i praksa*. Zagreb: Synopsis.

Tomić, Zoran i Sapunar, Josip (2006) Krizno komuniciranje. *Hum: časopis Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru* 1: 298-310.

Yin, Robert K. (2007) *Studija slučaja – dizajn i metode*. Zagreb: Fakultet političkih znanosti.

Witte, Kim i Allen, Mike (2000) A meta-analysis of fear appeals: Implications for effective public health campaigns. *Health Education & Behavior* 27(5): 591-615. Dostupno na: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/109019810002700506?journalCode=hebc>.

Pristupljeno: 24 srpnja 2021.

Zamoum, Khaled Said i Gorpe, Tevhide Serra (2018) Crisis Management: A Historical and Conceptual Approach for a Better Understanding of Today's Crises. U *Crisis Management Theory & Practice*. (str. 203-217). London: IntechOpen Limited.

INTERNETSKI IZVORI

24sata.hr (2020) Kako su lovci na koronu postali HDZ-ovi lovci na glasove. Dostupno na: <https://www.24sata.hr/news/kako-su-lovci-na-koronu-postali-hdz-ovi-lovci-na-glasove-690334>.

Amcham.hr (2020) Gledanost televizije u tjednima primjene posebnih mjera zaštite COVID-19. Dostupno na: <https://www.amcham.hr/gledanost-televizije-u-tjednima-primjene-posebnih-mjera-zastite-covid-19-n596>.

Balkans.aljazeera.net (2020) Direktor KBC-a Split podnio ostavku zbog zamjene identiteta pacijentica. Dostupno na: <https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/2020/5/12/direktor-kbc-split-podnio-ostavku-zbog-zamjene-identiteta-pacijentica>.

Koronavirus.hr (2021) Prije godinu dana zabilježen prvi slučaj koronavirusa u Hrvatskoj. Dostupno na: <https://www.koronavirus.hr/prije-godinu-dana-zabiljezen-prvi-slucaj-koronavirusa-u-hrvatskoj/897>.

Media-marketing.com (2020) Gledanost televizije u travnju 2020.g. Dostupno na: <https://www.media-marketing.com/vijesti/gledanost-televizije-u-travnju-2020-g/>.

N1info.com (2020) Ni Vili Beroš nije ostao ravnodušan na crtež malenog Šimuna iz Nuštra. Dostupno na: <https://hr.n1info.com/vijesti/a494865-ni-vili-beros-nije-ostao-ravnodusan-na-crtez-malenog-simuna-iz-nustra/>.

Nacional.hr (2021) Alemka Markotić o bioteroristima: “Svako neodgovorno ponašanje ima te elemente, iako ta riječ zvuči ružno”. Dostupno na: <https://www.nacional.hr/alemka-markotic-o-bioteroristima-svako-neodgovorno-ponasanje-ima-te-elemente-iako-ta-rijec-zvuci-ruzno/>.

Youtube.com (2020a) Konferencija za medije Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske (28.02.2020. 9:00 sati). Dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=CxkVSu-wrfc>.

Youtube.com (2020b) Konferencija za medije Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske (8.03.2020. 16:00 sati). Dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=9ehFCWZYnbQ>.

Youtube.com (2020c) Konferencija za medije Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske (13.03.2020. 09:00 sati). Dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=Cy9dHN1zxsM>.

Youtube.com (2020d) Konferencija za medije Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske (21.03.2020. 9:00 sati). Dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=0HSG4Qn7Vj0>.

Youtube.com (2020e) Tiskovna konferencija Stožera civilne zaštite RH, 23.3.2020., 9:00. Dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=5yfSyoPpTqw>.

Youtube.com (2020f) Tiskovna konferencija Stožera civilne zaštite RH, 1.4.2020., 14:00. Dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=F1K1PuhaP6Q>.

Youtube.com (2020g) Tiskovna konferencija Stožera civilne zaštite RH, 10.4.2020.. Dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=FQIlhq1lIPQ>.

Youtube.com (2020h) Tiskovna konferencija Stožera civilne zaštite RH, 13.4.2020.. Dostupno na: https://www.youtube.com/watch?v=ILgwDym_plU.

Youtube.com (2020i) Tiskovna konferencija Stožera civilne zaštite RH, 20.4.2020.. Dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=hV-ih6-IXoU>.

Youtube.com (2020j) Tiskovna konferencija Stožera civilne zaštite RH, 27.4.2020.. Dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=4E278UJgTRM>.

Youtube.com (2020k) Tiskovna konferencija Stožera civilne zaštite RH, 10.5.2020.. Dostupno na: https://www.youtube.com/watch?v=67i6jyzX_kA.

Youtube.com (2020l) Tiskovna konferencija Stožera civilne zaštite RH, 12.5.2020. Dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=v-NRg2dEi3w>.

PRILOG – TRANSKRIPTI KONFERENCIJA ZA MEDIJE STOŽERA CIVILNE ZAŠTITE

1. TJEDAN 24.2.- 1.3.2020.

Konferencija 28. veljače u 9:00 sati.

Kanal: Kanal MUP-a RH i policije

Link: <https://youtu.be/CxkVSu-wrfc>

Konferencija za medije Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske (28.02.2020. 9:00 sati)

Davor Božinović: „Press konferencijom, ne bih htio gubiti ni vaše ni naše vrijeme pa bih dao riječ kolegi Berošu.“ (10:48)

Vili Beroš: „Želim vam dobro jutro, ono što moram jutros reći da tijekom noći i jutra su gotovi neki dodatni nalazi, imamo još dva pozitivna slučaja. Ono što je dobro da su ta dva nova pozitivna slučaja bliski kontakti 1. i 3. oboljelog tako da je situacija još uvijek pod intenzivnim nadzorom i ukupno je do sada testirano 159 bolesnika, osam je još u obradi. Sve elemente koji se odnose na stručne detalje će vam reći naša profesorica. Ono što ja još želim naglasiti da sam od jutra u kontaktu s talijanskim i njemačkim ministrom zdravstva i da u ovom trenutku u Briselu na nivou atašea se dogovara o daljnjim koracima u kontekstu našeg zasjedanja i zbivanja u samom Briselu. Evo toliko od mene.“ (11:48)

Alemka Markotić: „Dobro jutro, poštovanje. Evo informacija o ta dva nova pozitivna nalaza. Jedan pozitivan je, u stvari treći uzorak koji smo iz dodatnog opreza uzeli od drugog kontakta našeg bolesnika u klinici i taj je blago pozitivan nalaz. Osoba više nema simptome i sve je u redu. Drugi pozitivan je također kućni kontakt od bolesnika u Rijeci. Isto i jedno i drugo se osjećaju dobro i nema nikakvih problema kod toga za sada. Ono što treba naglasiti, ono što ostavlja dojam za sada je da su to više manje kućne infekcije, što nas navodi na nekakvo promišljanje da ipak treba neki malo bliži kontakt i češći kontakt unutar obitelji ili zajednice da bi se onda infekcija lakše prenijela. Eto to je to.“ (13:08)

Davor Božinović: „Evo pretpostavljam da ćete sigurno imati pitanje za doktora Beroša pa profesoricu Markotić pa onda odmah možda da vam otvorimo tu mogućnost.“

Novinarka: „Možete nam reći sad stanje svih tih pet oboljelih ----- jesu li otpušteni, je li im bolje?“

Alemka Markotić: „Svi su troje naših bolesnika u klinici za infektivne su dobro, stabilno sad s već blagim simptomima, nema ničeg novog što bi bilo zabrinjavajuće i vjerujemo da bi oni uskoro mogli ići doma.“ (13:44)

Novinarka: „Gdje su ova dodatna dva oboljela bila svo ovo vrijeme?“

Alemka Markotić: „U Klinici u Rijeci. (novinarka pita: Ova dva nova) Novi kontakt u Zagrebu je u našoj bolnici, a kontakt iz Rijeke je također u Klinici za infektivne iz Rijeke. (novinarka pita: Sada, ali prije? Gdje su bili zadnja dva dana?) U bolnici. Dakle kontakt riječki su simptomi nastali vrlo brzo iza tog njegovog, primarnog njihovog pacijenta i hospitalizirani su u razmaku od nekakvih možda manje od jednog dana. A naš kontakt je hospitaliziran isto tako ---- je cijelo vrijeme kod nas. (novinarka pita: Znači možemo sad reći da je pet oboljelih?) Pet je oboljelih, tako je.“

Novinarka: „Što znači to češći kontakt u obitelji, da razmišljate o tome na koji način?“

Alemka Markotić: „Pa znate, ako ste više izloženi virusu, vi da biste inficirali, virus vas može inficirati tako da, znači virus ima svoju virulencu, a to je mogućnost da izazove infekciju i ako ste izloženi većoj količini virusa koji nekakav vaš zdravstveni status slabije i slično, onda su veće šanse. Dakle, u obitelji gdje ste dulje vrijeme zajedno i slično je šansa obzirom do bliskog kontakta da se inficirate lakše ako ste negdje bili par sati ili u nekom zajedničkom većem prostoru. Ako ste cijeli dan s nekime više manje, onda postoje i veće šanse.“ (15:31)

Novinarka: „Jel' se radi o mlađim osobama, starijim?“

Alemka Markotić: „Dečki, ne znam što smatrate pod mlađim, ovoga recimo pod A prema srednjoj dobi, a ovaj, ovi su mlađi svi naši. (novinarka pita: A ovi u Zagrebu, jel', sad ovaj treći zaraženi u Zagrebu, jel' to jedan od dvoje koji su jučer odveženi?) Ne, ne, ne, ne, nema novih, dakle sve troje su kod nas cijelo vrijeme. Troje naših su kod nas cijelo vrijeme. Je li znate da je bilo karantena kod nas --- tako da su svi pod našim nadzorom?“ (16:13)

Vili Beroš: „Znači svi slučajevi u Zagrebu vezani su za prvog bolesnika, a svi slučajevi u Rijeci su vezani za također njihovog prvog i svi su bili pod nadzorom. Da dodatno samo malo pojasnimo ovo što je profesorica jasno rekla, dakle mogućnost infekcije ukoliko nije intenzivan kontakt je manja. To je za sada ohrabrujuće, znači samo su pozitivni oni koji su bili duže u bližem kontaktu.“ (16:39)

Alemka Markotić: „Evo možete pretpostaviti da se virus za sada ponaša kao obiteljski virus. (novinarka nešto nejasno pita) Osam je u obradi, ali iz cijele Hrvatske.“

Novinarka: „Je li vam nešto značajno proširilo nadzore kroz ova dva dodatna i koliko su sad pod nadzorom?“

Vili Beroš: „Sigurno će se nadzor proširiti, međutim kao što je već rečeno, sreća je ta što su već nekoliko dana ti primarni kontakti, kontakti od primarno oboljelih pod nadzorom u bolnici tako da je smanjena ta mogućnost, ali naravno da će epidemiolozi gledat u onom periodu prije javljanja da su i ovi novi imali nekakve kontakte.“ (17:21)

Novinarka: „Znači možemo li sada zaključiti da su kontakti koji su oboljeli zapravo žarište od mladića koji je bio u Italiji i od radnika u Rijeci...“

Vili Beroš: „Da, da. Tako znači kontakti koje sam rekao na početku – prvog i trećeg dokazanog bolesnika.“

Alemka Markotić: „Ograničena epidemija, to se često opisuje u literaturi, za infekcije koje se prenose s čovjeka na čovjeka da imate u kućnim zajednicama, u obiteljima, to nije ništa iznenađujuće ni novo osobito.“ (17:50)

Vili Beroš: „Ali to jest smisao naših mjera da obuhvatimo te kontakte i da ih na neki način ili imamo u bolnicama pod nadzorom u izolaciji ili u karantenama da oni ne bi širili dalje i trudimo se doista maksimalno. Da li ćemo to uspjeti naravno teško je reći, ali za sada situacija se odvija u povoljnom pravcu.“ (18:10)

Novinarka: „Ima li možda nekih slučajeva primljeni samo zbog analize, a da su nevezani za ove druge slučajeve?“

Alemka Markotić: „Većina njih nisu vezani, ali nisu slučajevi još uvijek. Dakle, radi se o sumnjama od ljudi prema kriterijima koje donosi Svjetska zdravstvena i naš HZJZ i centar za kontrolu, dakle ako su bili u zaraženom području, ako su razvili simptome, onda se jave i testiraju se i jednostavno su pod određenim nadzorom dok se ne vidi jesu li negativni. Većina je toga bilo vrlo blago sumnje, ali evo, čini se sve po predostrožnosti da se i ti svi blagi. Recimo, kolege u Italiji, oni hospitaliziraju samo najteže bolesnike koji imaju upalu pluća, a druge drže doma recimo i tako. Ovisno kako tko procjenjuje da, mi smo sad krenuli ovim opreznijim putem što je mislim za početak jako dobro. Kasnije se isto mogu mjere (prilagoditi?) opasnosti i epidemiološkoj situaciji i ublažiti.“ (19:19)

Davor Božinović: „Evo upravo prema tom mislim da idemo i s pitanjima i prema epidemiologiji, odnosno prema području našeg profesora Capaka pa Vas molim da vi.“

Krunoslav Capak: „Hvala Vam lijepa. Evo ono što su govorili profesorica Markotić i ministar je strahovito bitno, mi u ovom trenutku imamo epidemiološki vrlo povoljni situaciju zbog toga što su te osobe koje su sad novooboljeli bile u izolaciji, odnosno u karanteni u bolnici, što pokazuje da je naša odluka o tim epidemiološkim mjerama koje provodimo bila jako dobra jer da nismo hospitalizirali, da nisu bili u karanteni, imali bi dodatne kontakte, što znači i dodatni rizik da obole neki drugi, neke druge osobe koje su s njima bile u kontaktu. To je nama sad jako

važno. Potvrda da naše mjere su efikasne i da ih trebamo ponoviti dalje. Budući da je to sada najvažnija vijest, dati ćemo priliku da postavljate pitanja, a ovo sve ostalo što se tiče naših aktivnosti, to ćemo onda u 16 sati.“

Novinarka: „Koliki je problem --- pacijent u Rijeci je prevezen od obiteljske medicine, znači nije sanitetom, nije bio...“

Krunoslav Capak: „To je naravno da će takvih situacija ima, mi dajemo preporuku da ljudi koji osjete simptome da se jave svom liječniku obiteljske medicine koji ima sva uputstva. Mi smo još 20.1. dali uputstva za sve zdravstvene djelatnike, to se odnosi i na liječnike obiteljske medicine. Kasnije smo ih nekoliko puta modificirali, dakle oni znaju što treba raditi, na koji način postupati, u momentu kad se postavi sumnja, onda kreće kompletna zaštitna oprema, prijevoz, onako kako također piše u našem ----- . Ja bih rekao da to nije, povoljnije bi bilo da je bilo drukčije, ali i ovo je jako dobro.“ (21:40)

Novinarka: „Kada se očekuju prva napuštanja ako se stanje nastavi ovako kako je i hoće li ---- utjecati nekakve nove informacije da se kod nekih pacijenata opet zarazi?“

Alemka Markotić: „Otpuštaj će biti kada nestanu svi simptomi i kada budemo imali negativan nalaz, a ove nove informacije bi mogla komunicirati u onom trenutku kad to pročitam u nekoj stručnoj literaturi s relevantnim podacima o tome kakvim se ljudima radi, bolesnicima koji su testovi rađeni, jesu li ti ljudi imali neke kronične bolesti, neke imunološke bolesti, dakle to je samo jedan podatak koji možda je slučajna, a na to može utjecati cijeli niz okolnosti tako da ga je --- dok ne vidimo negdje doista opisano od liječnika ---.“ (22:40)

Novinarka: „Pitanje za ministra zdravstva, kakva je situacija s ----, da li se proširuju te prostorije i da li --- u tim prostorijama?“

Vili Beroš: „Još nitko nije u tim prostorijama kao što već danima govorimo, planovi su spremni i za opciju A i za opciju B i za opciju C. Evo sad bi još samo iskoristio priliku s obzirom da do sada funkcionira sve kako smo predvidjeli i danima već izražavam zahvalu epidemiolozima, vidjeli ste koliko je važno sve te kontakte na neki način staviti pod nadzor, a ako sam propustio pohvaliti naše djelatnike hitne medicinske pomoći i sanitetskog prijevoza koji su također važna karika u lancu, stoga još jednom zahvala i njima. Kao što vidite, od početka govorimo da je oprez jedina naša sintagma, tu nastojimo ne prepustiti ništa slučaju i doista nastojimo biti promišljeni koliko god je to moguće naravno uz nepredvidivost ponašanja samih virusa.“ (23:39)

Novinar: „Da li se u javnom prijevozu vozila posebno dezinficiraju?“

Krunoslav Capak: „Uz sve ostale naputke koje smo izdali, smo izdali naputke za pružanje mjera dezinfekcije. U ovom trenutku nema potrebe da se vozila javnog prijevoza dezinficiraju.

Ukoliko je netko od kontakata ili netko od oboljelih boravio u nekom sredstvu javnog prijevoza, onda će se to dezinfekcija. Jučer smo imali brojne pozive građana u HZJZ-u, što se to događa, da auto na kojem piše HZJZ pod punom zaštitnom opremom izlaze ljudi i dezinficiraju prostore. Dakle, to je normalno, mi kad je osoba koja je oboljela ili njen bliski kontakt je boravila u nekom prostoru, mi nakon toga obavljamo dezinfekciju. Sve piše u postupniku i potpisan je način provođenja dezinfekcije. Išli smo najjača moguća sredstva na koja, sa sredstvima koje sasvim sigurno ubijaju i brojne druge mikrobe, ne samo koronavirus.“ (24:59)

Davor Božinović: „Evo ja bi sad s obzirom na brojna pitanja vezana za domaće životinje, kućne ljubimce, tu je s nama pomoćnik ministrice poljoprivrede, gospodin Krunoslav Karalić pa bi Vam i on rekao nekoliko riječi.“ (25:16)

Krunoslav Karalić: „Hvala lijepa. Dakle, dodatnih informacija iz ministarstva poljoprivrede je da naše domaće životinje i kućni ljubimci ne obolijevaju od virusa COVID-19. Prema tome, naše životinje nisu izvor zaraze, nisu prenosnik bolesti i ne predstavljaju opasnost. Nadalje, u Europi nema znanstvenih dokaza oko prijenosa sa životinja na ljude. Mi cijelo vrijeme pratimo sve informacije koje objavljuje Svjetska organizacija za zdravlje životinja i ako bude nekih promjena o svemu ćemo Vas obavijestiti. Evo.“ (25:58)

Novinarka: „Oprostite samo, jel' možda donesena kakva odluka vezano za ovaj vikend za utakmice, hoće li biti gledatelja, rekli ste da ćete od slučaja do slučaja objasniti.“

Davor Božinović: „S tim da smo rekli isto da će se ocjene donositi na županijskim, odnosno gradskim razinama, ono što je jutros bilo komunicirano od strane profesora Capaka, u ovom trenutku stvarno ne bi postojala potreba za nekom generalnom zabranom, ali kao što sam kazao stožer nakon ove pressice nastavlja sa svojim radom, a mi ćemo se vidjeti još jednom danas i izdat ćemo svoje redovito priopćenje s linkovima na sve one upute uključujući i evo ministarstvo poljoprivrede danas i sve ono što nam bude u fokusu, tako da ako nema dodatnih pitanja, predlažem da ovu pressicu privodimo kraju.“ (27:07)

Novinarka: „Čekajte samo trenutak, imam ja jedno pitanje nevezano za koronavirus, ali tiče se Hrvatske. Prema izvorima Reutersa, Turska je odlučila da će pustiti migrante prema Europi, da ih više neće zaustavljati niti na jedan način. Imate li vi ta saznanja, što možemo uz na-----“

Davor Božinović: „Mi imamo ta saznanja upravo preko iste te agencije ili neke druge. Dakle, to nije prvi puta kao što i sami znate da stiže poruke te vrste iz Turske. U posljednje vrijeme su najviši dužnosnici iz Europske komisije i neki šefovi država ili Vlada, uključujući i kancelarku Merkel boravili u Turskoj, razgovarali s predsjednikom Erdogan, s drugim dužnosnicima tako da je diplomacija kad govorimo o migrantskim kretanjima iz Bliskog istoka ili sjevera Afrike prema Europi do sad odigrala ulogu da se ne ponovi onaj val iz 2015. godine. Tu se Europa

sigurno i na tragu i ove vijesti kontaktirati turske kolege i sigurno angažirati da taj proces drži se pod kontrolom.“ (28:32)

Novinarka: „Koronavirus u zadnjih 24 sata se širi i Afrikom, hoće li upravo ta poveznica, migranti,---- koronavirusa biti i na ovom sastanku što ste rekli?“

Davor Božinović: „Pa u Briselu su brojni sastanci, dakle osim ovaj ne znam prvenstvenoga vijeća i vijeća za aktiviranje mehanizama civilne zaštite, dakle svi nadležni povjerenici danas po prvi puta koliko sam vidio i za industriju na neki način stavljaju ovu situaciju na dnevni red zasebni, a tako sigurno i vijeće za pravosuđe i unutarnje poslove, zapravo povjerenici za migracije, odnosno potpredsjednik komisije ----, mi smo naravno u kontaktu tako da Europa se sigurno i pod utjecajem ovih događaja mora, i ja sam u to uvjeren, donosit konkretne i točne odluke.“ (29:43)

Novinarka: „Ali je li Hrvatska u ovom trenutku spremna ako se...?“

Davor Božinović: „Hrvatska je u svakom trenutku spremna, a to govorimo već tri i pol, tri godine, da smo mi spremni za bilo kakav razgovor događaja na hrvatskim granicama, hrvatska policija je spremna, naravno u slučaju potrebe i druge službe koje tu mogu biti od pomoći. Hvala“.

2. TJEDAN 2.3.- 8.3.2020.

Konferencija 8. ožujka u 16:00 sati.

Kanal: Kanal MUP-a RH i policije

Link: <https://www.youtube.com/watch?v=9ehFCWZYnbQ>

Konferencija za medije Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske (08.03.2020. 16:00 sati)

Davor Božinović: „Okej, dobar dan. Evo pozdravljam vas na našoj redovitoj konferenciji za mediji. Dakle, ono što je najvažnije u ovome trenutku, nemamo novih zabilježenih slučajeva oboljelih od korone virusa u RH. Još uvijek je 12 osoba oboljelih, od toga u Zagrebu tri, u Rijeci pet i Varaždinu četiri. Međutim, ono što je činjenica, to je da je situacija u Europi općenito, a pogotovo u Italiji, ozbiljna. Kao što vam je poznato, Italija je uvela cijeli set mjera od kojih je najvažnija zabrana ulaska i izlaska iz regija Lombardija i najvećeg dijela regije Veneta, ali i dijelova Emilie-Romagne i Piemonta. Sve skupa se to odnosi na nekih 16 milijuna stanovnika. Što se tiče granične policije, ona pojačano obavlja granične kontrole. Mi bi još jednom apelirali na sve naše građane koji planiraju putovanja da odgode putovanja u ove regije koje su pogođene

ili su žarište širenja koronavirusa. Nakon ove konferencije, mi ćemo objaviti priopćenje gdje ćemo točno taksativno navesti koje su sve to regije i u Europi i šire. Što se tiče talijanskih mjera, mi u ovom trenutku pratimo njihovu učinkovitost, sve naše službe su funkcionalne, pojačane se prati ta situacija u Italiji i ovisno o razvoju događaju bit ćemo spremni predlagati dodatne mjere ukoliko budu potrebne, koliko budu potrebne, a naravno da mi ovdje imamo spremne i pakete tih mjera u onom trenutku kad se donese i ako se donese odluka da se one aktiviraju. Evo sad bi pozvao ministra Beroša.“ (6:48)

Vili Beroš: „Evo zahvalio bih na interesu. Kao što je gospodin potpredsjednik rekao, nemamo novih pozitivnih bolesnika na prisutnost koronavirusa u RH. U ovom trenutku je učinjeno 327 testiranja, samo je jedan u najavi, što također ukazuje na relativno mirnu epidemiološku sliku. U ovom trenutku imamo 4.278 osoba koje su podvrgnute određenim epidemiološkim mjerama. Prema trenutnim podacima ICTC-a u svijetu je prisutno 1.005.804 slučajeva ove bolesti i do sada se oporavilo 58.568. U Italiji je danas 5.883 oboljelih što znači 1.247 više u odnosu na jučerašnji dan. U Njemačkoj 271 više bolesnik, u Francuskoj 526, u Španjolskoj 152 i u Švicarskoj 68. To ukazuje da na neki način u okruženju broj oboljelih raste. Na sreću u ovom trenutku u Hrvatskoj ne i kao što je gospodin potpredsjednik rekao budno pratimo situaciju u okruženju. Sve naše službe su u stanju maksimalne pripreme i ono što je najvažnije, imamo spremne daljnje mjere koje ćemo poduzeti u slučaju detekcije takvih potreba. Evo toliko danas od mene.“ (8:16)

Alemka Markotić: „Dobar dan. Evo za danas kao što ste već čuli, vijesti su zasad dobre. Mi i dalje pratimo što se tiče kliničkog stanja bolesnike u Zagrebu, Varaždinu i u Rijeci. Zasad su svi stabilno, rade se klinički nalazi i laboratorijski nalazi i nema nekih novih sad stvari koje bi trebali referirati. Ostalo je sve tekuće. Ono što želim ponoviti i što sam jučer rekla, jako je važno za rizične skupine da izbjegavaju sve veće skupove, okupljanja, dakle stariji ljudi i ljudi s kroničnim bolestima trebaju se iznimno dobro čuvati i izbjegavati sve veće skupove, ne ići na takve skupove jer osim težeg oblika bolesti, mogu kasnije imati i neke kronične posljedice tako da ono što je najvažnije – prevencija. I vjerojatno ćemo mi imati mogućnost ući u kliničku studiju za ovaj jedan novi lijek remdesivir koji je zasad pokazao iznimno pozitivne rezultate u svijetu na, u liječenju korona virusa. Hvala.“ (9:32)

Krunoslav Capak: „Evo ja nemam ništa bitno novo, odgovorit ću na pitanja ako imate.“

Novinarka: „Spominjali ste ove mjere koje će se uvesti u slučaju da se situacija pogorša, koje su to mjere, i dakle u ovom trenutku još nema potrebe za tim?“

Vili Beroš: „To su uobičajene mjere, nećemo ih sad posebno navoditi, a odnosi se na postupanju na državnoj granici i druge mjere koje se odnose na javna okupljanja u RH.“ (Novinarka

nastavlja: Dakle, to bi bila neka zabrana okupljanja poput ovog što je recimo Slovenija sad uvela?) Naravno, ali pratit ćemo situaciju u okruženju, našu epidemiološku sliku koja je glavni orijentir za odluku o tim mjerama i po potrebi naravno da ćemo ih aktivirati. (10:13)

Novinar: „Možemo li se malo vratiti na ovaj lijek koji ste spomenuli? Kakvi su pokazatelji tamo gdje se on do sada koristio i što to znači za Hrvatsku i kada ćemo ga početi koristiti?“

Alemka Markotić: „To je lijek koji je ispitan kod bolesnika koji se liječe od ebole. Za virus korona on je još u ispitivanju, prema tome svi podaci su ograničeni što se tiče same studije jer tek se podaci nakon što je studija završena mogu službeni objaviti i onda vidjeti točno koliko je taj lijek uspješan u liječenju koronavirusa. Postoje pojedinačni slučajevi gdje je primjenjivan i gdje su bolesnici nakon toga bili dobro, međutim to nisu kontrolirane studije. Taj bolesnik je teorijski mogao recimo od tih pojedinačnih biti dobro jer je i sam tijek bolesti bio dobro, možda zbog lijeka, možda zbog još dodatnih nekih lijekova koji se koriste, dok se relevantni, a negdje se podaci službeni očekuju krajem 4. mjeseca, a onda će biti puno izvjesnije. Ali ti pojedinačni nekakvi ipak ohrabruju i ima smisla pokušati se uključiti u tu skupinu.“ (11:26)

Novinar: „Kako se oporavljaju naši oboljeli, odnosno kada se očekuje da bi oni mogli svojim kućama?“

Alemka Markotić: „Pa većina bolesnika koji su sad hospitalizirani su dobri, dobro u sva tri grada. Troje imaju nešto ozbiljniji oblik bolesti nego svi ostali, ostali su svi ili blagi ili gotovo bez simptoma. Ono što je bitno kod ove situacije je da postanu negativni u test, dakle ne dokažemo više virus u dva uzastopna brisa koja ćemo napraviti u 48 sati, ali isto tako se kontroliraju i klinički i dakle, morat ćemo vidjeti i radiološki jer nešto ima na plućima, kakvi su njihovi upalni parametri, dakle još nitko od njih nije do kraja spreman za napustiti bolnicu, ali su svi dobro, što je u stvari jako dobro. Inače, takva situacija zna biti često i kod drugih virusnih upala pluća ili virusnih infekcija, međutim obzirom da se radi o visoko kontegioznom virusu, u ovim situacijama smo iznimno oprezni i pratimo ih i više nego što bi pratili i neke druge uobičajene infekcije ---- virusa.“ (12:43)

Novinar: „Ministre Božinoviću, kakva je situacija na granici s Grčkom i Turskom i što za Hrvatsku znači ova najava da bi mogli ili trebali primiti djecu bez odgovarajuće ili starateljske skrbi migranata?“

Davor Božinović: „Situacija na grčko-turskoj granici je prilično mirna uz određene izolirane incidente. Naravno da mi pratimo i preko europskih agencija, ali smo i u izravnom kontaktu s grčkih kolegama tako da situacija je mirnija nego što je bilo. Očekujemo da će i diplomacija odraditi svoj dio posla, pogotovo u ovom tjednu kad očekujemo i razgovore na visokoj razini između Turske i EU. Što se tiče djece koja su na pretežito na grčkim otocima, neka od njih i

nekoliko godina, neka recentna, uglavnom Europska komisija je donijela akcijski plan za pomoć toj djeci. Povjerenica Johannson ide za Grčku u srijedu, ja sam se s njom čuo jutros i ona će zapravo izvršiti uvid u stanje, koliko je djece, koliko je Grčka spremna preuzeti brigu za tu djecu i za koliko djece. Naravno, to je malo kompleksnije i osjetljivije pitanje, to je najranjivija skupina kad govorimo, ne samo o migrantskoj populaciji, jer za njih treba osim smještaja treba organizirati i posebnu skrb, uključujući i psihologe i socijalne radnike i zdravstvene radnike, učitelje tako da vidjet ćemo koji su kapaciteti Grčke, a onda bi države članice EU na dobrovoljnoj osnovi deklarirale svoju spremnost da prihvate određeni broj djece. (novinar dodaje: imamo li mi kapaciteta za to i koliko u ovom trenutku?) Mi određenih kapaciteta imamo, ja sam u kontaktu bio i s ministricom Bedeković, mi smo već zbrinjavali djecu bez roditelja iz migrantske populacije, ali kao što vam je poznato i s nekih drugih kriznih žarišta, primjerice iz Ukrajine, tako da imamo iskustva, imamo određene kapacitete, vidjet ćemo kad se vrati povjerenica Johannson. Ona bi nas trebala izvijestiti na vijeću za unutarnje poslove u petak. O čemu, koji su konkretni parametri na koje bi EU trebala odgovoriti. (novinar dodaje: kakvo je raspoloženje drugih država?) Pa nije još to bilo postavljeno u smislu nekog oficijalnog upita prema državama, neke su se same izjasnile da ima, prema mojim informacijama, više od pola članica EU već preliminarno se izjasnila da ima određene kapacitete i spremnost. (novinar dodaje: Mi smo među njima?) Da.“ (16:09)

Novinar: „Vratio bih se samo na Italiju, što je s brodskim linijama, odnosno trajektnim linijama s Italijom. Hoće li one biti, možda više od ----, hoće li biti neke obustavljene s obzirom na situaciju?“

Davor Božinović: „Pa tu granična policija postupa prema uputama naših epidemioloških službi, odnosno ministarstva zdravstva i mi na dnevnoj bazi se savjetujemo. Ono što je bitno današnja situacija nije iziskivala neke nove mjere u odnosu na posljednji dan.“ (16:45)

Novinarka: „Hoće li na uvođenje tih dodatnih mjera utjecati ipak i situacija u Italiji koja je sve ozbiljnija?“

Davor Božinović: „Pa upravo o tome i govorimo. Mi smo, kao što vam je i poznato, među državama i bile među prvima koje su pogotovo kroz aktivnosti ministarstva zdravstva, HZJZ-a i naših infektologa se od prvih dana ozbiljno posvetilo praćenju ovog fenomena, ove nove zaraze tako da smo sve mjere koje smo donosili, donosili blagovremeno i siguran sam da je tako bio slučaj i u drugim zemljama, možda bi situacija danas u cijeloj Europi bila malo povoljnija. Okej, hvala vam.“ (17:48)

3. TJEDAN 9.3.-15.3.2020.

Konferencija 13. ožujka u 9:00 sati.

Kanal: Kanal MUP-a RH i policije

Link: <https://www.youtube.com/watch?v=Cy9dHN1zxsM&t>

Konferencija za medije Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske (13.03.2020. 09:00 sati)

„Dobro jutro. Evo poradi puno želje za informacijama ponovno smo uspostavili ovu tiskovnu konferenciju u 9:00 sati tako da na neki način pokušamo i izbjeći ovaj veliki broj upita koje dobivamo i od medija i isto tako od javnosti, od stanovništva za određenim informacijama. Znači danas ćemo vam dati sve ove informacije što se događalo jučer i tijekom noći. Tu sam sa mnom evo ministar Beroš pa će on malo o epidemiološkoj situaciji, a onda i gospođa Markotić i gospodin Capak.“ (3:00)

Vili Beroš: „Hvala! Želim vam dobar dan. Dakle, od sinoć imamo 4 nova bolesnika koji su pozitivni dakle ukupno 31. Riječ je o bolesnicima, dvoje u Puli i dvoje u Zagrebu. Riječ je o tri bliska kontakta i jednom bolesniku koji je impulsiran koji je došao iz susjedne zemlje u Republiku Hrvatsku. Imamo 525 bolesnika koji su u obradi, tri još nalazi nisu dovršeni znači čekamo tri nova. Za nadzor podatke skupljamo tijekom dana. Jučer smo čuli da je bilo pod nadzorom i većim epidemiološkim mjerama 5900 bolesnika, odnosno ljudi, a danas ćemo tijekom dana prikupiti podatke pa ćemo popodne imati relevantne i nove. Nadalje razmatrao sve one mjere koje su nam na raspolaganju da bi smanjili moguću transmisiju bolesti u našoj populaciji i nadalje smo spremni reagirati.“ (4:00)

Alemka Markotić: „Prema informacijama koje su mi kolege rekle svi oni za sada imaju blaži oblik bolesti i trenutno se ništa ni sa ostalima ne događa značajno. Sve one mjere koje smo spominjali i jučer i svih ovih dana je važno da svi jednostavno osvijeste i prema tome se ponašaju. Vidite da je sad na redu dakle ovi ljudi koji se vraćaju iz zaraženih područja treba biti jako oprezan i oni trebaju biti jako svjesni da se odmah trebaju javiti i identificirati da bismo zaustavili daljnje širenje. Evo, hvala lijepa.“ (4:41)

Krunoslav Capak: „Dobro jutro! Epidemiološki gledano mi i dalje imamo situaciju da se radi o bliskim kontaktima ili uvezenim bolesnicima. Dakle u Zagrebu se radi o dva obiteljska kontakta od poznatih nam bolesnika, a u Puli se radi o jednom ugostitelju koji se vratio iz Italije u Pulu i pozitivan je, a druga osoba je ostvarila kontakt u Zagrebu sa osobom koja je došla iz Švicarske i koja je kasnije u Švicarskoj potvrđena kao slučaj. Dakle, još uvijek možemo reći da se radi ili

o uvezenim bolesnicima ili o bliskim obiteljskim kontaktima što nam govori da je epidemiološka situacija još uvijek povoljna. Mi smo epidemiolozi, dakle u svim ovim mjestima gdje postoje bolesnici, tražili kontakte i kontakte od kontakata i propisivali epidemiološke mjere i davali savjete. O tome još uvijek nemamo pismeno koliko je ljudi stavljeno pod epidemiološki nadzor. Evo toliko za sada, na pitanja ću rado odgovoriti. Hvala.“ (5:59)

Vili Beroš: „Ja bi vam još nešto želio reći, a to je da znanost i struka nas vode u svemu ovome skupa. Izvjesno je da u području Kine epidemija jenjava, znači smanjuje se broj zaraženih to je sad već jasno vidljivo. Broj novooboljelih mjeri se desecima. Stoga, možemo reći i zaključiti i nadati se da će se i na području Europe, a poglavito Republike Hrvatske također ova epidemija ponašati po svojim klasičnim obrascima. U tom kontekstu vrlo smo transparentni i na dnevnoj bazi vas obavještavamo o broju novooboljelih i svim onim dešavanjima koji su u vezi s kliničkom slikom naših bolesnika. Vrlo transparentno i vrlo revno. Isto tako potrebno je znati da će broj sljedećih dana u Republici Hrvatskoj oboljelih porasti. To je potpuno jasno. Epidemija još nije dosegla svoj vrhunac, nadamo se da će ubrzo. Isto tako se nadamo da će početi jenjavati. Ono što je bitno znati i nikad nije dosta vremena za ponavljati, dakle preko 80% bolesnika ima vrlo blagu kliničku sliku ove bolesti. Neki od njih ni ne znaju da su bolesni. Stoga ne treba se bojati ove bolesti i infekcije kao neke velike pošasti. Trebamo biti oprezni što jesmo, nastojimo smanjiti lokalnu transmisiju i onemogućiti njeno širenje. U tom kontekstu kao što smo jučer rekli. Mi možemo imati savršene mjere, možemo imati testiranje, međutim odgovornost svakog od nas je najveća u ovom trenutku. Izbjegavati dakle javna okupljanja, izbjegavati one poslovne poduhvate koji nisu nužni. Jednostavno racionalno i pametno sukladno preporukama Zavoda za javno zdravstvo se ponašati. To je u ovom trenutku ono što može znatno utjecati na epidemiološku sliku u Republici Hrvatskoj. Evo to je ono što sam želio dodatno još naglasiti.“ (8:05)

Novinarka: „Ministre može molim Vas pitanje. Zar nije logično da su dakle svi novi pacijenti koji se pojavljuju uvezeni slučajevi ili bliski kontakti kad druge osobe se zapravo ni ne testiraju na virus? „ (8:17)

Vili Beroš: „Gledajte vrijeme prolazi, mi smo u ovom već 6 tjedana, dakle da su ti ljudi negdje među nama već bi se razbolijevali, bili bi znakovi bolesti, oni bi dolazili svojim liječnicima potom u infektivnu i evaluirali bi iste. Broj takvih nije značajan u ovom trenutku, a sad će vam se dodatno još i epidemiolozi obratiti.“ (8:40)

Alemka Markotić: „Evo ako smijem reći, ponovit ću koliko god treba puta, oko dijagnostike što god treba iako postoje studij i godinama se uči dijagnostika da bi se znalo on čemu se govori. Znači testirano je 500 i nešto ljudi prema tome testirano je jako puno ne samo bolesnici, ne

samo njihovi bliski kontakti i među masom ljudi koji su testirani je masa negativna. Dakle, oni koji su pozitivni od 500 i nešto čuli ste koliko ih je pozitivnih. Prema tome potpuno je netočno da se ne testiraju drugi. Bilo bi krasno da mi znamo tko je pozitivan pa ga samo još testiramo da ga potvrdimo. Testovi, milijardu puta ću ponoviti, su samo jedno sredstvo liječnicima da lakše ograničavaju i prate bolesti, prate bolesnike, a nisu mjera prevencije. Također, sve mjere prevencije koje rade epidemiološke službe, koje rade civilna zaštita, sve nadležne službe su mjere koje pomažu. Međutim, ako se osobno ne budemo uključili u te mjere. Znae kako je bilo u Domovinskom ratu, a ovo je rat sa virusom. Nije mogao netko drugi odraditi to za nas već svi smo zajedno odradili. Znači i sad moramo svi zajedno odraditi. Svak svoj dio. Stanovništvo se ozbiljno ponašati, odgovorno, izbjegavati sve moguće rizike, kontakte, bilo kakve kontakte s inozemstvom ako je to moguće i sve higijenske mjere provoditi. Isto tako nešto što želim dodatno podvući, dakle ni u kojem trenutku ne treba biti panika. Razumni strah postoji, to je normalno, to je ljudski. Panika je negativna reakcija koja samo donosi štetu. Oni koji žele stalno po mrežama širiti paniku čine štetu za koji interes vjerojatno oni znaju. Što se tiče zdravstvenih ustanova ne treba svak odmah hrliti iste sekunde ako je malo zašmrcao jer rekli smo opet jedan negativan test za nekog tko je šmrcao taj jedan dan ne znači ništa. Ako ste bili u kontaktu, ako ste bili u rizičnim područjima, ako imate simptome onda se treba prvo javiti, najaviti i onda doći na testiranje. Hrljenje u zdravstvene ustanove, u kliniku za infektivne velikog broja ljudi može samo doprinijeti širenju infekcija kao što se između ostalog dogodilo i u Italiji. Razumno se ponašati, otvorit ćemo ako treba i višak telefona i sve pokušat ćemo s ljudima iskomunicirati radije pokušati iskomunicirati, a molim i malo strpljenja jer je nas malo, a ljudi puno i potencijalnih pacijenata, ali molimo odgovorno ponašanje. Samo tako možemo držati ovo sve pod kontrolom kao što smo do sad uspjeli.“ (11:56)

Novinar: „Vezano za sastanak u Vladi kasnije najavljuju se nove mjere, neki fakulteti su već samoinicijativno prestali s radom, razmišlja li se o, ako ne škole i vrtići, barem o zatvaranju fakulteta?“ (12:08)

Vili Beroš: „Razmišlja se o svim potrebnim mjerama, a sastanak u Vladi u 10 sati nije samo s obzirom na zdravstvenu situaciju i ove mjere koje se odnose na neposredni utjecaj na transmisiju. Mi imamo i mnoge druge krize od ekonomskih, gospodarskih, stoga kao i svaki dan do sada sastaju se svi ministri koji su zaduženi za resore koji su u vezi s ovom krizom da na jednom međuresornom nivou razgovaramo o svim elementima, dakle i financijskim i gospodarstvenim i turističkim i inim. Zdravstveni resor je naravno tu u dominantno prisutan, međutim i ovi svi drugi elementi su važni i potrebno je o njima razgovarati kao što u Vladi iz dana u dan razgovaramo.“ (12:51)

Krunoslav Capak: „Oprostite samo da nešto nadodam vezano uz fakultete, dakle mi nemamo informaciju da su neki fakulteti prestali s nastavom nego znamo da je Sveučilište u Zagrebu donijelo svoje dodatne mjere temeljem preporuka koje su izdali epidemiolozi za ponašanje na sveučilištu. Oni imaju svoj krizni stožer koji je zasjedao i prekjučer navečer su izdali dodatne mjere koje smo mi epidemiolozi i ovaj krizni stožer ocijenili kao pozitivne, a ne radi se o prestanku rada nego se radi o tome da svi profesori i svi studenti koji dolaze iz inozemstva ostanu kod kuće u samoizolaciji 15 dana, da će se sva nastava koja se može organizirati online, dakle da se može pratiti od kuće i da se primjenjuju sve higijenske mjere koje je propisao Hrvatski zavod za javno zdravstvo za sveučilište već ranije. Dakle, imali smo na sveučilištu konferenciju za tisak na kojoj smo to objavili i sve te mjere stoje na njihovim web stranicama i na web stranicama Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.“ (13:51)

Novinarka: „Imate li neke mjere za nadzor ljudi koji su u samoizolaciji. Čitali smo jučer o ocu koji je otišao u Klaićevu. Pa sad posljedično me zanima uvodite li neki sustav da kontrolirate ljude u samoizolaciji?“ (14:02)

Krunoslav Capak: „Dakle, mi smo jučer to spomenuli da postoji način i kako se mogu pratiti ljudi u samoizolaciji. Mi nemamo dovoljno ljudi koji bi kontrolirali one kojima je propisana samoizolacija da li u samoizolaciji stvarno jesu jer to bi značilo da treba ostvariti fizički kontakt i doći na lice mjesta. Međutim, ti ljudi se čuju s epidemiolozima i epidemiolozi ih upozoravaju kad im javljaju da li imaju temperaturu i da li su zdravi oni ih upozoravaju da trebaju ostati kod kuće i izbjegavati kontakte. Drugo što je moguće napraviti je mi imamo popis svih tih ljudi koji su u samoizolaciji i imamo HZZO ima bazu podataka od svih onih kojima je propisana mjera samoizolacije radi isplate naknade i moguće je popis tih ljudi dostaviti MUPu koji će kontrolirati da li su oni napravili nekakav prekršaj, da li su vozili auto negdje, da li su snimljeni kamerama od MUPa . Dakle, to postoji kao mogućnost. Ja nisam rekao da smo mi, molim vas da ne prenesete to tako. Dakle, postoji kao mogućnost i mi razmatramo i te dodatne mogućnosti, a spisak ljudi koji su u samoizolaciji i njihove adrese i brojeve telefona imamo. Postoji mogućnost također da se preko mobitela to prati. Mi radimo na tome, postoje ljudi u Hrvatskoj koji takve softvere su u stanju napraviti da se putem mobitela prate ljudi koji su u samoizolaciji. Međutim, ono što hoću jako naglasiti je da mi najviše, najučinkovitija mjera je da apeliramo na svijest naših građana da ako im je propisana samoizolacija da je to potrebna mjera i sve ono što se može dogoditi ako izađe iz samoizolacije će biti vrlo bolno nakon toga. Mi za sada nemamo teških slučajeva i nemamo smrtnih slučajeva, ali nek pogledaju malo u inozemstvu kako to izgleda u zemljama koje imaju tisuće slučajeva. Dakle, ta osoba koja je izazvala bolest drugog

zato što se nije držala epidemiološke mjere je napravila ozbiljan prekršaj i ima elemenata za ozbiljno kazneno gonjenje.“ (16:18)

Novinarka: „Brojne firme uvode smjenski rad znači naprimjer da jedna skupina radi dva tjedna pa onda nakon toga druga skupina dva tjedna. Koja je preporuka ovima koji su doma u tom periodu znači koji ne rade. Nije im izrečena nikakva mjera nego firme kažu u Hrvatskoj sve više uvode taj sustav. Da li ti ljudi mogu slobodno ići van, po kafićima, ne znam kako bih vam objasnila?“ (16:40)

Krunoslav Capak: „Dakle, ako im nije propisana mjera samoizolacije dakle oni nemaju obavezu biti kod kuće, ali mi radije apeliramo na građane da ne idu na velika javna okupljanja. Mi za sad nismo zatvorili kafiće, nismo zatvorili mnoge druge objekte u Hrvatskoj na kojima se ljudi mogu okupljati, ali takve mjere postoje. U susjednim zemljama su već mnoge od tih mjera donesene. Naša epidemiološka situacija nam još uvijek dopušta da te mjere imamo na stolu i razmatramo postepeno njihovo uvođenje.“ (17:10)

Alemka Markotić: „Ako smijem dodati samo dakle više pozitivnih zadnjih dana su bili iz ugostiteljstva i ja mislim da sam dovoljno rekla.“ (17:20)

Novinarka: „Ministre znate brojke u svijetu Kina i Italija koje su najveće žarište, Angela Merkel svojim građanima vrlo jasno rekla očekujemo 60-70% nacije da će se zaraziti. Možete li Vi napraviti tu procjenu što bi se moglo dogoditi u Hrvatskoj?“ (17:35)

Vili Beroš: „Pa možemo povući određene paralele to sam vam rekao i na početku. Mi imamo određene preindikacijske modele koje smo vršili s obzirom na iskustva u Kini, koja vršimo u ovom trenutku s obzirom na zbivanja u Italiji i apsolutno prilagođavamo našu strategiju obrane tim promišljanjima. Kad je riječ o ovih 60 do 80% zaraženih upravo to uključuje mnoge one koji ni ne znaju da su bolesni, ali će steći određeni imunitet. Dakle, ako možemo povući ono što smo već ranije rekli nekakvu paralelu sa virusom gripe. Virus gripe je virus koji već desetljećima kruži našom populacijom. Mnogi ljudi i većina populacije je stekla određeni imunitet prema istom virusu. Nadalje, zbog javno-zdravstvenih akcija mnoge osobe poglavito starije se dodatno imuniziraju, dakle cijepaju svake godine upravo zato da bi pojačali svoj imunitet. Ponašanje ovog virusa će biti slično. On sad prvi put dolazi među populaciju. Populacija je imunološki naivna znači nema nikakvog obrambenog mehanizma za odgovor tom virusu, ali ovakvim kontaktom sa kućanstvom stvara se obrana u općoj populaciji. Stoga, ako virus preživi i ako ostane u našoj populaciji, svjetskoj, on će godinama i dalje se periodički, sezonski vjerojatno pojavljivati, ali će se u međuvremenu imunitet naroda podizati. To je to. Dakle, to što će se zaraziti možda 60 do 80 ne znači da će toliko bit oboljelih već će oni biti u kontaktu s virusom i razvijati određeni imunitet koji će općenito populaciji pomagati u borbi s

tim virusom kao što je imunitet protiv gripe desetljećima već pomaže u borbi protiv te bolesti, a dodatno i cjepivo odnosno imunizacija što će svakako se i u ovom trenutku napraviti kada cjepivo protiv ovog virusa bude klinički ispitano i moguće za primjenu.“ (19:35)

Novinarka: „Znači ono što je rekla Angela Merkel zapravo vrijedi i za Hrvatsku?“ (19:37)

Vili Beroš: „Ne bi ja rekao niti bi govorio o postotcima, postoje različita promišljanja, postoje serije istraživanja koje govore da tome nije tako međutim nova je bolest, novi je virus. Naš zadatak je da smo oprezni, da smo promišljeni, da smo fokusirani, učimo na greškama drugih, učimo na greškama kineskog zdravstvenog sustava. Nažalost učimo i na greškama talijanskog zdravstvenog sustava. Detektirali smo osnovne stvari koje su negativnosti, a to vam mogu sada reći. To je dakle u Kini preopterećenost zdravstvenog sustava, a u Italiji ulazak epidemije u sam zdravstveni sustav jer epidemija u zdravstvenom sustavu je jedno, epidemija u lokalnoj zajednici je nešto potpuno drugo. Znajući te osnovne loše stvari mi sve radimo da nađemo odgovor za funkcioniranje našeg zdravstvenog sustava na adekvatan način. Odgovori na to su parcijalna i planska aktivacija zdravstvenog sustava da ga aktiviramo onako kako to zahtijeva jer ako napravimo grešku u koracima opet neće biti dobro, protekcija zdravstvenog sustava, imamo sjajnu situaciju što imamo kliniku za infektivne bolesti koja je desetljećima u toj priči izolirana, nije dio šireg zdravstvenog sustava, dakle optimalna metoda. I treća stvar decentralizacija jer što ako se nešto desi u Zagrebu i infektivna bude na taj način eliminirana znači razvijamo regionalne centre kako s testovima tako i u pogledu smještanog kapaciteta. Prema tome odgovorno se ponašamo, učimo na greškama drugih, nalazimo vlastite odgovore i u ovom trenutku epidemiološka situacija je pod kontrolom. Kada to postane drugačije imamo čitav niz dodatnih mjera koje ćemo moći aktivirati uključujući sve razne opcije, ali o njima u ovom trenutku ne želimo govoriti. Ono što vi morate znati da otvoreno, transparentno s vama komuniciramo i da smo na raspolaganju cijeli dan.“ (21:40)

Novinarka: „Oprostite od ovih četiri novooboljelih jesu to isto mlađe osobe ili i kad Vi govorite kažete uvijek da imaju blage simptome šta to znači da nitko od njih nije rizična skupina? (21:51)

Alemka Markotić: „Za sada ne svi su dakle ovo su rezultati koji su izašli jutros. Dvoje u Zagrebu jesu mlađe osobe, a ovo dvoje iz Pule mislim također da jesu, ali nemamo 100% točne podatke jer nismo još stigli s kolegama sve to iskomunicirati. Ono što je meni bilo najvažnije kao infektologu je kakva je klinička slika, dakle troje ili vrlo blage s nekim šmrcajem, blažim kašljanjem. Jedna osoba za sada ima temperaturu od to četvero evo. Prema tome ni temperatura ne znači da je to teška bolest. Za sada na sreću još uvijek nije bilo težih bolesnika.“ (22:40)

Novinarka: „Što je s ovim u Klaićevoj koji su bili u čekaonici sa ovim zaraženima u Klaićevoj bolnici jesu oni pod nadzorom?“ (22:45)

Alemka Markotić: To je stvar epidemiologa, koliko ja znam jesu, ali ovoga.“ (22:51)

Krunoslav Capak: „Oprostite možete ponoviti pitanje?“ (22:53)

Novinarka: „Ovi svi koji su bili u Klaićevoj bolnici sa zaraženim čovjekom koji je došao inače šta je s njima i jesu oni“ (23:01)

Krunoslav Capak: „Svi su stavljeni, svima su propisane epidemiološke mjere i situacija je pod kontrolom.“ (23:05)

Novinarka: „Oprostite, s obzirom da se proširio popis zemalja iz kojih se putnici znači pregledavaju na graničnim prijelazima i koji onda potom moraju ići u samoizolaciju imamo li sada u ovom trenutku dovoljno sanitarnih inspektora, hoće li se možda na granične prijelaze još slati ljudi, kakva je situacija?“ (23:22)

Krunoslav Capak: „Dakle u ovom trenutku imamo dovoljno sanitarnih inspektora jer je državni inspektorat se preustrojio, dakle i oni sanitarni inspektori koji su radili na poslovima županijske sanitarne inspekcije su počeli raditi kao granični sanitarni inspektori. Sasvim sigurno je da će ova situacija sad proširenje tih zemalja nam stvoriti dodatne probleme na granici, ali postoji rješenje i za to, dakle Svjetska zdravstvena organizacija je propisala odnosno donijela odluku o tome da se radi o pandemiji. Hrvatski zdravstveni sustav se odmah prilagodio tome i ministar je donio odluku da se kod nas radi o epidemiji što određuje Zakon o zaštiti građanstva od zaraznih bolesti da je vladi Republike Hrvatske i ministru zdravstva su dane dodatne mogućnosti osim što može mobilizirati ljude, opremu, sredstva, može i donositi naredbe što znači da neće više biti potrebno kad to administrativno riješimo i kad pravnici napišu odluke neće biti potrebno da se izda rješenje nego će automatski vrijediti za sve one koji se vraćaju iz tih zemalja da moraju ići u samoizolaciju.“ (24:36)

Novinarka: „Može li se samo reći vezano za zatvaranje škola. Vidjeli smo neke zemlje primjerice Kosovo zatvara nema čak ni slučajeva zaraze. Da li mi čekamo ovo što se vi sami rekli da transmisija krene u Hrvatskoj pa ćemo onda zatvoriti ili slučaj u školi pa zatvoriti?“ (24:51)

Vili Beroš: „Ne, dakle naše stavove i mjere baziramo na mišljenju epidemiološke struke. Oni u ovom trenutku smatraju, kao i otprilike više od jedne trećine europskih zemalja, da zatvaranje škola zbog niza specifičnih razloga koje ja u ovom trenutku neću elaborirati ne bi dalo određene rezultate. Čak i u slučaju lokalne transmisije potvrđene pitanje je da li treba zatvarati škole. Međutim, mi smo svi skupa usuglasili stav da ukoliko se u Republici Hrvatskoj pojavi lokalna transmisija da ćemo zatvoriti škole. Situacija je u Istri epidemiološki bitno drugačija nekoliko različitih elemenata s obzirom na fluktuaciju stanovništva, s obzirom na blizinu Italije i tako dalje gdje smo se u tom trenutku odlučili na ovaj potez. Međutim, za ostale dijelove Republike

Hrvatske analizirat ćemo situaciju iz sata u sat i rekao sam koji će biti trenutak i upitno je da li i tada će ova mjera dati bolje rezultate. Ono što je puno bitnije je da se ostali dio pučanstva ponaša odgovornije. Evo jučer sam se čuo s francuskim kolegom. On je rekao da predsjednik Macron sam de facto odlučio zatvoriti škole od ponedjeljka, ali je izdao jednu preporuku koja mislim da je puno vrijednija, a to je preporuka od osobe starije od 70 godine ne izlaze iz svojih stanova te da okolna lokalna zajednica brine o njima s obzirom na opskrbu životnih namirnica i svim ostalim potrepštinama. To su one mjere koje su i kod nas u pripremi i ovisit će o lokalnoj epidemiološkoj situaciji. Možete biti sigurni da kad struka i znanost procjene da je potrebno da ćemo biti spremni i imamo već u pripremi niz drugih mjera.“ (26:42)

Novinarka: „Hoćete li nabavljati brze testove?“ (26:43)

Vili Beroš: „Da. U smislu decentralizacije zdravstvenog sustava kao što je već u nekoliko navrata profesorica Markotić govorila mi već sada radimo na tome da u lokalnim centrima, dakle u Rijeci, Splitu organiziramo dodatne testove za testiranje bolesnika.“ (27:02)

Novinarka: „To su ovi brzi koji su ne znam piše u medijima da je Roche dobio dozvolu za proizvodnju brzih testova?“ (27:09)

Vili Beroš: „Je, da, da, da to su brzi testovi koji možda nemaju dijagnostičku vrijednost ove vrste testova međutim apsolutno određenu prognostičku vrijednost imaju.“ (27:19)

Novinarka: „Profesorice evo imali smo jedan pacijent je izliječen, kakva je situacija, kad bismo mogli očekivati da će i ovaj prvi?“ (27:29)

Alemka Markotić: „Evo da i nešto lijepo kažemo, dakle da gospodin je dobro. Vidim da se obratio i medijima i da smiruje situaciju i hvala mu na tome. Evo nadamo se, ne bi davala znate da ne volim davati prognoze ovoga tamo gdje ne mogu bit 100% sigurna. Očekujemo drugi nalaz negativan ukoliko to bude onda bi mogli imat još dvoje zdravih. To bi sigurno bila sjajna vijest.“ (27:56)

Novinarka: „Može zadnje pitanje evo moje. Ovi testovi po centrima Split, Rijeka kad bi se počelo to primjenjivat?“ (28:02)

Alemka Markotić: „Samo da razjasnim brzi test. Brzi test je i ovo što mi radimo, dakle tri, četiri, pet, šest najdalje sati imate nalaz i takva vrsta testova ili varijacija na taj test vrlo ozbiljno razmatramo ono što Svjetska zdravstvena organizacija preporuča, a sigurno će se u najkraćem roku organizirati i Split i Rijeka i Osijek, ali ne mogu reći jer moram još razgovarati s Osijekom, ali sigurna sam obzirom na ljude i kapacitete koje oni imaju. Ovi brzi nekakvi testovi gdje se u petnaest minuta, dakle može vidjeti je li netko pozitivan ili negativan takvi testovi trebaju puno dulje vrijeme da bi bili dobri i kvalitetni. Dakle, već ih sad ima na terenu. Mi ćemo sljedeći dan, dva ispitati jednu tranšu tih testova koji su nama došli, ali evo oni imaju na početku dosta nisku

razinu osjetljivosti i specifičnosti i svakako će zahtijevati dodatnu potvrdu. Dakle, to može biti samo orijentacija nekakva liječniku, ali nikako test na osnovu kojeg ćemo mi reći e da sad si ti pozitivan ili ti si negativan. Imat će se možda za brzu orijentaciju. Oni će imati u jednom drugom načinu analize veću ulogu nego u samoj dijagnostici pozitivnih bolesnika koji imaju simptome.“ (29:30)

Novinarka: „Plan, znači plan zdravstvenog osoblja. Dakle mi vidimo u Italiji da je zdravstveno osoblje iscrpljeno, svakakve fotografije dolaze. Imate li vi plan preraspodjele ljudi, ranije ste govorili o tome, znači nekakav točno plan iz kojih bolnica, kako bi to išlo?“ (29:47)

Vili Beroš: „Pa naravno da imamo planove pa govorimo da već mjesec i nešto razgovaramo o ovome mi nismo pričali o astrofizici ili o nečemu, pričali smo upravo o onom što nam se sad događa i uvijek nastojimo bit korak ili dva unaprijed. Osnovni element reagiranja zdravstvenog sustava je da se razmišlja o kadrovima, o infrastrukturi, o testovima i to radimo čitavo vrijeme apsolutno.“ (30:12)

„Hvala lijepa, vidimo se u 16 sati.“

4. TJEDAN 16.3.-22.3.2020.

Konferencija 21. ožujka u 9:00 sati.

Kanal: Kanal MUP-a RH i policije

Link: <https://www.youtube.com/watch?v=0HSG4Qn7Vj0>

Konferencija za medije Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske (21.03.2020. u 9:00 sati)

Davor Božinović: „Dobro jutro, otvaram novu konferenciju za medije Nacionalnog stožera civilne zaštite. Danas smo se drugačije organizirali preko Hrvatske radiotelevizije što dovoljno samo za sebe govori da je situacija ozbiljna. Zamolio bi ministra Beroša da nam se prvi obrati.“ (00:35)

Vili Beroš: „Hvala lijepo gospodine potpredsjedniče. Dobar dan vam želim. Na današnji dan u Republici Hrvatskoj imamo 157 pozitivnih i dokazanih bolesnika od Covida-19 što je za 29 pozitivnih više nego jučer. Ukupno je obavljeno 2038 testiranja i sada ću vam reći nekoliko dobrih i nekoliko loših stvari. Dobro je to što je epidemiološka situacija u Republici Hrvatskoj i dalje pod nadzorom pogotovo ukoliko se uspoređujemo s trendovima u susjedstvu i okruženju. Dobro je i to što imamo podatke o osobama i o njihovom kretanju što nam na neki način omogućava upravljanje ovom kriznom situacijom. Međutim, loše je to što pojedinci ne poštuju

pravila određena onima u samoizolaciji i što određeni ljudi ne poštuju pravila i uputstva koja daje stožer civilne zaštite. Dakle, moramo najozbiljnije shvatiti ovu uputu jer ona omogućava da se epidemija nekontrolirano ne širi. Dakle, u slučaju dok zdravstveni sustav i epidemiološka struka nadzire epidemiju, moguće je upravljati ovom situacijom, moguće je usmjeravati tokove i moguće je utjecati na njene ishode dok se ne poštuju pravila i upute postoji mogućnost nekontroliranog širenja što je loše. Stoga kao građanin, kao liječnik, kao ministar više ne molim i više ne apeliram nego zahtijevam da svi građani Republike Hrvatske poštuju upute koje daje Stožer civilne zaštite. To je najbolji način borbe protiv ove ugroze i na taj način sigurno ćemo odoljeti istoj. Stoga je potrebno da svi najozbiljnije u ovom trenutku shvate ovu preporuku. Nadalje, želio bi vas izvijestiti o pripremama zdravstvenog sustava. Jučer je predsjednik vlade Republike Hrvatske, Andrej Plenković bio na području KB Dubrava gdje je svjedočio završnim radovima na pripremi primarnog respiratorno-intenzivističkog centra kao pridruženog objekta, odnosno eksplidicijskog kampa Hrvatske vojske. Nadalje, u Areni Zagreb završne su pripreme u izradi sekundarnog centra. Sve to govori da se zdravstveni sustav planski priprema za sve moguće situacije. Međutim, nije to samo tako u Zagrebu i u drugim hrvatskim gradovima pripremamo naše kapacitete. Tako je u području KBC-a Rijeka za riječku regiju pripremljeno 80 respiratora, za sekundarnu fazu imamo u pripremi 70 kreveta te za tercijarnu fazu 100 kreveta u dvorani mladosti. U Osijeku imamo spremnih u ovom trenutku 120 respiratora, sekundarnu fazu 70 kreveta te se priprema tercijarni centar. U Splitu također primarna faza od 85 respiratora je spremna, sekundarna faza 200 kreveta na Krešinama i za tercijarnu fazu priprema se Spaladium arena. Uz navedeno reći ću sa zadovoljstvom i javno se zahvaliti vladi Ujedinjenih Arapskih Emirata koja je poslala pomoć od 11,5 tona zaštitne opreme kao znak dobre volje i suport Hrvatskom narodu. Naši, to je rezultat naših nastojanja u proteklih mjesec dana na pripremi ovog projekta i oni uz pozdrave hrvatskom narodu šalju tu zaštitnu opremu, a državni tajnik iz ministarstva zdravstva osobno je bio dole i zahvalio se njihovim vlastima. To su dobre vijesti jer jedino tako zajedno možemo uz pridržavanje uputa stožera civilne zaštite suprotstaviti se ovoj ugrozi. Hvala vam.“ (04:32)

Davor Božinović: „Evo malo ćemo promijeniti redoslijed obraćanja s obzirom na činjenicu da je i kao što je i ministar Beroš kazao ono što sad postaje glavni problem je pridržavanje svih građana onih odluka koje donosi stožer civilne zaštite. One su naravno bile izbalansirane tako da ukoliko bi se svi dragovoljno njih pridržavali, odnosno temeljeno na vlastitom odnosu, svijesti i savjesti ne bi bilo potrebe za drastičnim mjerama. Međutim, s obzirom da činjenice pokazuju drugo da ima manjina, ali dovoljna manjina onih koji mogu biti opasnost i za sebe i druge mi ćemo donositi sve ili restriktivnije odredbe, odluke, koje su rigoroznije i koje će se

morati provesti, a stožeri civilne zaštite međutim prije svega hrvatska policija će voditi računa o tome kako se one provode i naravno reagirati svaki put tamo gdje vide da provedba nije onako kako je propisana. Dakle, naše životi kao što smo već rekli će se sve više mijenjati, oni će se sve više i odvijati u zatvorenim prostorima jer to je iz prakse zemalja koje su bile na prvoj crti žarišta ove epidemije se pokazalo kao mjera koja je nužna. Dakle, naše odluke polaze od temeljne činjenice, ljudi ostanite doma. Ne izlazite iz kuća osim onih koji moraju ići na posao, a odredili smo koji su to koji moraju ići na posao i osim ukoliko moraju ostali građani otići do dućana, vratiti se doma, do bolnice, vratit se doma. Dakle svi poslodavci, ali i svi radnici moraju biti svjesni toga se moraju reorganizirati tako da se maksimalno poštuju higijenske mjere i mjere socijalne distance, a to znači nemojte prilaziti jedni drugima. Vidio sam i jutros ljudi jesu u manjim skupinama, nisam ih vidio više od dvoje i troje, ali idu jedno uz drugo. To ne ide. Ili dva metra ili će policija vas na to upozoravat odnosno ako treba i kažnjavat. Donijeli smo odluke o prekidu međugradskih linija za vlakove i autobuse, dakle gradovi se odnosno fluktuacija ljudi između gradova u Hrvatskoj se na taj način zaustavlja kad su u pitanju autobusi i vlakovi. Što se tiče otočnih linija tu je posebna regulativa po kojoj otočko stanovništvo će morati i imat će mogućnost opskrbe ukoliko bude potrebe i obaviti liječnički ili drugi pregled u bolnici. Oni koji nisu na otocima, odnosno stanovnici otoka mogu otić. Oni koji nisu stanovnici otoka više ne mogu i neće moći doći na otoke. Stožeri civilne zaštite na svim razinama bit će odgovorni da se sve ovo provede uz hrvatsku policiju. Dakle hrvatska policija će diljem Hrvatske obilaziti sva javna mjesta, sve naše ulice i tamo gdje vide da se netko ne pridržava ovih mjera će reagirati u skladu sa zakonom. Zapravo mi na neki način zatvaramo sve javne površine. Ne možemo ih fizički zatvoriti, ali nećemo dopustiti okupljanje ljudi u skupinama na javnim površinama, trgovima, parkovima, rivama osim naravno tamo gdje postoji nužnost kad je u pitanju službena osoba ili ukoliko netko živi u tom dijelu pa mora otići tamo u dućan. Sve kako bi se spriječila mogućnost da se ljudi grupiraju. To moramo osvijestiti. Nema grupiranja jer virus se prenosi tako što ide s osobe na osobu, a da mi to ne možemo vidjeti, ne možemo detektirati, dakle jedina je obrana da smanjimo mogućnost socijalnih kontakata. Stožer će kao što je i dosad zasjedati stalno, donositi nove i nove odluke ovisno o tome kako se budu svi kojih se ovo tiče, svi građani Republike Hrvatske, svi poslovni subjekti prema ovome odnosili naše odluke će biti na taj način i izbalansirane. Međutim, ono što je već sada jasno one će biti sve rigoroznije, sve strože jer to je jednostavno naša odgovornost.“ (11:03)

Alemka Markotić: „Hvala gospodine potpredsjedniče. Evo, vidite i sami podržavam sve apsolutno što su gospodin ministar i gospodin potpredsjednik rekli. Mislim da je vrijeme da se svi skupa uozbiljimo i da shvatimo da sad više se to ne događa nekom drugom, da se događa

nama. Da ne gledamo neki film nego da živimo u stvarnosti u kojoj će biti povećani broj slučajeva ako bude neodgovornog ponašanja. Jutros sam također iz auta opet vidjela naše građane starije životne dobi kako idu oko placu, ljude kako se okupljaju, čujem da se sjedi u grupama na terasama koje ne rade i nosi se svoje piće, sjedi se tamo, dakle ako želimo korona party imat ćemo ga. Ja mislim da ne želimo, a kako izgleda korona party znači izgleda tako da će neko onaj ko je stariji, ko je rizičan, ko je bolestan ili tko možda i genetski imunološki nosi neku predispoziciju za teži oblik bolesti što sad ne znamo će završiti kao teško bolestan, možda na respiratoru, a možda i s nekim posljedicama. Ja mislim da to isto ne želimo. Dakle što i kako se ponašati i kakva je situacija u klinici. U klinici primamo sad sve veći broj ljudi, to smo očekivali obzirom da sad dolazi na naplatu ona sva hodanja po skijalištima i svemu i ne javljanje i ne izolacije koje su ovoga trebale biti provedene. Dakle dobar dio ljudi je zaštitio svoje bližnje, a neki nisu. Kako se treba ponašati? Dakle blagi oblici, svi ljudi koji imaju blagi oblik respiratorne bolesti i misle da bi moglo to imati veze s koronavirusom dakle da su bili u kontaktu s nekim bolesnim ili s nekim tko je putovao u skoro vrijeme i slično trebaju se javiti prvo najbolje telefonom svom liječniku domova zdravlja i dogovoriti se s njime imali li potrebe za pregledom. Ako ima, sa takvim blažim oblicima doći u dom zdravlja, pregledati se, uzet će se bris koji će se poslati u Nastavni zavod doktor Andrija Štampar. Osoba treba biti u samoizolaciji dok ne dobije nalaz. Ako je nalaz negativan, uredu je, a ako je pozitivan dalje će se doći pregledati i odlučit će se je li mora biti u bolnici ili ne. Dakle u bolnici će moći biti samo teži slučajevi, ne mogu biti blagi slučajevi hospitalizirani. Takvi ljudi će morat nać mogućnost da se samoizoliraju unutar svojih domova, a ako ne jedan manji broj koji to ne može vjerujem da ipak će većina moći onda će za njih se rade druga rješenja. Ono što je bitno je da ako se nalazite u bolnici pa ste se sjetili iznenada da ste bili s nekim u kontaktu tko je putovao trebate to reći ili ako se ispostavi da ste bili u kontaktu s nekim tko je bolestan, već ste u toj bolnici dakle zbrinuti ste nema potrebe da vas se šalje onda niti trebate inzistirati da vas se šalje odmah u zaraznu. Tu ćete biti izolirani, zbrinuti, uzet će se bris ako je bris pozitivan bit ćete upućeni u zaraznu gdje ćete biti dalje liječeni. Tko treba dolaziti u Kliniku za infektivne bolesti direktno? Znači svi oni koji imaju opet spoznaju da su bili u kontaktu s oboljelima i inficiranimima koji imaju visoku temperaturu, koji kašlju, koji imaju stezanje u prsima, dakle koji su jasno bolesni. Takvi se trebaju pregledati u zaraznoj. Sinoć je bilo jako puno ljudi i do kasno, do rano jutros bolje da kažem. Nisu svi morali biti, vidite i po brojkama dakle dajemo prednost ljudima koji su stvarno bolesni da dođu do zarazne da se ne skupljamo, da se ne čeka gore puno jer trebamo pomoć dati onima koji su stvarno bolesni. Dakle svi blagi bolesnici će biti upućivani doma na samoizolaciju. Još jednom upućujem dakle rečeno je da će biti restriktivne mjere. Jučer je bilo

doista za mene iznenađenje da je preko 100 ljudi se pojavilo u ljekarne. Dakle ugrozili ste masu ljudi. Tome se može sad stati u kraj. Znači oni koji su u samoizolaciji došli su u ljekarne. Na sreću sad ljekarne imaju podatak koji su ljudi u samoizolaciji. Odmah im se pokaže taj podatak nakon što taj tko je u samoizolaciji da zdravstvenu knjižicu i odmah se generira prijava i ti ljudi će biti sankcionirani. Nije bitno hoćete biti sankcionirani nego je bitno hoćete li imat drugog nad duši. Evo. Hvala lijepa.“ (16:33)

Krunoslav Capak: „Dobar dan svima. Epidemiološka struka stoji iza svih riječi izrečenih od strane ministra Beroša, od strane ministra Božinovića i od profesorice Markotić. Mi smatramo da smo do sada vrlo balansirano donosili mjere kojima smo štitili zdravlje naših građana od unosa i od širenja koronavirusa, sad je došlo vrijeme da zaustavimo sve. Sve ono što nije nužno za osiguranje osnovnog života i Stožer civilne zaštite u suradnji s Ministarstvom zdravstva i sa Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo intenzivno radi dalje na daljnjim mjerama i istovremeno na tome da pojasnimo svim ljudima što i kako se ponašati u onome što je dopušteno. Nešto će sadržavati ove odluke koje donosi Stožer civilne zaštite, a nešto vas molim da pratite na web stranicama Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo gdje ćemo svaku pojedinu situaciju vezanu uz javni prijevoz, uz vožnju taksijem, uz sve što će ostati dopušteno objašnjavati kako i na koji način se to smije provoditi. Epidemiološki gledano mi smo u od jučer do danas imali 29 slučajeva što je jedna četvrtina svih dosadašnjih slučajeva. Sve ove mjere koje se donose i koje će se donositi su time postaju opravdane jer je naša uzlazna krivulja sve više ide prema gore i moramo donositi strože i strože mjere i apeliramo na sve građane, na sve vas, na sve nas da se tih mjera pridržavaju. Kao što to svaki dan činim tako ću vam i danas pročitati situaciju. Dakle mi smo imali 29 novooboljelih od jučer do danas, ukupan broj je 157. Imamo 90 osoba koje su u karanteni od čega je 54 hrvatskih državljana, ostali su stranci. Imamo 45 vozača kamiona koji su pod posebnim režimom također karantenskim. Prema evidenciji epidemioloških službi Zavoda za javno zdravstvo imamo 14 134 osobe kojima je određena mjera samoizolacije već sam objašnjavao da je to sasvim sigurno još i puno više jer su mjeru samoizolacije određivali i sanitarni inspektori u suradnji s graničnom policijom. Isto tako imamo 993 kontakata od oboljelih koji su pod strogim aktivnim epidemiološkim nadzorom. Toliko za sad. Ako bude pitanja odgovorit ću na njih. Hvala vam.“ (19:32)

Davor Božinović: „Ja vas samo molim da pitanja ne budu preekstenzivna jer mislim da sad možemo ovaj ocijenit u kom smjeru stvari idu. Dakle, samo ako je nešto stvarno što mislite da treba dodatno pojasnit jer ovo više i nisu klasične press konferencije. Evo izvolite.“ (19:56)

Novinarka: „Dobro jutro. Nešto više o kliničkoj slici novooboljelih što je u biti zapravo potrebno znati dakle imamo li teže oboljelih, kakve su nam kliničke slike oboljelih? Ima li novih ljudi na respiratoru?„ (20:09)

Alemka Markotić: „Da imamo još na sreću evo jutros nije ni jedan novi dakle tri je, ali to ne znači da će tako ostati ima još nekoliko kandidata. To je ono o čemu mi brinemo kad netko treba na respirator mislim da nema potrebe da vas zamaram s time i to je visokosubspecijalistička struka. Kako prepoznati da smo bolesni i da trebamo doći u bolnicu to sam rekla, kako izgleda kad je netko teže bolestan ili teško bolestan. Dakle ima jako visoku temperaturu, može i povraćati, može imati niski tlak, može imati ubrzani puls, može imati bolove i stezanje u prsima, može imati sve teške simptome gušenja, nedostatak kisika, dakle mislim da ne želite znati svi oni koji su još zdravi kako to izgleda biti teži bolesnik u Klinici za infektivne bolesti.“ (21:15)

Novinarka: „Može evo najprije pitanje za ministra Božinovića što se tiče ovih međugradskih linija one se ukidaju ili se reduciraju kako i još jedno pitanje imam vezano za Zavod za zapošljavanje postoji li mogućnost da radnici koji su dobili otkaz budući da se tamo sad stvaraju redovi da poslodavci pošalju e-mailom dokumentaciju na zavod pa onda recimo kad prođe kriza?“ (21:38)

Davor Božinović: „Naravno da postoji mogućnost i naravno da to tako treba raditi. Ja pozivam sve koji organiziraju posao da se organiziraju upravo na način da ne izlažu ni druge ljude ni svoje radnike kontaktu. Dakle to se mora napraviti. Što se tiče međugradskih linija one se ukidaju. One se ukidaju dakle nema više, a samim time će se zatvoriti i autobusni kolodvori i željeznički kolodvori dakle kao mjesta gdje se ljudi okupljaju, a u ovom trenutku nema nikakvoga razloga da se tamo okupljaju.“ (22:18)

Novinar: „Imam pitanje za ministra Beroša. Dakle što znači ovaj broj povećani broj novozaraženih na dnevnoj razini, u kojoj mjeri možemo govoriti o lokalnoj transmisiji i jesu li to sve uvezeni slučajevi i oni koji su kontakti već poznatih zaraženih?“ (22:38)

Vili Beroš: „Pa k'o što smo već jučer rekli sad je potpuno irelevantno da li se radi o lokalnoj transmisiji ili ne, međutim izvjesno je s obzirom na povećani broj svakodnevno novo potvrđenih da se radi o određenoj lokalnoj transmisiji. Mi smo mjere glede toga poduzeli, a izvjesno je kao što smo i najavljivali da ćemo sljedećih dana imati povećani broj oboljelih jer to je ponašanje sukladno dosadašnjim epidemijama. Nalazimo se još uvijek u uzlaznom kraku epidemiološke krivulje. To je očekivano i naš zdravstveni sustav se priprema na tako nešto međutim ono što je potrebno ponovno naglasiti mi ove mjere uvodimo zbog vas i svih nas skupa i potrebno je pridržavati se istih jer jedino na taj način moći ćemo spriječiti da ta uzlazna krivulja

bude još veća odnosno moć ćemo omogućit da se smanji broj novooboljelih. To je jedini način dakle pridržavanjem ovih mjera.“ (23:35)

Novinarka: „Ministre ova donacija iz Abu Dabija koliko nam znači, kako i kome ćete Vi to raspodijeliti?“ (23:40)

Vili Beroš: „Bit će prema potrebama zdravstvenih ustanova raspoređeno. To je nešto što od početka radimo, pratimo i potrebe i one količine koje su izdane. U ovom trenutku nam je dobro došlo međutim vlada radi i druge mjere s obzirom da je pozitivna iznimno pozitivna činjenica da se istočno tržište, kinesko tržište otvorilo tako da ne samo Hrvatska nego će čitava Europa i cijeli svijet ponovno je pokrenuo te tokove roba iz područja Kine. Vlada vrlo intenzivno radi putem diplomatskih kanala i nekim drugim poslovnim kanalima radimo na dobavi novih materijala međutim u ovom trenutku smo u zadovoljavajućem stanju.“ (24:23)

Novinarka: „Da li se razmišlja o zatvaranju tržnica, danas je subota puno ljudi je danas na tržnici? (24:29)

Krunoslav Capak: „Mi smo razmatrali i tu mjeru naravno, ali kao što znate otvorene su trgovine prehrambenih proizvoda, a tržnice također možemo smatrati svojevrsnim trgovinama prehrambenih proizvoda što je nužno da se ljudi opskrbe onime što im treba za bazični život. Većina tržnica može osigurati uvjete da se ljudi ne guraju, naguravaju i ne stoje u redovima, a ja se nadam da ni neće biti gužve jer su ljudi upozoreni da ostaju u svojim kućama, da ne izlaze van ukoliko to zbilja nije nužno za osiguranje bazičnih uvjeta života. Ako se pokaže da nam je to rizično dakle da se ljudi okupljaju i da se ne može osigurati socijalno distanciranje, zatvorit ćemo istog časa.“ (25:19)

Davor Božinović: „Evo čuli ste sve informacije za jutros. Vidimo se još jednom tijekom dana. Poruka je ljudi ostanite doma, samo oni koji moraju neka izađu, neka budu kratko vani, neka se vrate doma, a za one koji neće poštivati ove odluke tu su sve relevantne službe na čelu sa Hrvatskom policijom koja će pokazati da i u ovoj situaciji je spremna izvršiti svoje zadaće. Hvala vam.“ (25:55)

5. TJEDAN 23.3.- 29.3.2020.

Konferencija 23. ožujka u 9:00 sati.

Kanal: Koronavirus Hrvatska

Link: <https://www.youtube.com/watch?v=5yfSyoPpTqw>

Tiskovna konferencija Stožera civilne zaštite RH (23.03.2020. 9:00 sati)

Davor Božinović: „Počeo bih zapravo s ovom jučerašnjom informacijom, dakle, stožer se u ovom trenutku bavi istovremeno s dvije krizne situacije – jedna je naravno borba protiv širenja koronavirusa u Republici Hrvatskoj, a druga je jučerašnji potres sa epicentrom na širem području Markuševca koji se dogodio u 6:24, jačine 5,5 stupnjeva Richtera. Vidjeli ste jučer da je cijeli državni vrh i sve državne službe su, naravno i gradske službe, izašle na teren i cijeli dan radili na način da su prije sve zbrinuli ljude. Naši podaci govore da je 27 građana ozlijeđeno, od toga broja 18 teže, a od tih 18 teže, 12 je hospitalizirano. Nažalost, djevojčica od 14 godina je još uvijek u kritičnom stanju. Što se tiče šteta, one su velike. U ovom trenutku možemo govoriti više od 250 oštećenih objekata, s time da se pregledi još rade. Uključujući, naravno, sve struke, s obzirom da je to uže središte Zagreba, tu su i stambeni objekti, ali i vrijedni kulturni objekti tako da je to posao koji treba raditi s krajnjom pozornošću i sa strukom. Ono što je u ovom trenutku najvažnije, što smo proveli tijekom noći, obilježeni su ti prostori kako građani se ne bi kretali u blizini objekata koji su oštećeni te time se izazvala šteta, odnosno ranjavanje naših građana. To nam je najvažnije prema izvješćima policijske uprave Zagrebačke, noć je protekla mirno, nije bilo incidenata jer su policijske ophodnje cijelu noć osiguravale taj dio grada. Sve incidentne situacije u smislu nestanka struje, vode, plina, sve se to rješavalo tijekom dana i sve je to sada funkcionira u najboljoj mogućoj mjeri u ovim uvjetima. Svi građani koji nisu mogli prespavati u svojim kućama su vrlo brzo zbrinuti. Rekli smo u studentskom domu Cvjetno naselje, njih 59 je sinoć prenoćilo. Gradski centar za civilnu zaštitu je objavio broj gradske službe su objavile broj na koji se građani mogu informirati o svemu što je u ovoj situaciji za njih bitno vezano za i izvješće o utvrđivanju šteta i naravno, za sve druge humanitarne potrebe, uključujući i smještanje. Znam da će gradonačelnik danas održati posebnu sjednicu gdje će govoriti detaljnije o svim mjerama koje se s tim u svezi spominju. Prema izvješću koje smo dobili vezano za broj potresa, dakle od jučer u 6:24 do jutros zaključno u 3:00, bilo je 37 potresa, što je zapravo očekivano kad je prvi potres veličine, snage 5.5 stupnja Richtera kao što je bio jučerašnji tako da pratit ćemo tu situaciju i dalje. Građani trebaju biti oprezni zbog činjenice da je ipak Zagreb u ovom trenutku seizmološki aktivno područje, ali nadamo se da neće biti novih razloga za angažman službi. Ukoliko ga i bude, one su jučer pokazale visok stupanj i organizacije, brzine djelovanja i da ih ne bi sve pojedinačno nabrajao, ja se stvarno zahvaljujem svim državnim službama, svim službama grada Zagreba i svim građanima koji su jučer pokazali ne samo profesionalnost, već i jednu solidarnost kakva nam u ovim vremenima zacijelo treba. Ja ću se kasnije vratiti na druge odluke Stožera civilne zaštite

koje Vas zanimaju, a sad bi dao riječ ministru Berošu da Vas upozna s najnovijom situacijom u zdravstvenom sustavu.“ (5:37)

Vili Beroš: „Želim Vam dobar dan. Dakle, u odnosu na jučer u 16 sati u Republici Hrvatskoj imamo 52 nova potvrđena bolesnika s COVID-om 19 što ukupno čini brojku od 306 bolesnika u ovom trenutku. Učinjeno je 2654 testiranja. Nove informacije u odnosu na kasno sinoć su te da se nakon provjere statike infrastrukturnih objekata procijenilo da Klinika za plućne bolesti na Jordanovcu predstavlja određeni rizik te je ukupno 36 bolesnika premješteno u KBC Zagreb, dakle, na Rebro. Isto tako je procjena da je zgrada Klinike za ortopediju na Šalati poremećene statike pa je stoga postupano na isti način i s njihovim bolesnicima. Sve ostalo funkcionira na uredan i zadovoljavajući način i mogu izvijestiti da je tijekom noći na zagrebačku zračnu luku sletio avion Croatia Airlinesa s drugim dijelom vrijedne donacije Vlade UAE. U ovom trenutku iz zdravstvenog sustava nemamo značajnijih novih vijesti.“ (6:56).

Krunoslav Capak: „Evo želio bih Vas izvijestiti da su dva od tri laboratorija koji funkcioniraju u Zagrebu jučer pretrpjeli manja oštećenja zbog potresa pa smo do 11 sati, nismo mogli uspostaviti dijagnostiku, međutim već od 11 sati smo krenuli s normalnom dijagnostikom, a treći laboratorij, laboratorij gradskog zavoda je funkcionirao cijelo vrijeme. U međuvremenu su otvoreni laboratoriji u Rijeci i KBC-u Zagreb, a već od prije kao što znate funkcionira laboratorij u Osijeku. Što se tiče epidemiološke situacije, više detalja ćemo znati popodne. Prikupili smo sve podatke o pozitivnima, epidemiolozi obrađuju, dakle rade epidemiološke službe ni u jednom trenutku nije došao u pitanje iako je zgrada u kojoj funkcionira u Rockefellerovoj 2 epidemiološka služba, dakle zgrada broj 2 je pretrpjela znatno oštećenja pa smo ih morali iseliti iz te zgrade, ali rad nije niti u jednom momentu došao u pitanje. Ono što bi još htio reći da je u ovome trenutku Stožer civilne zaštite donio odluku o podizanju rada epidemiološke službe na najvišu moguću razinu. Dakle, od ovoga trenutka su svi epidemiolozi u državi Hrvatskoj koja funkcionira unutar sustava javnoga zdravstva u trajnoj pripravnosti i uspostavljene su linije komunikacije i linije zapovijedanja kako to zahtjeva ova situacija. Zahvaljujemo, ako će biti pitanja, rado ću na njih odgovoriti, ali malo nam je hladno pa se žurimo.“ (8:48)

Davor Božinović: „Evo hvala lijepa prije svega dopustite mi da Vam se kao predstavnicima medija zahvalim za sve što radite ovih dana, pogotovo jučerašnji dan u kojemu su svi hrvatski mediji pokazali jednu visoku razinu profesionalnosti. Ovaj Stožer će Vam biti na raspolaganju i danas tijekom cijelog dana i naravno, sve dok ova situacija traje. Tako da bih Vas molio da danas možda jutros se ograničimo. Ako je stvarno neko krajnje bitno pitanje, a tijekom dana možemo dodatno pojašnjavati sve što se bude pojavilo kao pitanje od interesa za širu javnost.

Ono što bih ja sad iskoristio, to je da najavim odluku koju ću upravo potpisati. Radi se o odluci zabrane napuštanja mjesta prebivališta i stalnog boravka u RH. Kao što vidite, brojevi zaraženih osoba ipak rastu, mi očekujemo i dalji rast, s obzirom na situaciju koja se događa u svim zemljama i Europe, pa i svijeta. Tako da ovo su nužne mjere. Ono što će biti bitno, ali naravno bit će to tekstualno dostupno svima iz zabrane napuštanja mjesta prebivališta će se izuzeti one osobe i one djelatnosti koje su bitne za promet i kretanje koje nužno za opskrbu područja. Znači dnevne migracije zaposlenih u bitnim službama, za pružanje zdravstvene veterinarske zaštite, dostavu lijekova sanitetskog materijala, održavanje komunalne djelatnosti, opskrbe plinom i strujom, izvješćivanje javnosti, dakle novinari, stanovnika koji zahtijevaju hitnu medicinsku skrb, vitalnih obiteljskih razloga poput pružanja skrbi djeci, starijim osobama, kupnje hrane i osnovnih potrepština, putovanje s posla i na posao koje je obavljanje posla neophodno i ne može se obaviti od kuće i naravno, žurne operativne službe koje služe u sprječavanju širenja bolesti. Za njih će se izdavati propusnice, za ulazak izlazak s područja prebivališta ili stalnog boravišta, a njih će ovisno o ovim djelatnostima, to će sve biti jasno iz odluke, ovjeravati i potpisivati odgovorne osobe u pravnoj osobi. Za medicinske slučajeve izabrani liječnici obiteljske medicine i za ove ostale nadležni Stožer civilne zaštite. Dakle, to je ta mjera kao što mi je poznato, mi smo donijeli odluku o obustavi rada tržnica na otvorenom i svih popratnih trgovina na tržnicama zbog toga što je postalo očito da nije organiziran rad sukladno preporukama epidemiološke struke te sukladno odlukama Stožera. Zato ja opet ponavljam, sve ove mjere su strože i strože, a koliko će biti strože i kojom brzinom će se sve rigoroznije mjere donositi ovisit će o tome kako ćemo provoditi, kako će svi u Hrvatskoj provoditi mjere koje se donose. Ukoliko i svaki put kad vidimo da se ne pridržavamo mjera koje donosi, odnosno odluka koje donosi ovaj Stožer, donosit ćemo strože mjere jer zdravlje ljudi spram širenja zaraze je zadaća broj jedan tako da tu neće biti nikakvoga kompromisa. Načelno, ono što je cilj i molim Vas da se to prenese svima, zaraza odnosno širenje zaraze se može spriječiti samo ukoliko se boravi u kući, osim ukoliko je to najnužnije potrebno kad govorimo o izlasku iz domova. Zbog toga je Hrvatski zavod za javno zdravstvo izdao posebnu preporuku i molim Vas, Stožer će danas isto objaviti dodatno i sa svoje strane tu preporuku. Molim pogotovo medije da objave taj dokument iz kojeg se vidi i jasno je kako se ljudi koji su u kućama, stanovima, obitelji trebale ponašati i kako održavati higijenu i mjere vezane za širenje virusa unutar vlastitih domova. To je jako bitno i zato molim medije da surađujemo i po tom pitanju kako bi te poruke došle do svakog građanina Republike Hrvatske. Evo sad ako ima stvarno neko urgentno pitanje, tu smo, a ako ne, vidjet ćemo se sigurno tijekom dana više puta.“ (14:26)

Novinar: Evo za ministra Božinovića. Ministre, veliki broj građana Zagreba jučer je u strahu od potresa napustio grad, što je s njima? Jesu li oni evidentirani i s obzirom na ovu mjeru koju ste rekli da se više ne smije napuštati mjesto prebivališta, odnosno boravišta, hoće li se oni morati vratiti?

Davor Božinović: „Broj građana nije toliko velik barem prema, ima naravno puno više nego što smo očekivali građana napustilo Zagreb. To je jedna refleksna reakcija, kao što su ljudi u mjeri neizlaska iz domova kad su osjetili potres izašli iz stanova, tako su i neki građani, ja bih rekao impulzivno sjeli u auto i otišli dalje iz Zagreba, međutim to bi bilo i opravdano, razumljivo da nismo suočeni s drugom krizom, a to je širenje virusa. Ti građani će se moći vratiti ova odluka o kojoj govorim, ona može stupiti na snagu odmah. Međutim, dat ćemo još neko vrijeme tijekom dana da se ti građani vrate doma, naravno u ovdje govorimo o odluci zabrani napuštanja mjesta prebivališta, povratak u mjesto prebivališta sigurno neće doći u pitanje.“ (15:50)

Novinarka: „Pitanje za ministra Božinovića jest ovaj telefon 0800 gdje građani mogu prijavljivati štetu kažu da nije funkcionalan, kažu građani koji zovu, isto tako pitanje imate li informaciju da statičari idu u Čučerje, tamo nisu i ako ne radi telefon, ne možeš pozvati statičara i prijaviti štetu.“ (Božinović ju prekida)

Davor Božinović: „Dakle, ja mogu se raspitati oko toga. Gradski stožer za civilnu zaštitu i gradske službe su dale taj broj. Što se tiče statičara, ono što ja znam je njih 150 izašlo na teren. Ne mogu znati svaku lokaciju, ali evo sad smo čuli da u Čučerju ako je Vaša informacija točno, bi trebalo provjeriti je li se tamo radi procjena statike objekata koji su nastradali u ovome potresu.“

Novinarka: „I ako može kratko za ministra Beroša oko koronavirusa, kako je zdravstveno stanje ljudi koji su oboljeli i je li još uvijek 5 ljudi na respiratoru i je li došao nalaz obdukcije za gospodina iz Istre?“ (16:53)

Vili Beroš: „Zdravstveno stanje svih oboljelih nije u pogoršanju, nema dodatnih bolesnika na respiratoru, ima nalaz obdukcije još je u izradi.“

Novinarka: „Može još samo za gospodina Božinovića, je li onda Vaša preporuka da ljudi koji su otišli da se vrate čim prije, mogu li ostati gdje jesu i odnosi li se to i na boravišta?“

Davor Božinović: „Moja je preporuka postoji stalni boravak, moja je preporuka da se ti ljudi vrate pogotovo u Zagreb. To je bolje i za njih, a i naravno i za te male sredine u koje su sada došli. Rekli smo više puta da u malim sredinama, priobalju nema tako organizirane zdravstvene skrbi koja može podnijeti veći broj od onoga koji živi u ovom zimskim danima. U tim sredinama tako da je sigurno bolje da su ovdje, bolje u konačnici za njih, a bolje i za stanovnike i otočkih općina i stanovnike na hrvatskom priobalju. Dakle, razumijem da je to bila refleksna reakcija,

nešto sa čime se osim Hrvatske u ovom trenutku nitko nije suočio. Ja sam stvarno ponosan na sve, na reakciju svih nadležnih i građana u ovoj situaciji, ali bolje da se vrate doma jer ukoliko im bude njima zatrebala pomoć, i oni je sami neće moći dobiti i neće moći biti adekvatno medicinski zbrinuti kao da su ovdje. To je jedna stvar, a što se tiče ove linije sam dobio informaciju, dakle 100 linija je na tom broju otvoreno i to će se pojačavati ovisno o činjenici da ima zagušenja. Vi morate znati da to nije običan telefonski razgovor, da se javljaju ljudi koji su i u strahu i u panici i to sigurno nisu razgovori koji se mogu obaviti u minutu-dvije bez obzira kako mi to zamislili. Uglavnom gradske službe u suradnji s operaterima, odnosno telefonskim sa Hrvatskom poštom i ostalima će učiniti sve da se proširi taj broj linija, velim u ovom trenutku je na tom broju 100 linija na koje se ljudi javljaju neprestano.“ (19:32)

Novinarka: „Pitanje za ministra Beroša, samo molim Vas, građani se žale da nema i dalje zaštitnih maski u ljekarnama, kada će se to promijeniti? Kada će se ljekarne opskrbiti?“

Vili Beroš: „Pa kao što ste čuli, iznio sam podatak da je donacija došla. Naše ministarstvo gospodarstva intenzivno radi na nabavi tih sredstava zaštitnih, ono što je izvjesno da u ovom trenutku je prioritet je zdravstveni sustav i najvažnije je da svi oni koji rade u zdravstvenom sustavu i pružaju pomoć građanima budu opskrbljeni na adekvatan način.“ (20:10)

Novinar: „Pitanje za ministra Božinovića, gospodine Božinović, s obzirom na situaciju u gradu Zagrebu, što će biti s parkiranjem u parkirnim zonama, hoće li tu doći do kakvih promjena u vezi naplate parkinga.“

Davor Božinović: „To je pitanje naravno za gradske vlasti, međutim, ja očekujem kao što je i u nekim drugim gradovima, siguran sam zapravo da će grad Zagreb donijeti adekvatnu odluku vezano za ovu situaciju, a znamo na što mislimo.“ (20:44)

Novinarka: „Evo samo još jedno pitanje za ministra Božinovića što se tiče ovih propusnica i zabrana napuštanja prebivališta. Je li danas zadnji dan rok da ti ljudi mogu nabaviti ukoliko ne znam netko napušta svoje mjesto ili...?“ (opet ju Božinović prekida)

Davor Božinović: „Ne ne, nije zadnji dan, ali je zadnji dan kad će biti dopušteno prometovanje, odnosno tijekom dana ćemo zabraniti promet međugradskim, međugradski promet i osobnim automobilima i na svaki drugi način. Već smo ukinuli javni prijevoz, međugradski i vlakovima i autobusima. Naravno, ne možemo u ovom trenutku, sigurno će i neki Vaš poslodavac u ovom trenutku dati prioritet nekolicini novinara pa ako netko od njih iz ovog ili onog razloga ne bude mogao više, onda će se izdati propusnica nekome drugome. Dakle, ne znači da će se danas utvrditi konačan popis ljudi s imenom i prezimenom i da je tu kraj. Naravno da ćemo se prilagođavati situaciji, kao što se svaki poslovni subjekt prilagođava toj situaciji. Dakle, ja molim sve poslodavce da tu budu vrlo racionalni, svaki osoba i druge koje izdaju te potvrde,

svaka osoba viška kojoj će se dati takva propusnica je mogućnost zaraze veća. Znači, budite odgovorni, budite racionalni i evo ja Vam se zahvaljujem i na jutrašnjem odazivu. Vidimo se danas u 16 sati, do tada ćemo Vam dati informacije koje su nužne i molim Vas, poruka svima, ostanite doma. Svatko tko nema ozbiljan, nužan razlog za izać vani, ostanite doma. Hvala Vam lijepa.“ (22:53) – Srednjih par rečenica novinarka pokušava postaviti potpitanje, ali joj Božinović ne dopušta i povisuje glas.

6. TJEDAN 30.3.- 5.4.2020.

Konferencija 01. travnja u 14:00 sati.

Kanal: Koronavirus Hrvatska

Link: <https://www.youtube.com/watch?v=F1K1PuhaP6Q>

Tiskovna konferencija Stožera civilne zaštite RH (01.04.2020. 14:00 sati)

Davor Božinović: „... stožera civilne zaštite RH, molim kolegu Beroša da nas upozna s najnovijim podacima.“ (00:07)

Vili Beroš: „Dobar dan. Dakle, u proteklom 24-satnom periodu imamo detektiranih 96 novih bolesnika koji boluju od COVID-a 19, što daje ukupnu brojku od 963. Testirano je 7.680 osoba, a u zadnja 24 sata 665. Ako gledamo broj oboljelih na ukupan broj testiranih, dobivamo podatke da je 12,52 posto testiranih pozitivno. U ovom trenutku preminulih i nadalje ima šest, što znači da u posljednjih 72 sata nema novopreminulih. Na respiratoru su 34 bolesnika, znači dva više nego jučer, od kojih je jedan dodatno i ekmo uređaju. Oporavljenih ima 73, odnosno šest više nego jučer. Prosječna dob pozitivnih bolesnika je 48,27 godina, a prema spolu imamo 53 muškaraca i 47 posto žena. U ovom trenutku u RH imamo jedan i pol umrlih na milijun stanovnika što je uobičajeni medicinski način izvještavanja, u Italiji imamo 192, u Španjolskoj 175, u Švedskoj 18 umrlih na milijun stanovnika. Drago nam je što se zasad dobro držimo, ali to nije razlog za opuštanje jer opuštanja ne smije biti. Stoga i dalje vas molimo da se odgovorno ponašate i da budete u vlastitim kućanstvima. Evo za sada toliko, hvala.“ (2:04)

Krunoslav Capak: „Dobar dan vam želim svima. Evo nekoliko brojki još. Imamo 21.071 osobu trenutno u samoizolaciji, od kojih je 1.446 zdravstvenih djelatnika. 3.829 od tih su kontakti oboljelih. U zdravstvenom sustavu 53 pozitivna doktora medicine, šest ljekarnika, deset stomatologa i 44 sestre i tehničari i pet administrativnog osoblja. Htio bi nešto reći vezano uz ovaj novi način dijagnostike koji se provodi u gradu Zagrebu, radi se o popularno nazvanom

drive-in sustavu. Dakle, do sada smo imali u gradskom zavodu sustav da su ljudi dolazili tamo oni koje su poslali liječnici primarno zdravstvene zaštite i epidemiolozi su se najavljivali telefonom, dolazili su tamo ili ih je netko trebao voziti ili su se oni trebali parkirati i onda doći do kontejnera i proći kroz kontejner u kojim im je administrator uzeo njihove osobne podatke i druga osoba im je uzela bris. Sada je to izbjegnuto na način da ljudi dolaze svojim automobilima gdje kroz otvoreni prozor automobila jedan djelatnik zdravstveni uzima bris, a drugi uzima administrativne podatke koji su potrebni čime se olakšava i ubrzava sustav uzimanja uzoraka. Dakle, to je dobar sustav i treba takve sustave stimulirati gdje god su oni mogući. Hvala Vam lijepa.“ (3:56)

Davor Božinović: „Hvala. Kao što ste čuli danas i na press konferenciji ministra uprave, danas se mijenja odluka o zabrani napuštanja mjesta prebivališta na način da se mijenja način izdavanja i izgled propusnica. Ja ću samo ponoviti da se od danas izdaju kroz sustav e-propusnica, dozvole i dalje će ih izdavati odgovorna osobe u pravnoj osobi, izabrani liječnici obiteljske medicine i nadležni stožeri civilne zaštite. Propusnice će se moći izdavati na rok od prvog, od jedan do četrnaest dana, ovisno o razlogu za koje se one izdaju, ako netko od ovlaštenih izdavatelja iz opravdanih razloga neće biti u mogućnosti izdati e-propusnicu, to će umjesto njih izdati ravnateljstvo civilne zaštite. Naravno, ako utvrdi da je razlog opravdan. Drugim riječima, svi koji su do sada izdali propusnice sukladno odluci, dužni su sve izdane propusnice zamijeniti e-propusnicama do 5. travnja ove godine. Drugim riječima, napuštanje mjesta prebivališta i stalnog boravka od 6. travnja bit će moguće samo s e-propusnicama. A sada evo izvolite, možete postavljati pitanja.“ (5:40)

Novinarka: „Može pitanje za ministra Beroša. Ministre, kako se Hrvatska zapravo snašla po pitanju suzbijanja koronavirusa i kada govorimo o mjerama, ali i kada govorimo o smrtnosti kad se usporedimo s nekim drugim zemljama, evo sad smo čuli brojku smrtnosti na milijun stanovnika. Jesmo li među boljima?“

Vili Beroš: „Pa usporedbe kao takve su jedan relativni orijentir. One služe da kompariramo u datom trenutku naše mjere i da kompariramo rezultate istih. U ovom trenutku mogu reći da dobro stojimo. Međutim, dozvolite mi na ovaj današnji dan koji inače u normalnim okolnostima karakterizira veselje, da vam se obratim određenim sportskim rječnikom pa ću vam reći da mi ne znamo u kojoj fazi naše utakmice jesmo. Ne znamo da li smo pri kraju prvog poluvremena, drugog poluvremena, ali ono što je sigurno i što znamo i na što se pripremamo da ako treba, igrat ćemo i produžetke. I to nadovezujući se na ono što sam ranije rekao treba značiti, opuštanja nema i neće biti. Moramo i dalje striktno provoditi naše mjere, moramo se i dalje svi odgovorno ponašati jer je to najbolji način da sprječavamo širenje ove infekcije. Nadalje, reći ću vam i

sljedeće. Zahvaljujem se na potporama koje naš stožer civilne zaštite dobiva, ali isto tako treba naglasiti da mi nismo tim koji igra jer je cijeli hrvatski narod je na terenu i u ovom trenutku igra svoju utakmicu protiv koronavirusa za zdravlje cijele nacije. Stoga je potrebno i nadalje da se svi pridržavamo uputa, a mi ćemo kao i do sada davati određeni smjer zbivanja. Evo toliko od mene.“ (7:28)

Novinarka: „Može za profesoricu Markotić pitanje, kakvo je stanje oboljelih i kakvo je zapravo zdravstveno stanje onih najmlađih pacijenata?“

Alemka Markotić: „Dobar dan, evo hvala lijepa. Znači za sad u klinici, mogu malo točnije reći za kliniku, imamo 19 bolesnika na respiratoru, 18 pardon, od toga je jedan na ekmu. Neki dan ste pitali za ekmu pa evo nažalost prizvali smo ga. Za sada je većina onih koji nisu na respiratorima stanje dobro, većinom su blaži do srednje teški, ima nekoliko pacijenata koji su na granici da će se pogoršati, ali ima, i što je dobra vijest, nekoliko onih koji se čine da je određeno poboljšanje postignuto na respiratoru, tako da tu smo negdje, držimo se u nekom kontekstu. Polako se pojavljuju i pozitivna djeca, za sada među svom djecom koja su identificirana kao pozitivna, radi se o blažem obliku bolesti.“ (8:34)

Novinarka: „Evo ako može ili profesorica Markotić ili profesor Capak, koliko je osoba na bolničkom, a koliko osoba na kućnom liječenju ako imate taj podatak?“

Alemka Markotić: „Evo ovako, od 963, 354 su na bolničkom liječenju. Postoje tu, dakle to bi trebale biti, one sa srednje teškom bolešću. Međutim, ima jedan veći dio još blažih koji si ne mogu osigurati samoizolaciju doma pa sad jedan dio tih još uvijek je u bolnici.“

Novinarka: „Hvala i evo ako može za profesora Capaka, jutros ste u HRT-ovoj emisiji Dobro jutro, Hrvatska se još jednom osvrnuli na šetnje i izlaske. Nekakve konkretnije savjete ste izdali pa ako ih možete ponoviti ovako još jednom službeno.“

Krunoslav Capak: „Tjelesna aktivnost je jedan od četiri najbitnijih faktora za zdravlja, ali u ovom trenutku imamo zaraznu bolest. Imamo pošast koja hara svijetom i koja je uzrokovala ogroman broj oboljelih, potpunu blokadu gospodarskog sustava u velikim bogatim gospodarskim zemljama. U tim okolnostima moj savjet je koji se vrti na svim televizijama, portalima, šalju se SMS-ovi, koliko god možete, ostanite kod kuće. Hvala.“

Novinarka: „Evo može li za ministra Beroša, ova brojka, ako se ne varam, danas je najviša do sad u jednom danu iako nije taj eksponencijalni rast. Brine li vas to i još jedno pitanje oko broja testiranja, u posljednjih tjedan dana ta brojka je značajno naravno, čak više nego u prvih mjesec dana, zbog čega je ta brojka eto sada toliko veća?“

Vili Beroš: „Pa evo vratit ćemo se na testiranje, to je pitanje koje stalno se ponavlja i odgovaramo uvijek na isti način. Dakle, u RH imamo tu sreću što imamo takve stručnjake koji

su dakle u roku od tjedan dana implementirali novi sustav testiranja u klinici za infektivne bolesti. Polako to znanje i iskustvo prenosilo se na ostale regionalne centre i ustanova poput HZZJ i nastavnog zavoda za javno zdravstvo grada Zagreba koji su također osigurali testiranje. Evo vidjeli smo danas i drive-in testiranje. Tu se sve okolnosti koje nam pomažu suzbijanje ove infekcije i koje su dobrodošle. A osvrnut ću se na današnji porast broja novodetektiranih i reći da to samo znači da sve one mjere koje su propisane moramo najozbiljnije shvatiti i da se moramo ponašati nadalje u skladu s istima. To je garancija da ćemo uspjeti. Ukoliko zbog dobrog vremena ili dobrih rezultata ovih dana zanemarimo upute i zaboravimo ono što čitavo vrijeme govorimo, a to da trebamo održavati adekvatnu socijalnu distancu, odnosno fizičko udaljšavanje i voditi računa najviše o osobnoj higijeni, naši rezultati mogu biti i gori. Prema tome, pravo je vrijeme da ponovno osvijestimo ono što je potrebno, a potrebno je adekvatno držati se uputa koje stožer propisuje.“ (11:45)

Novinarka: „Evo ako može za gospodina Capaka jedno jedino, jedno za ministra Božinovića. Evo živnuo je Imunološki zavod zbog svega ovoga, znam da ste već komentirali u nekim medijima, ali koliko nam to znači i koliko ne znam diljem cijelog svijeta takvi zavodi pomažu zapravo u borbi protiv ovoga? Podsjećam na ministra Božinovića. Aha, može. Koliko ljudi je pokušalo prijeći iz grada u grad bez propusnice i je li možda koja kazna izrečena?“

Vili Beroš: „Evo hvala vam lijepo na pitanju. Upravo u kontekstu nastojanja da povećamo broj mogućih testiranja i da testiranja pustimo prema specijalnim ambulantama zdravstvene zaštite smo kontaktirali nadležne u Imunološkom zavodu i pitali da li postoji mogućnost da oni produciraju određene podloge za transport uzoraka. Dakle, to nije sama kemikalija za testiranje, već same podloge za testiranja uzroka koje su nam također značenje, značajne. Oni su nakon provjere svojih kapaciteta i mogućnosti uvidjeli da mogu producirati takve podloge, što nam je značajno za ukupno povećanje broja testiranja. Evo toliko u kontekstu Imunološkog zavoda i zahvaljujem svim djelatnicima na tome što su se brzo preorijentirali i počeli proizvoditi te podloge. Hvala.“ (13:04)

Davor Božinović: „Što se tiče pitanja kršenja ovih odluke o napuštanju mjesta prebivališta, ona je na snazi negdje od 24.3. i do sad je evidentirano više od 6.700 pokušaja da se unatoč toj odluci izađe iz mjesta prebivališta. Policija je, nije izricala kazne kad je to u pitanju, osim u nekih stotinjak slučajeva jer se radilo o osobama kojima je bila određena mjera samoizolacije, a oni su zapravo krenuli na put.“ (13:54)

Novinarka: „Evo molim Vas još samo jedno moje. Iz klinike za tumore kažu da kreću neka nova pravila za onkološke pacijente, da će se oni nekako dijeliti u neke grupe, sortirati, kako će to ići i kako će to zapravo izgledati?“

Vili Beroš: „Dakle, i danas smo iz ministarstva zdravstva uputili ponovno uputu za adekvatno zbrinjavanje, za potrebu o adekvatnom zbrinjavanju onkoloških bolesnika. Čuo sam se tijekom jutra i s ravnateljima. Ravnatelj Zovak me uvjerava da će u klinici za tumore se provesti sve one pojačane mjere sigurnosti, kako za bolesnike, tako i za zdravstvene radnike, ali neovisno o tome odradit će se ono što se mora odraditi. Isto tako moram spomenuti da smo napravili dodatne napore da sve one onkološke bolesnike koje su do sada zbrinjavani u KB Dubrava, preusmjerimo u druge centre. Tako je recimo klinika za klinički bolnički centar Sestre milosrdnice preuzeo određeni broj bolesnika onkoloških koji će operirati i tretirati bilo u Vinogradskoj, bilo u klinici za tumore u Zagrebu. Isto tako razmišljamo o mogućnosti da djelatnici KB Dubrava s obzirom na one trećine zdravstvenih radnika, koji su u pogonu u pojedinom periodu, operiraju onkološke bolesnike u Zaboku i u upravo u bolnici u Zaboku i u upravo je u tijeku priprema da vidimo što sve treba organizirati u operativnom smislu instrumentarij i sve ostalo da se takve operacije počnu vršiti i u Zaboku. Odnosno kao što sam jučer rekao polako se vraćamo u jedan što normalniji modus funkcioniranja, iako što samo znati, nalazimo se u izvanrednim, u izvanrednom stanju i izvjesno je da hladni program se neće odvijati u onom opsegu kao prije, međutim sva hitna stanja uključujući i onkološke bolesnike i sve kronične bolesnike zbrinjavat ćemo na adekvatan način. U ovom trenutku prema mojim informacijama. Hvala Vam.“ (15:51)

Novinarka: „Vezano za mjere znači, budući da stožer svakodnevno revidira situaciju i u skladu s njom uvodi strože i blaže mjere, koji uvjeti se trebaju ispuniti da bi se ukinula mjera napuštanja, zabrane napuštanja stalnog mjesta prebivališta i boravišta, i budući da je ona građanima najteže pala?“

Krunoslav Capak: „Kao što znate naša krivulja ukupnog broja oboljelih je u porastu, dakle nije okomita, ali je prilično uspravna, a naša krivulja dnevno oboljelih je danas doživjela jedan peak i mi u ovom trenutku ne možemo razmišljati o popuštanju mjera. Ono što će biti nama pokretač toga da ozbiljno počnemo razmišljati o popuštanju mjera, će biti kada budemo imali nekoliko dana za redom, opet sad arbitražno pet dana zaredom kada budemo imali pad.“ (16:56)

Novinarka: „Primarijus Capak, možete li nam reći da li je razriješena situacija kad je u pitanju ovaj avion koji se 16. ožujka vratio iz Turske, koliko je ukupno zaraženih i je li cijela epidemiološka situacija tu razriješena? I druga stvar, možete li komentirati evo drugi dan za redom u Istri nemamo nijednog novozaraženog, što je dobra, apsolutno povoljna situacija, a s druge strane se čini da je u Splitu broj zaraženih danas skočio. Pa evo u kontekstu poduzetih mjera.“

Krunoslav Capak: „Hvala vam lijepa na ovom pitanju. Dakle, Turska, Pula pa Split. Što se tiče Turske, to putovanje je bilo 9. do 16. 3. kada je već otprilike bila poznata situacija velikog i ekspanzivnog porasta oboljelih u Europi. Međutim, ti ljudi su se odlučili na putovanje u Tursku i nekoliko njih se vratilo već s bolesti. Nažalost, od tih 167 koliko ih je bilo na tom charter letu i u pet autobusa u kojima su se vozili po Turskoj, ukupno sada imamo 41 oboljelog, a njima je samoizolacija, dakle ovima svima ostalima je samoizolacija istekla prije dva dana, dakle oni više nisu pod mjerama, a imamo i sekundarnih slučajeva i imamo puno ljudi koji su u samoizolaciji zbog naših Turaka koji su se vratili iz Turske. Ovo je dobra prilika da kažem nekoliko riječi o tome. Ljudi nije vrijeme od putovanja i nije vrijeme od organizacije odmora u raznoraznim zemljama. U tom momentu je Turska imala vrlo mali broj slučajeva, ali mi ne znamo kakav je njihov zdravstveni sustav – da li oni jesu testirali, da li su uhvatili te koji su bolesni, nakon toga im je krenuo ekspanzivni rast i ova bolest je sasvim sigurno došla iz Turske, dakle nije došla iz Hrvatske. Počelo je sve s importiranim slučajevima, sada ponovno upozoravam – nije vrijeme od putovanja i ne treba putovati u inozemstvo, u zemlje gdje ima puno oboljelih, gdje ima puno mrtvih, gdje je velika lokalna transmisija, ekspanzivni rast, najpametnije ne putovati nigdje. Drugo pitanje – Pula. Dakle, oni su imali situaciju, oni su najbliža županija Italija odakle nam je došla bolest. Imali su situaciju da imaju dnevne migracije i dnevni odlazak na posao. Zbog toga su kod njih prvih počele one mjere prestanak škole, zatvaranje objekata ugostiteljskih itd. I nakon toga su imali rekao bih tri problema, ne bih to nazvao nesrećom, nego imali su tri problema – dakle jednu zabavu na kojoj su bili stranci Talijani i Slovenci koji su bili zaraženi, gdje je bilo puno ljudi, nakon toga su imali sprovod na kojem je bilo 300 ljudi i nakon toga im se dogodio povratak iz Turske sa šest oboljelih koji su se vratili iz Turske. Međutim, kolege su odlično obavile svoj posao i ja duboko vjerujem da je ova situacija u zadnja dva dana rezultat njihovog rada. Što se tiče Splita, dakle njima je sad iznenada skočio ovaj broj oboljelih. Ne znam još o kakvim se sve situacijama radi, ali radi se o žarištu u Solinu gdje već znate da je bilo oboljelih. Ima nekoliko zdravstvenih djelatnika koji su iz Solina i koji su oboljeli, više ćemo znati reći dok se za svakog od ovih 29 koji su danas potvrđeni utvrdi odakle su se zarazili, ali već sada preliminarno vam mogu reći da za 90 posto njih znamo da su kontakti onih prvooboljelih od prije deset dana. Hvala lijepa.“ (20:51)

Novinarka: „Gospodin Božinović, znači brojni ljudi imaju propusnice, putuju iz jednog grada u drugi. Međutim, kako normalnih autobusnih linija, normalnih prijevoznih sredstava, osobe koje nisu obitelj, a imaju propusnice organiziraju se tako da u jednom autu budu po 4-5 osoba. Kakva upute su za njih? Je li ima nekakvih sankcija ili kazni?“

Davor Božinović: „Nema nekih sankcija i kazni, mi imamo upute koje su date za vožnju taksi vozilima i mislim da je to nešto što se može primijeniti i na ovu situaciju, a to znači da bi osoba koja se vozi uz vozača trebala sjedati otraga. Da bi, nemam podatke o tome da se radi o učestalim situacijama, ali ću zatražiti izvješće od ravnateljstva policije tako da možemo na ta pitanja adekvatno odgovoriti.“ (21:54)

Novinarka: „Još jedno pitanje, nije za Vas, možda za gospodina Capaka ili ministra Beroša. Cjepiva koja su neophodna brojnih strukama koja moraju putovati, znači radi se o pomorcima, trenutačno se ne mogu zaštititi, ne mogu se cijepiti, a neki odu na svoj posao. Kad će to profunkcionirati? To je zapravo na državnoj razini, sad imate primjer ljudi koji će otići na brod, a nisu recimo cijepljeni protiv onoga što su trebali biti cijepljeni jer uopće nemaju mogućnost da se cijepe. Imam konkretan slučaj.“

Krunoslav Capak: „Hvala vam na tome pitanju, ali moram priznati da nisam razumio jer mi nismo zaustavili cijepljenje. Naše epidemiološke ambulante za cijepljenje putnika rade, dakle sve opskrba cjevivom je uredna, HZJZ i svi županijski zavodi za javno zdravstvo imaju sva cjeviva koja su potrebna. Sva cjeviva iz obaveznog programa cijepljenja, a i ova za izvanredna cijepljenja su dostupna i svatko se može cijepiti. To je ono što ja znam.“ (22:57)

Novinarka: „Ja sam imala konkretno upite pomoraca kojima je znači zvali su za higijenski za cijepljenje u Splitu i da im je odbijeno cijepljenje, da se trenutačno ne vrše cijepljenja“

Krunoslav Capak: „Hvala Vam na tom pitanju. Ja ću provjeriti tu situaciju, ali sve epidemiološke ambulantne i ambulante za putnike u RH normalno funkcioniraju kao i sve zdravstvene ustanovu u RH.“ (23:22)

Novinarka: „Evo vezano uz naknade plaća zdravstvenim radnicima koji su u samoizolaciji, zna li se kako će te naknade izgledati? Hoće li biti umanjene?“

Vili Beroš: „Osim ovih mjera koje nam omogućavaju da ljude upoznajemo sa činjenicom da ako preko 90 posto novooboljelih su kontakti od oboljelih. Dakle, to samo naglašava važnost održavanja distance, apsolutno je izvjesno da zdravstveni djelatnici su nositelji ove borbe. U tom kontekstu moramo se držati određenih zakonskih i podzakonskih akata, međutim nijedan zakon nije baš predvidio ovakvu situaciju. Uvijek kažemo da izvanredna situacija zahtjeva izvanredne mjere. U tom kontekstu formirana je radna skupina o ministarstvu zdravstva koja će nam odrediti put kretanja unutar zakonskog okvira i već vam sada mogu reći da za sve one zdravstvene djelatnike koji u okviru obavljanja svoje djelatnosti dođu u kontakt s pozitivnim bolesnikom i zbog toga im nadležni epidemiolog odredi mjeru samoizolacije, oni će dobiti plaću u iznosu prosječne plaće unatrag tri mjeseca. Dakle, umanjena plaće neće biti i to je najmanje

što možemo napraviti za sve one zdravstvene djelatnike koji su u prvom kontaktu i koji nose zdravstveni sustav u borbi s koronavirusom u ovom trenutku. Hvala vam.“ (24:50)

Novinarka: „Evo može još molim vas pitanje za ministra Božinovića. Kako komentirate prijedlog predsjednika slovenske Vlade da se na granicu s Hrvatskom pošalje i vojska? I kakvo je stanje zapravo s migrantima? Prijeti li nam tu ugroza?“

Davor Božinović: „Ne bih komentirao tu odluku, ali ona sigurno nema veze s migrantima s obzirom da se situacija s ilegalnim migracijama prilično smirila. Dakle, policija i dalje čuva hrvatsku granicu od ilegalnih migracija, međutim i broj migranata je bitno opao iz nekoliko razloga. Prvi razlog je to što su migrantska populacija u nama susjednim zemljama i ne samo u BiH i Srbiji, već i u drugim zemljama je stavljena u posebne objekte tako da je njima zabranjeno napuštanje tih kampova koji postoje za migrante. S druge strane, kao što znate, kao što smo mi više puta govorili javno, to je da ti njihovi pokreti nisu mogli ići bez pomoći. Najčešće je ta pomoć dolazila od strane međunarodnih krijumčarskih skupina. Međutim, s obzirom na sve ove mjere koje cijeli niz zemalja uveo vezano za ograničenje putovanja, ako je jedna dobra vijest u svemu ovome, to je da su krijumčarima zapravo onemogućeno djelovanje i organiziranje migrantske populacije kako bi ilegalno prelazila državne granice na području jugoistočne Europe, a samim time i Hrvatske. Još sam ostao dužan vezano za ove propusnice i za broj osoba koje krše tu odluku. Rekao sam da je više od 100 njih su bile osobe kojima je već od ranije izdano rješenje o samoizolaciji. Upravo ovo rješenje koje koordinira ministarstvo uprave vezano za izdavanje e-propusnica znači da će na jednom mjestu biti dostupna i baza HZJZ tako da će hrvatski policajac u svakom trenutku kad bude provjeravao osobu i vjerodostojnost njezine isprave, vezano za putovanje, moći i dobit će signal da se radi o osobi koja je u mjeri samoizolacije. Neće joj biti dopušten putovanje, odnosno u tom slučaju ona će biti u prekršaju. Evo ako je to to, ja bih samo iskoristio za kraj jer se stalno zahvaljujemo i našim zdravstvenim djelatnicima i policiji i svim žurnim službama, danas bi posebno zahvalio djelatnicima u sustavu socijalne skrbi, dakle socijalnim radnicima u centrima za socijalnu skrb, osoblju u domovima za stare, domovima za djecu i osobe s poteškoćama. Svi oni rade i surađuju s ministarstvom socijalne skrbi, prate i pridržavaju se uputa i održavaju sustav, vrlo osjetljiv sustav socijalne skrbi u ovim uvjetima stabilnim. Evo u ime svih kolega iz stožera im se zahvaljujem. Hvala vam lijepa.“ (28:40)

7. TJEDAN 6.4.- 12.4.2020.

Konferencija 10. travnja u 14:00 sati.

Kanal: Koronavirus Hrvatska

Link: <https://www.youtube.com/watch?v=FQIlhq1lIPQ>

Tiskovna konferencija Stožera civilne zaštite RH (10.04.2020. 14:00 sati)

Vili Beroš: „Evo želim Vam dobar dan. Prema današnjim podacima u proteklom 24-satnom razdoblju u Republici Hrvatskoj imamo 88 novih bolesnika potvrđenih na COVID-19, što ukupno daje broj od 1.495 bolesnika. Prosječna dob je nešto veća i sada iznosi 49,37 godina i po prvi put imamo inverziju, odnosno promjenu u spolnoj distribuciji tako da imamo 50,2 posto žena koje su oboljele od ove bolesti. Testirano je 14.612 osoba, od čega u protekla 24 sata 932 osobe. Od jučer je od COVID-a 19 preminula još jedna osoba u KBC-u Split, osoba je 1927. godište s nizom bolesti kroničnih koje je imala. I ukupno preminulih u ovom trenutku u RH imamo 21. Na respiratoru su 34 bolesnika, hospitalizirano je 343, što je za 17 više od jučer, a kod kuće se liječi 921 bolesnik. Oporavljenih imamo 231 što je 12 više u odnosu na jučer. Kao što smo zadnjih dana i najavljivali, potpuno je jasno da smo ušli u najkritičniju fazu borbe protiv ove epidemije i stoga s obzirom, kao što rekli ranije, nemamo niti lijeka niti cjepiva i nemamo još stečenog imuniteta kod naših građanki i građana. Jedino što nam preostaje je dosljedno poštivati mjere Vladinog stožera civilne zaštite. Evo kasnije sam vam na raspolaganju za druga pitanja.“ (2:07)

Krunoslav Capak: „Želim vam svima dobar dan. Ja bih nastavno na ministra Beroša rekao da je zbilja sad ulazimo u kritično razdoblje kada moramo vrlo pažljivo promišljati naše poteze vezano uz proslavu predstojećih blagdana, vezano uz posjećivanje naših obitelji, naših bližnjih, svojih baka i djedova i čestitanje Uskrsa i sve ono drugo, i odlaske u trgovinu i na tržnice, moramo promišljati na način da imamo epidemiju koronavirusne infekcije i da se moramo ponašati u skladu s epidemiološkim preporukama. Drugo što bih rekao je da, svi to dobro znate, ušao je virus u starački dom u Splitu, ispričavam se na ovome nazivu, to je kolokvijalni naziv, dakle dom za starije i nemoćne u Splitu. Imamo tamo situaciju da su ljudi evakuirani i premješteni u bolnicu. Nalaze se na mjestu gdje će im sasvim sigurno biti pružena najbolja njega i najbolje liječenje. Među njima, kao što ste čuli, ima puno pozitivnih. Imamo također 11 pozitivnih među djelatnicima doma. Ta situacija se i dalje prati, svi koji su bili u kontaktu se klasificiraju. Moram reći da je ukupno 70 djelatnika toga doma uzet danas bris i rezultate ćemo

znati danas kasno navečer ili sutra tijekom dana pa ćemo znati dalje klasificirati što oni trebaju dalje raditi – da li idu u samoizolaciju, da li se netko od njih treba liječiti i tako dalje. Ono što bi još htio dati jednu obavijest je mi smo inače, kad su naši ljudi koji rade u inozemstvu dolazili svojim kućama, dakle stavljali smo ih u 14-dnevnu samoizolaciju. Vrlo često su oni tu samoizolaciju prekidali ranije jer su trebali vratiti na radno mjesto u inozemstvu ranije i mi smo na to gledali na način kao dobro je da ako je sve u redu, ako nemaju nikakve simptome, da se mogu vratiti u inozemstvo i nastaviti normalno tamo živjeti ukoliko ta zemlja naravno nije onda imala neku mjeru prema njima. Sada vam moram reći da zbog, zbog toga što je profunkcionirao naš repozitorij podataka u kojem su podaci od granične policije, od granične sanitarne inspekcije, od epidemiologa, od bolnica i svih ostalih koji sudjeluju u ovom sustavu, dakle mi nećemo više to dopuštati da se bez dozvole epidemiologa i bez brisanja te osobe iz registra samoizolacije, da se napusti zemlja. Dakle, oni će ako žele ranije napustiti zemlju to moći ako nemaju simptome, ali će morati imati dozvolu svog liječnika obiteljske medicine ili epidemiologa i potvrdu dakle da nemaju nikakvih simptoma i tek nakon toga se onda mogu vratiti. Moram također reći da su neki tu našu mjeru zloupotrebljavali, da su u petak dolazili kući i stavljali se u samoizolaciju, a u nedjelju se vraćali na svoja radna mjesta u inozemstvo. Dakle, to sada više nikako neće biti moguće jer ćemo za prelazak granice, kod granične policije, trebati potvrda o prestanku samoizolacije koja je također elektronskim putem dolazim do svakog graničnog policajca. Evo toliko od mene, hvala lijepa.“ (6:09)

Davor Božinović: „Ja bih se na ovo nadovezao i kazao da u je Hrvatsku jučer u večernjim satima stiglo pet autobusa s ukupno 82 hrvatska te dva slovenska državljanina koji su napustili autobusni konvoj naravno u Republici Sloveniji. Prema svima njima su poduzete mjere od strane i granične i sanitarne inspekcije i naravno epidemiologa. Što se tiče rada trgovina i tržnica, pripadnici civilne zaštite državnog inspektorata i policije pojačano nadziru trgovine i tržnice te prate poštivanje mjera sukladno uputi koju je izdao stožer i prema izvješćima koja smo primili nisu utvrđene veće nepravilnosti, a izdana su usmena upozorenja najčešće zbog nepridržavanja fizičkog razmaka između ljudi. I još bi iskoristio priliku jer nismo to često radili, u ime Vladinog stožera civilne zaštite posebno se zahvaliti svim zaštitarima koji rade odgovoran posao zaštite zdravstvenih, financijskih i drugih objekata i rade to inače, a pogotovo sada u vrijeme epidemije jer potrebno je napomenuti kako je njihov rad uglavnom terenski i rade u svim vremenskim prilikama, odnosno neprilikama kao što je i ova koja nas je zadesila, a sad izvolite, možete postavljati pitanja.“ (7:53)

Novinarka: „Dobar dan, evo procesija sinoć na Hvaru prošla je pod svim vašim strogim mjerama, je li bilo još nekakvih sličnih zahtjeva iz župa u ostatku Hrvatske?“

Krunoslav Capak: „Dakle, mi smo dali informaciju o tome, mislimo da je to prošlo sve u redu, dakle mogli ste vjerojatno na internetskim stranicama vidjeti i snimke da je to sve održano kako smo to mi propisali pod svim, dakle, epidemiološkim mjerama i pod svom zaštitom koja je bila potrebna i više od toga. Hvala.“ (8:31)

Novinarka: „Evo može jedno pitanje što se tiče državnog proračuna i preraspodjele novca u ministarstvo zdravstva, unutarnjih poslova i klinika za infektivne bolesti. Gdje će se zapravo ti novci preraspodijeliti i gdje će se oduzeti, hoće li možda neki projekti patiti pa evo ako može ministar Beroš, ministar Božinović i profesorica Markotić?“

Vili Beroš: „Hvala vam lijepo na tome pitanju. U ovome trenutku još nije došlo do preraspodjele sredstava iz razloga što su ranije osigurana sredstva, u ovom trenutku dostatna za normalno funkcioniranje, pružanje zdravstvene zaštite što ne znači da sutra neće trebati doći do navedene preraspodjele. U ovom trenutku razmišljamo o stopiranju trenutnom određenih projekata koji nisu u najužoj vezi s borbom protiv ove epidemije. Međutim, kao što sam rekao na početku, u ovom trenutku još nismo preraspodjeljivali sredstva jer za sada nemamo potrebe za istim. Hvala“ (9:28)

Novinarka: „Što se dogodilo s upitima ministarstva demografije prema stožeru vezano za testiranje osoba koje se primaju u sigurne kuće? Dakle, ministarstvo je poslalo upit koje su preporuke i trebaju li se ili mogu li se dakle žene žrtve nasilja testirati na virus prije ulaska u kuću?“

Krunoslav Capak: „Ja ne znam za upit ministarstva demografije, nisam ga vidio, ali je sigurna kuća poslala upit na HZJZ i epidemiološka služba HZJZ-a je odgovorila da epidemiološki gledano za osobe koje su zdrave, a ulaze u sigurnu kuću nema potrebe testiranja. Dakle, ako nisu bili u kontaktu anamnestički i ako nemaju nikakve simptome, da nema potrebe, ali u momentu kad se pokaže potreba, da će svakako i HZJZ i naši epidemiolozi se uključiti u rješavanje tih situacija, uzimanje briseva i davanje rezultata na raspolaganje. Hvala.“ (10:33)

Novinarka: „I ako može pitanje dakle vezano uz dječju bolnicu Srebrnjak. Dakle, dvije djelatnice su navodno smijenjene sa svojih funkcija jer su ministarstvu zdravstva poslale pismo u kojem se žale da nemaju dovoljno zaštitne opreme pa evo ministre ako može komentar što se tu dogodilo, znate li možda?“

Vili Beroš: „Znam, hvala vam na pitanju. Dakle, Srebrnjak je ustanova koja je u vlasništvu grada Zagreba. On je njen osnivač, poslovanjem ustanove rukovodi ravnatelj, a političku volju provodi upravo vijeće. Znam da je ministarstvu zdravstva došao dopis kao što stiže iz brojnih drugih zdravstvenih ustanova, međutim dalje od toga o zbivanjima unutar te ustanove niti znam niti mogu voditi računa. Ono što je potpuno jasno je da je grad Zagreb taj koji je dužan

obezbijediti osobnu zaštitnu opremu što vjerujem, imam informacije da je učinjeno, ali isto tako mogu reći da je iz Vladinog stožera civilne zaštite na dan 2.4.2020. godine upućeno dodatnih tisuću maski, tisuću rukavica i deset puta, čini mi se po pola litre dezinficijensa kao jedna opomoć. Međutim, siguran sam da grad Zagreb vodi računa o vlastitim zdravstvenim ustanovama i da tu nije bilo riječi o nekakvom propustu, a za ove neke druge detalje, o njima nemam relevantne informacije, niti vam se mogu o tome očitovati, osim reći da je riječ o zbivanjima unutar zdravstven ustanove koja je u vlasništvu grada Zagreba. Hvala Vam.“

Novinarka: „Pitanje za ministra Beroša. Kad je izbila kriza u Splitu u domu za starije, najavili ste mogućnost da se nepokretne osobe, stare koje su na dijalizi, počnu smještati u bolnice kako bi se smanjio transport i opasnost od zaraze. Njihova, da li je ta odluka donesena i vezano uz to samo, dakle ljudi imaju problema s dakle, isti nepokretnim i teško bolesnim članovima svoje obitelji koji zapravo bolnice otpuštaju, oni ne mogu biti smješteni u dom, a trebaju stalnu skrb. Da li postoji mogućnost da te osobe ostanu duže u bolnici?“

Vili Beroš: „Da, hvala vam na vašem pitanju. Nastojat ću u svom mandatu da sve ono što kažem u bilo kojem trenutku, da se i obistini. Stoga na vaše pitanje mogu reći da smo kao prvo dobili već određeni registar, ne određeni nego potpuno točan i egzaktan registar bolesnika koji su na hemodijalizi u svim domovima za starije i nemoćne osobe u RH, da su moje službe u ministarstvu već kontaktirali sve zdravstvene ustanove i da je u 98 posto slučajeva riješeno da će ti bolesnici, upravo iz sigurnosnih razloga, biti privremeno hospitalizani u tim zdravstvenim ustanovama upravo da izbjegnemo njihov stalni transport svaka dva ili tri dana do bolnice i vraćanje natrag u svoj dom za starije osobe jer se na taj način povećava mogućnost unosa infekcije. Bilo je određenih jedino stručnih prijedora jer su pojedini nefrolozi i liječnici specijalisti koji se bave hemodijalizom razmišljali o tome koliko je činjenica da će oni ležati u hospitalnim uvjetima od važnosti za mogućnost nastanka infekcije u hospitalnim uvjetima. Međutim, upravo jutros oko 8:30 sam se s kolegom Capakom oko toga konzultirao i epidemiološka je struka mišljenja da je hospitalizacija u zdravstvenoj ustanovi puno bolji koncept od transporta svakih dva ili tri dana tako da očekujem da ćemo u roku od dana ili dva riješiti. Naime, samo je problem u reći ću vam u Zagrebu gdje je prema KBC-u usmjeren najveći broj bolesnika iz Zagreba, međutim riješit će se jer smo već razgovarali na tu temu. I oprostite, drugo pitanje je bilo? (novinarka podsjeća: gdje će oni koji sada nemaju biti gdje smješteni) Naravno da moramo izići u susret i takvim bolesnicima, odnosno njihovim obiteljima i ja osobno vjerujem da će to biti moguće iz razloga što smo rekli da je zdravstveni sustav u potpuno drugačijem modu funkcioniranja i da se odvija samo hitna služba koja predstavlja otprilike 35-40 posto uobičajenog funkcioniranja. Prema tome, svi oni odjeli koji u ovom trenutku nisu

popunjeni jer ne pružaju akutnu zdravstvenu zaštitu, vjerujem da se može omogućiti nešto prolongirani smještaj, naravno ne previše jer imamo određene indikacije koje se znaju, ali apeliram na sve ravnatelje zdravstvenih ustanova da iz ljudskog i moralnog aspekta izlaze u susret takvim slučajevima.“ (15:27)

Novinarka: „Također pitanje za vas, jučer su vam se obratili pismom Hrvatska komora medicinskih sestara i tehničara, sindikati, udruge i predlažu vam zapravo da razmislite o nekakvoj novčanoj stimulaciji osoba u sustavu, dakle zaposlenih u sustavu koji izravno skrbe o bolesnicima s COVID-om. Dakle, razmišljate li dakle o tome da se oni financijski na neki način stimuliraju, a evo isto molim i od ministra Božinovića s obzirom da isti zahtjev ima i sindikat policije. Hvala.“

Vili Beroš: „Dakle, hvala Vam i na tome pitanju. Neupitno je da svi oni zdravstveni radnici i sestre i tehničari i liječnici koji su na prvoj crti to zaslužuju i o tome se razmišlja, međutim pitanje je sad objektivnih mogućnosti. Međutim i sami svjedočite tome da kad smo razgovarali općenito o načinu plaćanja da smo mi bili ti koji smo rekli da treba samoizolaciju plaćati na adekvatan način, isto tako odredili se i prema prekovremenima. Prema tome, ono što najmanje možemo kao zahvalu svim tim ljudima koji su na prvoj crti napraviti je nekakva financijska satisfakcija. Međutim, pitanje je koliko će ova ugroza trajati, pitanje je naših financija općenito tako da možda bi bilo u ovom trenutku prerano govoriti o navedenom, ali da su ti ljudi zaslužili, zaslužili su sigurno i više od onog što će im moći ponuditi. Hvala vam.“ (16:50)

Davor Božinović: „Ja mogu samo ponoviti isto. Dakle, velika hvala, zahvala, čestitke na svemu što rade i sigurno je da ćemo voditi računa o onima koji su iz svih sustava u ovoj krizi dali najviše od sebe i više od onoga što je opis poslova ili policijskog službenika ili zdravstvenoga radnika, međutim idemo prvo vidjeti do kad ćemo se nositi s ovom krizom, kada ćemo iz nje izaći, moramo voditi računa i o ekonomskoj održivosti, financijskoj održivosti, međutim to su neke stvari koje sigurno se ne smiju zaboraviti pa i nada da će vrijeme, kada ćemo se i adekvatno njima moći odužiti, da će takvo vrijeme doći.“ (17:48)

Novinarka: „Evo samo da se nadovežem na kolegičino pitanje, je li u Vašem sektoru došlo do preraspodjele novca i gdje točno?“

Davor Božinović: „Pa kao više manje sva ministarstva, ja mogu govoriti za svoje, mi odustajemo od nekih projekata koji su išli u smjeru popravljavanja statusa smještaja, objekata hrvatske policije, dakle tih projekata koji nisu sad prioritet jer sad je prioritet borba protiv koronavirusa. Osim toga, i potres u Zagrebu nas je suočio i s nekim novim zahtjevima i projektima koje ćemo morati prioritetno rješavati jer neke zgrade policije, a i sjedišta ministarstva unutarnjih poslova će se morati prioritetno popravljati kako bi vidjeli jednu dinamiku povratka ljudi na mjesto i u

objekte u kojima su do jučer radili. Zasad smo se snašli, pogotovo kad govorimo o prvoj policijskoj postaji u Zagrebu tako što smo, zajedno s ministarstvom državne imovine našli određeni prostor koji je u vlasništvu HŽ-a. Dakle, mijenjaju se prioritete.“ (19:15)

Novinarka: „Što se tiče doma u Splitu, jučer ste rekli da ste dobili izvješće, ali ste ga dobili prije same pressice pa ga niste stigli analizirati. Možete li nam reći neke novosti možda vezano za to?“

Krunoslav Capak: „Dakle, postoji izvještaj epidemiološke službe nastavnog zavoda za javno zdravstvo županije Splitsko-dalmatinske, postoji izvještaj doktora Bernarda Kaića, voditelja epidemiološke službe HZJZ-a i postoji izvještaj iz doma oko toga kako su oni postupili. Ti izvještaji su u prijeporu, dakle ima nekih elemenata koje treba dodatno vidjeti da li su istiniti jer razlikuju se datumi, razlikuje se vrijeme, razlikuje se činjenično stanje oko kontaktiranja pa zbog toga će jedno zajedničko tijelo inspekcijsko između ministarstva zdravstva i ministarstva demografije, socijalnog rada mladih itd. izaći na teren i provjeriti sve te navode nakon čega ćemo više znati o tim navodima i činjeničnom stanju, dakle tko je koga kada zvao, u koliko sati i što je točno bilo rečeno i nakon toga će se onda naravno sukladno važećim propisima koji postoje o tome; zakon o zdravstvenoj zaštiti, zakon o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti postupiti.“ (20:59)

Novinarka: „Rekli ste da smo ušli u najkritičniju fazu, evo imamo i zarazu sad u staračkim domovima. Jeste li vi zadovoljni kako se ponašaju građani, vidimo neke dućane da su krcati, ne pridržavaju se mjera, puštaju ljude unutra, da ne vidimo, da ne znamo da je korona, možda uopće ne bi po stanju automobila na cesti ni shvatili da se išta događa. Mislite li da možda trebaju sad u ovoj fazi možda još restriktivnije mjere?“

Krunoslav Capak: „Ja ću reći sa svoje strane, a molim i potpredsjednika Božinovića da se oko toga uključi. Mi smo već jako puno puta rekli da mi nismo za represivne mjere, nego mi donosimo mjere koje se tiču zaštite zdravlja i života ljudi i smatramo da bi ih se svatko odgovoran trebao držati. Ja nisam osobno bio negdje u gradu pa ne mogu tvrditi o tome, ali su me kolege izvijestili da je ponašanje više manje vrlo slično onom prijašnjem dakle dok epidemije koronavirusne infekcije nije bilo. Naročito što se tiče ponašanja u trgovinama. Mi smo dakako protiv bilo kakvih represivnih mjera, smatramo da najviše možemo pomoći mi sa svojim apelima, objašnjavanjima tih mjera, čemu one služe, zašto smo ih donijeli, a naravno i vi mediji koji o tome izvještavate i prenosite one informacije koje mi govorimo svakome u RH, ali dakako ako se to tako nastavi i vidimo da se građani nedovoljno pridržavaju naših mjera, da će trebati onda poduzeti i neke represivne mjere.“ (22:50)

Davor Božinović: „Meni je drago da ja ne moram govoriti o represivnim mjerama, već da to govori epidemiolog i potpuno se slažem s docentom Capakom. Mi imamo pristup da stalnim apelima utječemo na savjest građana jer od samog početka je jasno da uspjeh našeg nošenja s ovom epidemijom ovisi o svima nama, o svakome od nas, nema te institucije, bila ona policija, bila neka druga, stožeri civilne zaštite koje mogu utjecati na svijest građana koliko možemo mi zajedno s vama i tu vam se zahvaljujem prije svega medijima na tome što upozoravate. Ljudi moraju prihvatiti činjenicu da vremena nisu normalna, moraju prihvatiti činjenicu zbog sebe, zbog svojih obitelji, zbog svoje djece, svojih roditelja da samo o tome kako se oni ponašaju ovisi zdravlje njihovih najbližih i ovisi brzina kojom ćemo izaći iz ove situacije. Dakle, represija ne, ali ponavljati koliko god bude potrebno, to ćemo raditi. Naravno, neke mjere o kojima je govorio i gospodin Capak su uvijek moguće, ali mi pokušavamo stvarno napraviti samo ono što je nužno jer cijelo vrijeme kao što smo bezbroj puta kazali, balansiramo između ekonomske održivosti i naravno, zadatka broj jedan, a to je spašavanje života i zdravlja hrvatskih ljudi. Možemo se stvarno zahvaliti svima koji su u ovoj situaciji pokazali visok stupanj i svijesti i solidarnosti. Solidarnost je ključna riječ u ovoj krizi i da nije bilo toga, mi ne bismo imali situaciju pod kontrolom, ne bismo imali linearni rast, ali kao što smo kazali nekoliko puta posljednjih dana, ministar Beroš je to ponovio i danas, mi smo ušli u kritično razdoblje i samo o nama ovisi koliko će to razdoblje trajati.“ (25:34)

Novinarka: „Možete li nam reći kakvo je stanje u ostalim domovima za starije? Jučer ste vi iznijeli nekakve sumnje za neke gradove.“

Krunoslav Capak: „Dakle, srećom većina tih sumnji koje su bile su se pokazale da su neopravdane, dakle bili su negativni nalazi briseva. Ono što moram reći je da imamo jedan pozitivan slučaj u domu u Pločama i onaj od jučer već poznati u Koprivnici koji je obrađen i epidemiološki pod kontrolom, a sve ostale sumnje, dakle imam ih ovdje sve pobrojane po svim županijama, dakle radi se o 15-ak domova u kojima su bile postavljene sumnje, odnosno ljudi su imali temperaturu, štićenici su imali temperaturu, su se pokazali negativnima. Ja bih to protumačio da je ovaj, ova situacija u Splitu, povećala oprez zdravstvenih djelatnika u domovima umirovljenika i da reagiraju na svaku malo povišenu temperaturu. Inače medicinski je poznato da, pogotovo nepokretni pacijenti u domovima za starije, su često febrilni zbog različitih drugih infekcija, a ne radi koronavirusne infekcije tako da mogu reći da u ovom trenutku imamo samo ta dva pozitivna. Ovo u Pločama se još uvijek obrađuje, ima više uzetih briseva i djelatnika i štićenika za koje još ne znamo rezultate. (novinari nešto dobacuju) Oprostite, sad kad smo već kod domova za starije, mi smo pripremili jednu novu verziju preporuka i uputa za domove za starije i nemoćne u kojima su još puno pojačane mjere i

higijenske i mjere kontrole ulazaka/izlazaka, zabrane posjeta, zabrane izlazaka štićenika i tako dalje, i u kojima će biti neke određene preporuke za određivanje radnog vremena i režima rada zaposlenika. Dakle, na dobrovoljnoj bazi imamo neke domove u Hrvatskoj u kojima se promjena režima rada pokazala vrlo korisnom i vrlo dobrom za zaštitu protiv koronavirusne infekcije pa evo mi sad to na dobrovoljnoj bazi nudimo domovima koji su, kao što znate, u državnom, županijskom, privatnom vlasništvima, dajemo im tu mogućnost i preporuke da i oni također promjene, ukoliko im je to moguće, taj režim rada. Inače same preporuke koje će danas biti objavljene na web stranicama i ministarstva i kriznog stožera je vrlo detaljno to popisano, pobrojano i date su vrlo detaljne upute o higijeni, dezinfekciji i svemu ostalom što se tiče zaštite od koronavirusne infekcije.“ (28:40)

Novinarka: „Ako možete samo, nisam vas dobro čula. Dakle, tri doma imamo sada – Split, Koprivnica i Ploče. (Capak odgovara: Tako je) A možete odmah ostati. Kako ste vi osobno zadovoljni kao epidemiolog općenito kako se prati situacija u staračkim domovima, odnosno domovima za starije i nemoćne? Sad ste rekli imamo tri slučajeve, sad se možda pojačano prati, je li možda do sad bilo nejasno, mislim s obzirom na ovaj slučaj u Splitu, kako tko postupa, gdje?“

Krunoslav Capak: „Pa gledajte, nas epidemiologa nema dovoljno da pokrijemo baš sve tipove institucija. Iako mi prioritarno od početka epidemije pratimo zdravstvene ustanove, domove za starije i druge domove socijalne skrbi, kao što znate, već smo dva puta izdavali smjernice za njihov rad i u suradnji s referentnim centrom za gerontologiju nekoliko puta diskutirali o tome što je u našim domovima u Hrvatskoj moguće od tih mjera provesti da ne bude oko toga nekih prevelikih tehničkih problema. Mi smo sada i tu pažnju epidemiologa i još dodatno pojačali, dakle mi sad na dnevnoj bazi pitamo epidemiologe pitamo je li netko bio, da li se interesirao za osobe, da li imaju povišenu temperaturu, da li je bilo nekih problema oko toga. Ja moram reći da sam u većini slučajeva kad sam razgovarao s epidemiolozima dobio odgovor da su oni tamo već bili, da su razgovarali s ljudima, da je situacija pod kontrolom tako da moram reći da jesam zadovoljan s time.“ (30:16)

Novinarka: „Ako može pitanje i za ministra Beroša i za ministra Božinovića. Jučer je na Vladi bio, odnosno Vlada je postala zakon o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti, odnosno izmjene tog zakona. Hoće li ove izmjene koje koje ste vi kao stožer uveli konačno, zbog ovih izmjena, hoće li se sve ono što ste vi one mjere koje ste donijeli konačno dobiti legitimitet, zašto tek sada, da li na ovaj način će se primjenjivati taj zakon retroaktivno, s obzirom na sve one mjere koje su uvedene do sada i je li to treba donijeti dvotrećinskom većinom u Saboru?“

Vili Beroš: „Motiv našeg noveliranja postojećeg zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti je bio kao prvo definirati novu bolest koja do tada nije bila navedena u istom, a isto tako i sve ove mjere, ali epidemiološke mjere, na neki način uvrstiti u naš armatorij u borbi protiv ove bolesti. Dakle, ovim zakonom se nastajalo omogućiti što učinkovitije sprječavanje i borba protiv ove bolesti. To je razlog njegovog noveliranja jer znate i sami da u ovom zakonu od ranije su spomenuti i SARS i MERS i neke druge bolesti, međutim COVID, za COVID nismo znali do pred nekoliko tjedana, odnosno nekoliko mjeseci, stoga je bilo potrebno novelirati ovaj zakon i to je osnovna intencija donošenja ovih dopuna i izmjena.“ (31:45)

Novinarka: „Ministar Božinović ako možete i ako se možete isto nadovezati s obzirom na ove izmjene zakona elektroničkih medijima poslano je drugo čitanje, da li to znači da smo odustali od toga, odnosno da ste vi odustali od toga?“

Davor Božinović: „Pa što se tiče zakona o elektroničkim medijima, dakle njegova intencija, koliko je meni poznato, iz početka je to i nije zakon koji je predstavilo ministarstvo unutarnjih ili ministarstvo zdravstva, je bila kako detektirati ljude koji su se u tom trenutku kad je počela epidemija masovno vraćali iz Italije, iz talijanskih i austrijskih skijališta. U međuvremenu je, ako ja dobro mogu tumačiti ono što sam naučio iz epidemiologije, jedno razdoblje inkubacije je prošlo tako da vidjet ćemo s obzirom da, kao što vam je i poznato, i europska komisija i razne druge i članice europske unije razmišljaju o tome na koji način se može iskoristiti suvremena informatička rješenja kako bi se i njih uključilo na neki način u borbi protiv širenja, boljom detekcijom onih ljudi koji su ili zaraženi ili su u skupini onih kojima su određene mjere samoizolacije. Da li se tu može nešto napraviti, pretpostavljam da će se sad u tom smjeru razmišljati, a što će biti proizvod tih razgovora u ovom trenutku ne znam.“ (33:37)

Novinarka: „Ali ako se ide na drugo čitanje, pretpostavljamo, možemo biti optimistični da će se ova situacija ajmo reći primiriti ova epidemija. Ima li onda smisla?“

Davor Božinović: „Pa naravno da ako se primiri epidemija da nema smisla, međutim evo mi i ja ću još jednom ponoviti, ajmo svi u Hrvatskoj, svi u Europi dati sve od sebe svatko od nas da se ova situacija dovrši čim prije, a to znači pridržavajmo se mjera jer ukoliko imate ljude koji su i COVID pozitivni, a traže propusnice za putovanje. Ukoliko imate ljudi kojima je određena mjera samoizolacije, a oni to krše, samo jučer je, imam tu negdje podatak, samo ravnateljstvo policije je detektiralo 20 osoba koje su kršile mjeru samoizolacije. Dakle, u ovom trenutku više od 1240 njih imamo još uvijek koji traže e-propusnice, a COVID su pozitivni ili su pod mjerama samoizolacije, a traže da putuju po Hrvatskoj čime de facto mogu biti prijenosnici virusa, novog koronavirusa, a time zaraziti nove ljude, a time onda produžiti cijelu ovu situaciju. Sigurno je

da na te ljude moramo skrenuti pozornost i na ovaj način, apelirajući na njihovu savjest, ali i radom kao što vidite i policije i državnog inspektorata.“ (35:38)

Novinarka: „Kako je ---- nešto o zaraznim bolestima-----“ (inaudible)

Krunoslav Capak: „Dakle, ako ste čitali zakon, mogli ste i primijetiti da su unutra napisane neke stvari kojih, koje smo mi sada zapravo nema unutra nekih stvari koje smo mi propisali i uveli kao epidemiološke mjere jer naprosto one do sada nisu bile poznate, nisu bile potrebne. Ovo je potpuno nova situacija, ja bi rekao da je nama s epidemiološkog stajališta trebao jedno brzo renoviranje ili refreshment toga zakona da naše mjere postanu legitimne. I ako pogledate prijedlog zakona, vidjet ćete da smo mi unutra definirali samoizolaciju i sve druge stvari koje su bile u ovome trenutku nužne i potrebne. Mi u zakonu nismo imali COVID-19 spomenuti kao bolest jer je naprosto bilo nemoguće, a sad smo svuda tamo gdje je bilo potrebno stavili COVID zato da ne bi bilo pitanja, mislim pisalo je i druge bolesti po epidemiološkoj indikaciji tako da se da mogućnost ako se pojavi neka nova bolest, da se nešto od toga može i primijeniti, ali sad smo imali priliku da napravimo izmjenu i da sve ove naše mjere budu dobro definirane i zakonski utemeljene. Hvala.“ (37:10)

Davor Božinović: „Evo ja ću se nadovezati na način da sve ove mjere koje su donesene, donesene su strogo u skladu s preporukama struke, a struka je u ovom slučaju zdravstvena struka, a unutar zdravstva, to je epidemiološka struka. Dakle, sve mjere vezano i za određivanje samoizolacije, za ograničavanje okupljanja, vidite da su to mjere koje se donose diljem svijeta. One države koje su te mjere donijele nešto ranije su u povoljnijoj epidemiološkoj situaciji. One koje su to mjere donijele sa zakašnjenjem nažalost suočile su se s velikim poteškoćama, s velikim brojem oboljelih ljudi i nažalost s velikim brojem ljudi koji su u ovoj epidemiji zbog ovoga virusa umrli. Dakle, sve ove mjere siguran sam da su donesene u skladu sa zakonom, u skladu s Ustavom i u skladu sa strukom, a kad govorimo o epidemiji, jedino je epidemiologija ta koja nas može usmjeravati. Niti jedna struka, niti jedna druga institucija, od onih koje zapravo o tome neću reći jedini, ali sigurni i jedini najviše znaju. Evo hvala vam lijepo.“ (38:54)

8. TJEDAN 13.4.- 19.4.2020.

Konferencija 13. travnja u 14:00 sati.

Kanal: Koronavirus Hrvatska

Link: https://www.youtube.com/watch?v=ILgwDym_plU

Tiskovna konferencija Stožera civilne zaštite RH (13.04.2020. 14:00 sati)

Davor Božinović: „Dobar dan, evo otvaram još jednu pressicu i pozivam kolegu Beroša da nas upozna s najnovijim brojkama.“

Vili Beroš: „Hvala. Evo želim vam dobar dan. U proteklom 24-satnom periodu imamo detektiranih novih 50 bolesnika pozitivnih na COVID-19, što daje broj od ukupno 1650 oboljelih. Prosječna dob je 49,97 godina, a prema spolnoj raspodjeli imamo 50,7 posto žena i 49,3 muškaraca. Ukupno je testirano 17.790 bolesnika, od čega u zadnja 24 sata 1409 što je ukupno za preko 100 posto više u odnosu na prethodni dan. Od testiranih imamo 9,27 pozitivnih. Nažalost, u zadnja 24 sata preminule su dvije osobe, dva bolesnika u KBC-u Split. Riječ je o ženskoj osobi koja 1941. godište i muškoj osobi koja je 1973. godište, obje osobe bili su kronični teški bolesnici. Na respiratoru imamo 34 bolesnika, hospitaliziranih jučer imamo 356, što je za 11 manje u odnosu na protekli dan. Oporavljenih imamo, odnosno otpuštenih iz zdravstvenih ustanova 283, što je za 27 više u odnosu na prethodni period. Kod kuće nemamo dodatno izliječenih što ukupno daje brojku 400 oporavljenih osoba. Evo toliko od mene za sada.“ (1:56)

Davor Božinović: „Evo izvolite, možete postavljati pitanja.“

Novinarka: „Dobar dan. Evo je li ima kakvih novosti oko toga kako je virus ušao u dom za starije u Splitu i možete li nam reći postoji li sumnja ili novi potvrđeni slučajevi zaraze u ostalim domovima za starije diljem Hrvatske evo u posljednjih 24 sata?“

Krunoslav Capak: „Dobar dan vam želim svima. U ovom trenutku nemam nikakve novosti glede istrage koja se provodi. Mi ne znamo koji je taj index case, tko je prvi unio virus u dom. Možda to nećemo nikada ni saznati, evo u svakom slučaju istražuje se. Mogu vam reći da je do sada uzeto ukupno 119 briseva štićenika, od kojih je 50 pozitivno i 80 briseva zaposlenika doma od kojih je 11 pozitivno. Svi su oni profilirani, određene su mjere i epidemiološko postupanje je trajno, dakle županijski zavod za javno zdravstvo u Splitu je odabralo jednog epidemiologa koji radi puno radno vrijeme od 12 sati, ne od osam, samo za taj dom tako da se nadamo da će se uskoro situacija potpuno normalizirati, naravno osobe koje su oboljele i smještene u bolnici i djelomično u domu su pod posebnom paskom. Što se tiče drugih domova, spominjao sam Ploče, tamo imamo 12 štićenika koji su pozitivni i od šest zaposlenika, četvero je pozitivno. Imamo situaciju u Dubrovniku u domu gdje smo ukupno 133 brisa u 24 sata uzeli prekučer, jučer su svi ti brisevi bili završeni i mogu ovoga trenutka reći dakle da je među tim koji su prekučer uzeti brisevi, šest pozitivnih od kojih je pet štićenici doma i jedan zaposlenik i od prije imamo jednog pozitivnog štićenika doma. Imamo još jedan manji dom u, koji se zove Florence, bio sam kritiziran što nisam precizno rekao jer tamo očito u Segetu Vranjicu ima više

domova. Ovaj dom se zove Florence, u njemu ima jedan pozitivni štićenik. Imamo u domu u Makarskoj tri pozitivna štićenika i jednog djelatnika i u Dicmu imamo dva pozitivna i još se čitav niz briseva koji su u međuvremenu uzeti čeka. Ne znamo još rezultate i već poznata situacija u Koprivnici s dvoje štićenika i jednim zaposlenikom. Hvala.“ (4:51)

Novinarka: „Može još jedno pitanje za profesoricu Markotić. Kada uzmemo nekakav zadnji period, kako bi ste vi ocijenili zapravo omjer ozdravljenih ljudi i onih koji su s novim slučajevima zaraze?“

Alemka Markotić: „Dobar dan, hvala lijepa. Mislim da je to dosta dobar omjer. To je gotovo evo visoki postotak, još je kratko vrijeme, dakle nemamo još ni puna dva mjeseca da su počeli javljati se prvi bolesnici. Onda jedno vrijeme smo imali manji broj bolesnika tako da će ovaj broj oporavljenih rasti, veći dio bolesnika je ipak bio blaži do srednje težak. Mislim da mi tu čak obzirom da imamo i strože kriterije tako da kasnije označavam bolesnike kao oporavljene i slično bi u možda u nekim, prema nekim drugim zemljama bi mogle imati i veći postotak. Mislim da je ovo vrlo dobar postotak i da možemo biti zadovoljni s tim. Hvala lijepo.“ (5:56)

Vili Beroš: „Evo dozvolite mi samo da se nadovežem na ovo pitanje. Da, bio sam u kontaktu s austrijskim kolegom jer razgovarali smo i komparirali smo brojeve kako zaraženih, tako i brojeve oporavljenih i ozdravljenih, dakle osoba i činjenice da su naši kriteriji bili nešto striktniji. Stoga tek sada imamo u zadnjih nekoliko dana značajniji porast oporavljenih i mislim da je to bolja opcija nego obrnuto. Dakle, mislim da je struka opet zauzela pozitivan stav i oprezan stav tako da budemo sigurni da je netko oporavljen, iako i tada je dodatni oprez uvijek dobrodošao. Međutim, dobro ste to primijetili, već sam želio i ranije komentirati tu činjenicu, hvala što ste to sad ovako apostrofirali. Dakle, očekujemo daljnji rast broja oporavljenih i kod nas. Hvala vam.“ (6:48)

Novinarka: „Zrinka Grancerić, HRT. Dobar dan, za gospodina Božinovića vezano uz jučerašnji incident u Splitu i služenje mise i ono što se dogodilo potom sinoć ispred crkve kada je skupina maskiranih mladića tamo pjevala s transparentom na kojem je pisalo među ostalim i 'novinari crvi'. Što se poduzelo, je li se zna njihov identitet, jesu li privedeni i što se poduzima, župnik je i jutros ponovno držao misu.“

Davor Božinović: „Evo hvala vam na tom pitanju. Kao što znate, a i naši građani koji prate medije su mogli upravo gledati press konferenciju stožera civilne zaštite u Splitu gdje su svi uključeni i nadležni o tome dali određene odgovore. Ja mogu ponoviti ono što je činjenica, a to je da smo, još uvijek danas je Uskršnji ponedjeljak, dakle u razdoblju uskršnjeg blagdana što je najveći kršćanski blagdan i gdje se koje tradicionalno znači vrijeme kad se okupljaju vjernici i kad se okupljaju obitelji i ono što je obilježilo jučerašnji dan i današnji dan i Veliki petak,

subotu je da od 1600 župa ukoliko se ne varam u RH je najveća većina se ponašala upravo u skladu s uputama i nacionalnog stožera i epidemiološke struke, da se najveći broj vjernika držao uputa koje su date, odluka koje je stožer zauzeo, ja na tome svima zahvaljujem. I to je ono što sigurno treba istaknuti. Što se tiče slučaja u Splitu, vi znate da je policija zajedno sa stožerom civilne zaštite reagirala na način koji je u skladu i sa zakonom i s provedbom odluka stožera civilne zaštite na način da je za trojicu osoba podnesena kaznena prijava upravo zbog nasilnih radnji prema vašoj kolegici, dakle i drugim osobama novinarima, snimateljima i da je podnijela odgovarajuće i prekršajne prijave. Što se tiče jutrošnje mise koja je bila vani, o tome se zatražio i razgovarao s načelnikom stožera civilne zaštite, gospodinom Bobanom, tako da nemam sve detalje. Prema onome što je preliminarno, činjenica je da je tamo bilo 15 ljudi, a da kao što znate, da je preporuka i odluka stožera da se ne bi trebalo nigdje skupiti više od petero ljudi. Međutim, to je nešto što ćemo još vidjeti vezano za izvješće županijskog stožera, a što se tiče ovoga sinoć, ja naravno nisam taj koji provodi istrage i koji bi trebao nešto o njima znati, međutim za ovu priliku sam se informirao sa zamjenikom načelnika u razgovoru sa zamjenikom načelnika policijske uprave i policijska uprava vrlo intenzivno radi na identificiranju ljudi koji su u tome sudjelovali. I prema onome koliko mi je rečeno, što sam mogao znati, a evo podijelit ću s vama s obzirom na interes javnosti, sigurno je da će biti osoba koja će se identificirati i sukladno i zakonskim propisima će se procesuirati.“ (11:04)

Novinarka: „Hvala vam lijepa. Za gospodina Capaka pitanje vezano za otvaranje tržnica i otvaranje i duže vrijeme, radno vrijeme, trgovina. Bili smo svjedoci velikih redova, bili smo svjedoci gužva na pojedinim tržnicama, ne možda na samim tržnicama, ali u njihovom okruženju, na prostoru na kojem se nije nadziralo. Može li nam to na neki način ipak pokvariti ove pozitivne brojke koje imamo za sada?“

Krunoslav Capak: „Hvala vam na tom pitanju. Dakle, intencija ovoga stožera je bila da u ovo predblagdansko vrijeme olakša ljudima da nabave hrvatske svježe prehrambene proizvode već prema našim običajima kako to inače za Uskrs radimo, a i naravno da trebamo voditi brigu o gospodarskim aspektima ove krize. Mi cijelo vrijeme balansiramo između toga da pustimo da se odvijaju određene gospodarske aktivnosti, a isto tako i da ljudi mogu svoje osnovne potrebe zadovoljiti i epidemioloških mjera kojima smatramo da možemo ograničiti širenje ovoga virusa. To je bila naša intencija. Mi pratimo pažljivo ovu situaciju što se događalo ovih nekoliko dana i naravno da s nekim od slika koje smo vidjeli nismo zadovoljni. Bilo je previše ljudi na pojedinim mjestima, mi ćemo inzistirati na tome da se točno sukladno uputstvima koje smo dali ubuduće organiziraju tržnice i da se strogo nadziru od strane sanitarne inspekcije koja inače nadzire rad tržnica i provođenje propisa koje se tiče zdravlja ljudi. Ukoliko to neće biti moguće,

naravno da je ta naša intencija propala i onda trebamo razgovarati o tome ili da tržnice organiziramo drukčije ili da prodaju prehrambenih proizvoda organiziramo na neki drugi epidemiološki prihvatljiviji način. Hvala.“ (13:09)

Novinarka: „Pitanje za ministra Beroša. Imamo informaciju da u bolnici na Rebru zdravstveni djelatnici nisu dobili pune plaće za mjesec ožujak, odnosno prekovremeni sati su im zamijenjeni slobodnim danima što nije sukladno vašoj preporuci pa možete li nam reći nešto više o tome i ima li takvih slučajeva sličnih i u drugim bolnicama?“

Vili Beroš: „Da, hvala vam na pitanju. Dakle, iz drugih bolnica su do mene došle takve informacije. Mislim da jučer ili prekjueer na isto de facto pitanje i rekao sam vam dvije stvari – kao prvo svi oni koji su odradili posao u bolnicama biti će plaćeni i drugo obračun plaće isključivo je u ingerenciji ravnatelja zdravstvenih ustanova. Međutim, upravo na te prigovore koji se pojavljuju u medijskom prostoru, bez obzira što je danas neradni dan, angažirao sam stručne službe u ministarstvu zdravstva koje su napisale već jedan dopis koji će ići prema svim zdravstvenim ustanovama i nakon što dobijemo podatke o istom, moći ćemo se potpuno detaljno očitovati na isto. Jutros sam isto tako bio u kontaktu s ravnateljem Čorušićem koji je rekao da je riječ o novom poslovnom procesu, kao što sami znate, dio djelatnika, prvo je to bila polovina pa nakon toga trećina, bili su kod kuće i čuvali smo od ove ugroze upravo zato da imamo određeni rezervoar zdravstvenih djelatnika u slučaju veće infekcije da budu slobodni i izvjesno je da ti ljudi, s obzirom da su kod kuće, ne mogu dobivati određene dodatke i prekovremene sate, što je bio samo kod određenih prijepor. Prema tome, ono što je moguće, ono što moramo napraviti, evaluirat ćemo situaciju, detaljno napraviti izvid i po dobivanju rezultata procijeniti što i kako dalje, ali ono što je zasigurno i jedino ispravno da svi oni koji su odradili posao, da će biti za taj isti posao i plaćeni. Hvala“ (15:04)

Novinarka: „Evo ako može još pitanje za ministra Božinovića. S obzirom da je jučer bio Uskrs, također nalazimo se još uvijek u blagdanskome vremenu, koliko je mjera samoizolacije zapravo prekršeno, koliko je takvih slučajeva i koliko je možda bilo slučajeva gdje su zapravo ljudi pokušali ići iz gradova u gradove bez propusnica?“

Davor Božinović: „Pa evo, u zadnjih 24 sata policija je utvrdila 12 slučajeva kršenja mjera samoizolacije, a što se tiče napuštanja prebivališta, 331 pokušaj koji policija je naravno spriječila.“ (15:47)

Novinar: „Ivan Skorin, RTL. Dakle, pitanje vezano za naputak gradonačelnika Bandića. Poručio je svim zaposlenicima Holdinga uključujući i administrativno osoblje da dođu sutra na posao. Je li to protivno vašim preporukama budući da je do sad bila praksa rada od doma?“

Davor Božinović: „A ne bi mogao komentirati naputak koji nisam vidio, morao bih prvo vidjeti o čemu se tu radi, vi znate da je ministarstvo uprave, odnosno Vlada donijela određeni naputak kad su u pitanju državni službenici, ali dopustite da prvo znam o čemu i što je sadržaj ovoga vašeg pitanja u obliku u kojem je on eventualno prezentiran pa da onda to komentiram. (novinar dodaje: A općenito preporuke su vaše da se radi od doma?) Gdje god je to moguće, naravno da je to prije svega preporuka epidemiološke struke, da sve ono što se može odraditi od kuće, a mislim da i vrijeme nakon ove epidemije će nas sve više upućivati na digitalni način obavljanja poslova tako da načelno mi stojimo oko toga, a struka stoji kod toga i mislim da je to dobro da sve što se može obaviti od kuće je poželjno u situaciji kad imamo posla s epidemijom i naravno, podižemo vjerodostojnost onog našeg glavnog mota, a to je Ostanimo doma.“ (17:26)

Novinar: „Nastavno na ovo što ste rekli vezano za kriminalističku obradu koja je jučer dovršena u Splitu, vezano za splitsku crkvu, rekli ste da su išle prijave, možete li nam pojasniti koje su to točno prijave i je li to po ovom novom zakonu koji vrijedi od ove godine gdje je maksimalna kazna zapršena i do pet godina?“

Davor Božinović: „Kad govorimo o kaznenim prijavama, da, a ima i prijava koja je vezana za zakon o narušavanju javnog reda i mira, odnosno prekršajima protiv javnog reda i mira. Dakle, tri su kaznene prijave i jedna je prekršajna u ovom trenutku koliko je meni poznato, mislim da je to i policijska uprava Splitsko-dalmatinska priopćila.“ (18:13)

Novinarka: „Razmišljate li možda u stožeru da produžite vrijeme rada trgovina do 20 sati kako je bilo kad su tek uvedene mjere i sad u pred Uskrsno vrijeme, to bi smanjilo gužve.“

Krunoslav Capak: „Dakle, mi smo kad smo razmišljali o epidemiološkim mjerama za trgovine, onda nam je jedna od smjernica bila da trebamo napraviti rad u jednoj smjeni. I tako smo organizirali, dakle da bude jedna smjena, da bude što manje ljudi na ulicama, da što manje ljudi putuje na posao i da bude što manja gužva i što se tiče djelatnika i što se tiče kupaca u trgovinama. Sada smo samo privremeno, dakle na ova tri dana smo produžili to radno vrijeme kako bi pružili mogućnost svim građanima da se bez gužve opskrbe u predblagdansko vrijeme, a sada vraćamo radno vrijeme na ono. Dakle, naša intencija je da se radi u jednoj smjeni, da bude manje ljudi na ulicama, da manje ljudi putuje na posao i da bude manja gužva i što se tiče prodavača i kupaca u trgovini. Hvala vam.“ (19:22)

Novinar: „Samo jedno kratko pitanje vezano za sportaše, ovaj znači određeni sportaši koji individualno treniraju poput i naših veslača i olimpijaca iz drugih sportova apeliraju da im se dopuste na neki način treninzi, a i Zlatko Mateša rekao je da ne vidi razloga zašto oni ne bi individualno trenirali. Pa vaš komentar?“

Krunoslav Capak: „Hvala vam lijepa na tom pitanju. Upravo u stožeru diskutiramo i raspravljamo o tome, imamo i dopis od središnjeg državnog ureda za šport oko vrhunskih sportaša i olimpijaca naših. Upravo razmatramo što i kako da propišemo, dakle individualne treninge nismo nikad ni zabranili, ali je problem s onim vrstama sportova gdje se ne trenira individualno, nego grupno, a isto tako i u rekreativnom igranju nekih sportova za koje mislimo da su rizični, ali o tome ćemo vam više reći sutra. Pripremamo oko toga jedan materijal. Hvala vam lijepa.“

Davor Božinović: „Evo ja bih još dodao, s obzirom na jučerašnji pozdrav svim žurnim službama, zdravstvenim radnicima, operativnim snagama civilne zaštite, omaklo mi se i tu nema nikakvog opravdanja, istaknuti napore Hrvatskog crvenog križa, ali to smo već u više navrata govorili i s ove bine da tisuće volontera i djelatnika Crvenoga križa od prvog dana obavljaju brojne poslove, a to znači da redovito obilaze socijalno ugrožene, stare i nemoćne, nose im hranu, lijekove, pružaju psihosocijalnu podršku, organiziraju davatelje krvi i brinu da zdravstveni sustavi u ovim vremenima imaju dovoljne količine krvi. Njihov doprinos u borbi protiv koronavirusa, ali i u nošenju s posljedicama potresa u Zagrebu je zapravo nemjerljiv i ja im se ovom prigodom u ime svih članova stožera civilne zaštite zahvaljujem. Hvala i vama.“ (21:39)

9. TJEDAN 20.4.- 26.4.2020.

Konferencija 20. travnja u 14:00 sati.

Kanal: Koronavirus Hrvatska

Link: <https://www.youtube.com/watch?v=hV-ih6-IXoU>

Tiskovna konferencija Stožera civilne zaštite RH (20.04.2020. 14:00 sati)

Davor Božinović: „... medije nacionalnog Stožera civilne zaštite, pozivam kolegu Beroša da nas upozna s najnovijim podacima. Izvolite.“

Vili Beroš: „Želim Vam dobar dan. Dakle, u proteklih 24 sata u RH imamo dijagnosticiranih novih deset bolesnika od COVID-19 što daje broj, ukupan broj bolesnika 1881. Oporavljenih je u ovom trenutku 771 što znači da trenutno oboljelih imamo 1110. Testiranih je ukupno 25.610, od čega u proteklih 24 sata 1424. Preminulih osoba od jučer nemamo, dakle, ukupno ih imamo 47. Kao dodatno objašnjenje zbog ovih medijskih natpisa o dva bolesnika koja su preminula u Splitu, možemo reći da su oni preminuli u periodu nakon jučerašnje pressice

splitskog stožera, a do našeg, do naše pressice koja je bila nakon njihove tako da ovi brojevi su egzaktni. U ovom trenutku u bolnicama je na liječenju 324 bolesnika, kod kuće na liječenju 786, u samoj izolaciji 13.593 što je manje za 277 u odnosu na jučer. Na respiratoru imamo 18 bolesnika, što je 5 manje u odnosu na jučer. Hvala.” (1:54)

Davor Božinović: „Evo izvolite, možete postavljati pitanja.”

Novinarka: „Evo dakle najprije pitanje vezano dakle uz propusnice, ako nam možete reći koliko je točno županija do sada zatražilo dakle tako nešto, postoji li neka županija kojoj je recimo takav zahtjev odbijen I što ako se promjeni epidemiološka situacija, hoćemo li se vraćati, odnosno hoće li se županije zasebno vraćati na staro ili kako?” (2:25)

Davor Božinović: „Evo, ja ću vam reći da je 15 županija tražilo i dobilo suglasnost nacionalnog stožera da se ukinu propusnice za putovanje unutar tih županija, a kao što znate, Zagrebačka županija i grad Zagreb, za njih je ukinuta e-propusnica između dakle dvije županije, ona više nije potrebna. Što se tiče ostalih županija, Primorsko-goranska je zatražila i dobila suglasnost da se podijeli u tri područja – Gorski kotar, otoci i Primorje, a također i Splitsko-dalmatinska je izdvojila otoke za koje dalje trebaju propusnice. Također, Lično-senjska je izdvojila dvije točke – Udbinu i grad Novalju, koji ostaju u režimu kojim se zahtijevaju e-propusnice, a također i Dubrovačko-neretvanska županija koja se podijelila na tri područja, znači šire dubrovačko područje, poluotok Pelješac i otoci i dolina Neretve. A to bi bilo to što se tiče situacije epidemiološke, naravno, ukoliko se ona pogorša da se stvari mogu vratiti možda ne za cijelu Hrvatsku odjednom, ali možda za neke točke i to je predviđeno našom odlukom ukoliko se pojavi neko žarište da se, kao što vidite, da i ovdje ima nekoliko općina ili regija koje imaju poseban tretman. Dakle, može se vratiti uspostava ponovno režima e-propusnica jer cilj ovog sustava je bio usporavanje kretanja na području Hrvatske i sigurni smo ovdje u stožeru da je ta odluka imala jednu od najvećih uloga u smanjenju brzine širenja virusa u hrvatskom, međutim, ovim popuštanjem ne smijemo dopustiti da nam se situacija pogorša, pogotovo u toj mjeri da nas virus eventualno nadmudri i poništi sve što dobro što je do sad učinjeno. Dakle, mi popustili naravno jesmo u interesu građane i ekonomije, a epidemiološka situacija u ovom trenutku to dopušta, ali pozivamo građane da i dalje budu racionalni kod napuštanja mjesta stanovanja, da to i nadalje bude samo u slučaju potrebe, dali ona bila poslovna ili nužna, neka potreba jer glavno pravilo će i dalje ostati isto, a to je ostanimo doma. Odlaskom u drugi grad ili u općinu povećava se mogućnost da se zarazite ili da prenesete zarazu jer znamo da postoje i oni među nama koji su asimptomatski inficirani, dakle mi ne možemo sa 100-postotnom sigurnošću tvrditi da netko tko nema nekakve simptome istovremeno nije možda i inficiran. Zbog toga smo mi već i zatražili od svih županijskih stožera civilne zaštite da vrlo pomno prate situaciju na

svom području i kod svake eventualne nove zaraze reagiraju vrlo brzo, sistematično, precizno i promišljeno jer od kvalitete njihove reakcije ovisi naravno krivulja oboljelih i zato je važno zadržati restriktivni način izdavanja propusnica jer time se izravno utječe na jedan od najvažnijih faktora koji regulira brzinu širenja virusa. Evo.” (6:35)

Novinarka: „Hvala, i ako može dakle pitanje zapravo kada se govori o popuštanju mjera i rijetko kad se kod nas se zapravo spominje bavljenje rekreativnim sportom. Slovenija je primjerice danas dozvolila naravno uz stroge mjere da se rekreativno bavi primjerice tenisom ili golfom, kada će to u Hrvatskoj biti moguće, razmatra li se o tome?”

Krunoslav Capak: „Dakle, naravno razgovara se i o tome, dakle kod individualnog sporta to nije neki problem, međutim, za sve ovo što se radi kolektivno 2 ili više igrača, tu postoje naravno epidemiološki problem i problem koje moramo predvidjeti i propisati ih. Mi smo već objavili da je na stolu dopuštenje treninga za vrhunske sportaše, dakle one koji prema zakonu o sportu imaju prvu kategoriju, o tome smo razgovarali, razgovarali smo naravno i o rekreativnom sportu, sve je to na stolu. Kad dođe vrijeme, dakle sad imamo relativno povoljnu epidemiološku situaciju. Intenzivno o tome razgovaramo i kad dođe vrijeme, dopustit ćemo ono što ne predstavlja izraziti epidemiološki rizik.” (8:00)

Novinarka: „HINA, imam isto pitanje za docenta Capaka vezano za ova serološka testiranja koja su naveli danas u Jutarnjem listu. Ako nam možete reći kada će to krenuti, na kojem uzorku, kad bi mogli biti poznati rezultati i što će nam to značiti kada budu poznati rezultati serološkog ispitivanja?”

Krunoslav Capak: „Dakle sve jesmo već više puta odgovorili, sve je više manje hrvatskoj javnosti poznato. Ta su nam istraživanja sada interesantna da vidimo koliko je naša populacija prokužena sa virusom, dakle imamo i ove asimptomatske osobe koje su preboljele bolesti i sasvim sigurno imaju antitijela koja onda možemo tim serološkim testovima otkriti i vrlo nam je sad to interesantno da vidimo koliko uopće populacije tih ljudi ima. Ova prva studija koja će se provesti, to će biti na 1100 ispitanika i ja se nadam da ćemo do petka dobiti reagencije i testove koje su nam potrebni da to provedemo i onda to možemo vrlo brzo provesti. Dakle, to, nema tu nekih velikih ograničenja kao što sad radimo 200-300 testova dnevno u Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo PCR. Ovih sigurno možemo još i više provesti jer su oni brži, tu aparatura dopušta brže testiranje i puno više testova u jednom danu i čim ćemo imati rezultate, iskomunicirat ćemo to sa stručnjacima i s javnosti. Hvala.“ (9:32)

Novinarka: „Ivana Franić RTL, za gospodina Capaka opet pitanje. Jučer ste spomenuli vezano za ugostiteljske objekte da ne mogu iste osobe posluživati i naplaćivati. Međutim, vidjeli smo da u pekarnicama, u većini manjih pekarnica to nije slučaj, znači ista osoba i ako ima rukavicu

i daje kruh i peciva i naplaćuje ih. Je li oni možda nisu dobili dovoljno jasne upute, je li se to ne kontrolira dovoljno, što napraviti?“

Krunoslav Capak: „Pa ja sam jučer rekao da one šture upute koje smo dali prvi puta možda nisu bile dovoljne, a sad su date vrlo detaljne upute pa sad iz ove press konferencije koja je sad vrlo nedavno bila, ovaj se vidi da ima tu još puno nejasnoća. Dakle, mi ne možemo sad pisati traktate o tome kolika treba biti udaljenost od stola, vrata ili od prozora ugostiteljskog objekta. Mislim da nema potrebe da se to propisuje u centimetrima. Ako piše neposredno ispred, to onda znači neposredno ispred. Ako je potrebno, možemo mi napisati centimetre da bu to bude 20-110 centimetara, da tako stoji, ali mislim da za to nema potrebe. Ja nikad nisam rekao da ne može jedna osoba. Dakle, bilo bi dobro da budu dvije osobe. Da jedna osoba prima narudžbu i naplaćuje, a druga izdaje. Ali ako je to jedna osoba, onda je potrebno spriječiti dodirivanje istovremeno s istom, istim rukavicama i s nedezinficiranih i opranim rukama novca i robe koja se izdaje. U pekarama koliko je meni poznato, barem one pekare u koje ulazim, istina je da ljudi istovremeno rade i s novcem i s proizvodima, ali onda oni taj proizvod prime ili s papirom ili s vrećicom ili s rukavicama, a nakon toga naplate. Tako ono što je bitno je da se izbjegne kontaminacija, tzv. križna kontaminacija dakle da bakterije ili virusi koji postoje na novcu ili na kartici koja se prima da prijeđe na objekt onoga što se isporučuje, dakle na hranu. To je bitno. Hvala.“ (11:26)

Novinarka: „Iz osječkog stožera su najavili da su zatražili dulje radno vrijeme pekarnica i da traže otvaranje trgovina bijele tehnike, odjeće, obuće, dječje opreme. Što kažete na to? Hoćete li im udovoljiti?“

Davor Božinović: „Dakle kao što vam je poznato, mi već danima ovdje komuniciramo da će Vlada RH, to je uostalom sam kazao i predsjednik Vlade zajedno s ministrima, napraviti jedan dokument u kojem će se biti navedene sve aktivnosti koje bi se u nekim fazama mogle otvarati, odnosno mjere koje bi se mogle popuštati pa, međutim to je s jedne strane aktivnost Vlade, s druge strane naravno da će onda stožer prije svega epidemiološka struka o tome dati svoje mišljenje na koji način, u kojoj mjeri će se određene mjere popuštati tako da to ne može i nije zahtjev prema nacionalnom stožeru civilne zaštite, o tome Vlada već komunicira nekoliko dana, a na tome se radi intenzivno i ovaj tjedan ja očekujem imati jednu cjelovitu sliku u koju će ući i ovo što ste spomenuli da su neke specifične želje ili zahtjevi jednoga županijskog stožera civilne zaštite. Dakle, to će se riješiti na razini Vlade uz poštivanje struke i kad to bude napravljeno, onda će svi dobiti taj dokument i moći će se prema njemu zapravo organizirati. Hvala.“ (13:29)

Novinarka: „Mateja ----, Nova TV, može za ministra ili gospodin Capak, ne znam tko može odgovoriti. Imamo velik broj testiranja sada, 1400 mislim da ste rekli, jučer je bio isto taj povećan broj. Jeste li počeli možda testirati u domovima za starije ili kako to da je sad taj veći broj i koliko je izgledno uopće očekivati da će do kraja školske godine učenici moći u školske klupe i za vrtiće me zanima isto pitanje, roditelje zanima s obzirom na rad od doma?“

Krunoslav Capak: „Mi stalno govorimo o povećanju kapaciteta naših laboratorija. Ti kapaciteti su sada veliki i dakle mi možemo testirati koliko god je potrebno i mi već dugo testiramo domove za starije i zaposlenike i štíćenike, dakle neki od županija gdje je to problem su nam po 300-400 uzoraka slali ovih zadnjih nekoliko dana. Srećom, većina tih uzoraka je negativna tako da vam o tome nismo puno govorili. Dakle, naši kapaciteti su sada veliki i možemo pokriti sve ono što je potrebno. Naravno, ne možemo sad pokriti sve zdravstvene ustanove, sve zaposlenike koji se vraćaju nakon kohortiranja na posao, ne možemo pokriti sve elektivne zahvate dijagnostičke zahvate u bolnicama jer bi to bilo 10-20 tisuća uzoraka dnevno. Za to niti nema potrebe. Ali sve ono što je potrebno, sva ta testiranja ćemo obaviti jer imamo sada dovoljno kapaciteta za to. Možete me podsjetiti na sljedeće pitanje? (škole vrtići kaže novinarka) Škole, da. Dakle, koliko je nama poznato, neki vrtići i neke škole od 1. do 4. razreda i dalje rade iz razloga što roditelji nemaju drugu mogućnost nego da šalju djecu u vrtiće i škole. Koji će to točno period biti kada će se učenici vraćati u škole ili u vrtiće djeca u vrtiće, to ovisi o onome što smo rekli, o ovoj epidemiološkoj situaciji i dogovoru između Vlade i kriznog stožera. Planovi za to postoje, ako se epidemiološka situacija poboljša u odnosu na, mi sada imamo povoljnu situaciju, ona mora potrajati nekoliko dana. Dakle, ako bude kontinuirano tako epidemiološka situacija, mi ćemo naravno porazgovarati i o tome, s obzirom da ova e-škola ide jako dobro, isto tako mi mislimo i ministarstvo obrazovanja misli da za neke kohorte nije potrebno da se vraćaju u školu, nego da školska godina može završiti i bez povratka u škole, ali za neke kao što su naprimjer maturanti ili djeca koja imaju asistente, mislimo da bi se trebali vratiti u škole. U kojem će to momentu biti, to ovisi o epidemiološkoj situaciji i o našem dogovoru.“ (16:04)

Novinarka: „Hvala. Može još za profesoricu Markotić malo oko seroloških ovih testova, gospodin Capak je već rekao, što to zapravo znači, hoće li serološki testovi otkriti da je netko bio zaražen unazad mjesec dana, unazad pet dana i kakve su neke pretpostavke oko prokuženosti naše nacije? Njemačka je imala neke pretpostavke mislim 70 posto, Italiji već ima ta prva istraživanja gotova. Kakvi su podaci drugih zemalja?“

Alemka Markotić: „Dobar dan. Hvala lijepa. Već smo puno puta govorili o serološkim testovima. Znači serološki testovi za ovakvu vrstu virusa ne mogu vam, ne mogu pokazati skroz

akutnu infekciju dakle prvih nekih 4-5 dana su uglavnom negativni, barem za sada. Hoće li se za koji mjesec dana moći neki test razvit bolji, vidjet ćemo. I hoće li ti testovi s antigenima također biti kvalitetni, to ćemo tek ispitati. To znači da je netko prebolio, ono što se sad s ovim testovima koje radimo ne može znati jel to bilo prije 7-8 dana ili prije dva mjeseca kad su se pojavili prvi slučajevi. Međutim, važno je znati da su određeni ljudi bili u kontaktu s virusom i da su određeni imunološki odgovor koji bi trebao i očekujemo da ih ipak može štiti razvili. Time oni na neki način su zaštićeni, štite i one ljude oko sebe. To je dobro, to je dio podatka je nama važan. Koliko će postotak biti, to ovisi i o populaciji koju testirate – je li idete na ciljane populacije, tipa zdravstvenih djelatnika gdje bi se moglo očekivati više, ne znam, starački domove ili neke druge šire populacije. O tome ovise postotci, a ovise i o epidemiološkoj situaciji, dakle nije isto je li to Italija u kojoj je bio veliki broj pozitivnih pa može biti puno veći postotak ovih inaparentnih ili ostalo. Nekad se takvi postotci za različite zarazne bolesti kreću ispod jedan posto, nekad idu i do 10 posto, tako da ne bi pogađala, uskoro ćemo imati relevantne podatke, barem za određene populacije pa ćemo onda rado to podijeliti sa svima.“ (18:27)

Novinarka: „Azra Ayyash, Laganini FM. Primarijus Capak za vas što se tiče poslodavaca koji svoje zaposlenike sada vraćaju na posao prvenstveno one koji imaju urede otvorenog tipa i veći broj radnika u njima, hoće li kod njih biti organizirani radovi u timovima ili su možda išle neke druge preporuke za njih?“

Krunoslav Capak: „Pa mi nismo izdavali nove preporuke za poslodavce, to smo pojasnili u našoj prvoj odluci od 19.3. da se poslodavcima preporuča da se organizira rad od kuće gdje je to moguće, a tamo gdje to nije moguće, da se mora osigurati rad u smjenama, socijalna distanca, već prema potrebi posla. Dakle, sasvim je jasno da neki poslodavci ne mogu takve uvjete osigurati, ali onda ako nema socijalne distance, onda je potrebna zaštitna oprema, sve je to sasvim jasno iskomunicirano s javnosti i s poslodavcima koji su pitali i na naše telefone i konzultirali se s epidemiologima, epidemiolozima, svi su dobili konkretne informacije o tome. Ja se ispričavam, možda samo malo da pojasnim ovo prethodno pitanje vezano uz škole. Dakle, škole zapravo ne rade, ja sam možda se malo krivo izrazio, dakle od početka je bilo komunicirano od strane ministarstva znanosti i obrazovanja da za one roditelje koji neće moći organizirati na drugi način čuvanje djece i praćenje e-nastave kod kuće, da će se za njih organizirati to u školama. Dakle, to je više u smislu čuvanja i praćenja e-nastave nego da se održava nastava pa molim da to ne bi bilo pogrešno shvaćeno ovo što sam rekao. Izvolite.“ (19:57)

Novinarka: „Drugo pitanje vezano za medicinsko i tehničko osoblje koje radi u timovima dakle dva tjedna na poslu, pa dva tjedna doma. Na koji način se vode ti dani koji oni nisu na poslu? Znači li to da oni to koriste kao slobodne dane ili su tad u pripravnosti, na koji način se to vodi?“

Krunoslav Capak: „Pa ja vam precizno na to pitanje ne znam odgovoriti. Dakle, ja pretpostavljam da se to vodi kao njihov rad, a da li se to može voditi ako je netko u onih 14 dana kad je na poslu odradio u tih 14 dana više nego što je trebao, da li se onda ovo što je bio kod kuće može računati kao prekovremeni sati ili ne, to bi trebali pitati nekoga tko se više razumije u radno pravo i u načinu plaćanja radnika. Za to su odgovorne zdravstvene ustanove, ja znam kao i kod mene, meni moji pravници i ekonomisti to predočuju za moje, mi nismo bolnice, dakle mi imamo drugačiji način rada, a ja se time ne bavim i ne poznajem dovoljno radno pravo da bi mogao na to pitanje precizno odgovoriti. (20:54)

Novinarka: „Ministre Beroš, jeste li vi možda razmišljali o tome i bi li se tu možda moglo događati da ljudi budu prisiljeni koristiti ili stare godišnje, nove godišnje ili nešto tog tipa?“

Vili Beroš: „Za ovo vrijeme koje su kod kuće? Dok su u fazi čuvanja, oni će dobiti plaću. Pojedini ravnatelji ukoliko to situacija zahtjeva mogu njima odrediti korištenje godišnjeg odmora jer prema zakonu ravnatelju u slučaju takvih okolnosti može nekome reći da koristi godišnji odmor. Međutim, u neformalnim razgovorima ukazali smo da to osim u iznimnim slučajevima nije poželjno.“ (21:35)

Novinarka: „Evo ministre Beroš, kad ste već ovdje, jučer ste najavili plan za bolnice, za liječenje ne COVID bolesnika pa je li nam možete danas reći nešto više o tome, u kakvom je uopće stanju sada zdravstveni sustav s obzirom na liste čekanja i sve ostalo i kako će to izgledati sad ubuduće?“

Vili Beroš: „Evo jučer smo pojašnjavali u dva navrata da dakle zdravstveni sustav u ovome trenutku nije opterećen, danas smo iznijeli podatke koliko je hospitaliziranih bolesnika, koliko ih je na respiratoru, dakle jasno je da zdravstveni sustav, a pogotovo u županijama gdje nema velikog broja oboljelih, nije znatnije opterećen i jutros u ministarstvu zdravstva je bio sastanak ekspertne skupine kriznog stožera ministarstva zdravstva upravo na tu temu, vraćanju čim je moguće više normalnim okolnostima funkcioniranja, dakle da se dozvole i elektivni zahvati koji u ovom trenutku nisu bili preporučljivi iako su se povremeno obavljali zbog ..., jer neka situacija ne izgleda hitna, može ući u hitnu poput recimo žućnih kamenaca. Dakle, s epidemiolozima razrađujemo jednu uputu koja bi definirala na koji način ćemo vraćati polako funkcionalnost zdravstvenog sustava, ali s naglaskom na oprez jer isto tako kako ga vraćamo, moramo biti vrlo brzo spremni vratiti se u ovu fazu jer ona je najbolja faza za adekvatan odgovor povećanoj potrebi hospitalizacije i tretiranja ovih bolesnika. Prema tome, razmišljamo sad je

već jedan duži period gdje smo u jednom rezervnom modu, modu odgovora na ovu epidemiju, na ovu infekciju. Međutim, već danima govorimo o tome i definirat će se ubrzo, vjerojatno do srijede ili četvrtka, jasna uputa kako će se polako vraćati normalan rad i funkcioniranje u zdravstvenim ustanovama. Ne bi ipak rekao u potpunosti normalan jer će određene mjere morati biti prilagođene epidemiološkom postupanju, zato samo i rekao da smo imali sastanke i da razrađujemo detaljne upute za taj scenario.“ (23:37)

Novinarka: „Što znači polako vraćanje, znači u kojem, za koliko tjedana biste vi očekivali koliko-toliko normalno obavljanje bolničkih usluga?“

Vili Beroš: „U potpunosti mislite? Pa teško mi je to reći u potpunosti, ali započet ćemo nakon ovih uputa koje moraju biti jasno da ne bi bilo nekakvih grešaka u postupanju koje će do srijede ili četvrtka. Prema tome, vjerujem da će već krajem ovog tjedna polako se povećati broj onih aktivnosti koje će se moći uz nadzor epidemiologa i njihove jasne sugestije odvijati u okviru pružanja uobičajne zdravstvene usluge u zdravstvenim ustanovama.“ (24:13)

Novinarka: „Gospodin Capak, ako može vezano za upute koje ste izdali sinoć za ugostitelje. Je li to situacija u kojem ste vi kao zavod za javno zdravstvo kasnili s tim uputama ili su inspektori krivo iščitavali te upute ili su ugostitelji krivo iščitavali upute ministarstva zdravstva? Tko je tu zapravo pogriješio? I drugo pitanje, u tim uputama pišu caffe-barovi, da li to znači da oni mogu izdavati kave za van?“

Krunoslav Capak: „Dakle, ja ne mislim da je itko išta kasnio, mi smo uz, mjere koje smo uz odluku o mjerama koje smo donijeli 19-20. i slijedećih nekoliko dana u trećem mjesecu, je izašlo jedno pojašnjenje tih mjera u kojem su navedeni svi tipovi ugostiteljskih objekata koji mogu proizvoditi i izdavati hranu. Pa tako su se tu našli i caffe-barovi jer očito po zakonskoj definiciji njihovoj oni mogu. Ja nisam stručnjak za to područje, ali očito po definiciji ministarstva turizma koje registrira takve objekte je moguće u caffe-barovima proizvoditi hranu pa su zato oni spomenuti ovdje. Ali sasvim jasno u prvoj točki piše da je zabranjeno usluživanje jela, pića i napitaka u samom objektu, nego da je moguća jedino dostava, izdavanje i drive-in sistem. To možda nije bilo u ovim uputama dovoljno jasno napisano, zbog toga je došlo do ovih nekih nesporazuma oko tumačenja toga i ono što je bio zadatak HZJZ jučer popodne da naprave, tu su ove sad detaljne upute koje imaju 11 točaka. Pretpostavljam da ste ih vidjeli, sad u kojima mi mislimo da smo te sve nesporazume razriješili, da sad vrlo precizno piše što i kako treba izgledati izdavanje hrane, kako treba izgledati drive-in, kako se treba ponašati vezano uz primanje novca, izdavanje hrane i tako dalje. Mi mislimo da je to sad jasno, a ako nije dovoljno jasno, mi naravno primit ćemo sugestije i napraviti ćemo još detaljnije upute.“ (26:14)

Novinarka: „Pitam zbog zatvorenih objekata, jel tu netko kriv, jel to kasnilo?“

Krunoslav Capak: „Pa ja ne mislim da je kasno, ja mislim da smo naprosto sad samo malo detaljnije pojasnili ono što je bilo pojašnjeno u pojašnjenju ministarstva turizma iz trećeg mjeseca ove godine.“ (26:31)

Novinarka: „Ako nije problem, ja bi samo za gospodina Božinovića evo pitanje. Je li mi možete molim Vas reći 15 županija kažete da imaju slobodno kretanje unutar županija, ja od jutra brojim te e-propusnice ukidanja 17 županija prema informacijama iz policije. Je li to moguće u ovome trenutku četiri županije još uvijek nisu tražile, neke su najavile, pa da pojasnite, je li možete samo jasno isto reći?“

Davor Božinović: „Županije koje su tražile ukidanje za njihovo područje, dakle za cijelo područje županija su i dobile naravno – svi su, sve je ovo ujedno i riješeno. Brodsko-posavska, Karlovačka, Koprivničko-križevačka, Međimurska, Osječko-baranjska, Virovitičko-podravska, Zadarska, Šibensko-kninska, Vukovarsko-srijemska, Požeško-slavonska, Istarska, Varaždinska, Bjelovarsko-bilogorska, Krapinsko-zagorska, Sisačko-moslavačka. Onda Zagrebačka županija i grad Zagreb, one su dakle postale recimo to jedno područje kad govorimo o teritorije gdje nije potrebna e-propusnica, jer brojite to, to je sad 17. Onda imamo Primorsko-goransku, Splitsko-dalmatinsku, Ličko-senjsku i Dubrovačko-neretvansku koje su to riješile po onim specifičnostima kojima smo govorili na samom početku i to je ja mislim cijeli zbroj 20 županija i grad Zagreb kao 21.“ (28:03)

Novinarka: „Zapravo su sve županije u režimu. (Božinović kaže da) Molim Vas i samo kratko i jasno da nam objasnite hoće li Hrvatska ovog tjedna imati plan izlazne strategije kao što to imaju Njemačka, Austrija, Danska pa i Srbija i sve ostale zemlje. Hoćete li vi građanima i poslovnim subjektima ovaj tjedan jasno reći kada se relaksiraju mjere i kojeg datuma?“

Davor Božinović: „Hrvatska od prvog dana nošenja s ovom krizom ima strategiju nošenja s ovom krizom, koja je pokazala vrlo dobre rezultate kao što vidite. Nije brzala sa nikakvim datumima jer danas reći da ćete nešto napraviti 11. svibnja, mislim da zvuči poprilično preuzetno za sve one koji su to kazali ili neki drugi datum. Ono što je već više puta kazano, Vlada vrlo promišljeno radi na tome kako i koje aktivnosti u datom trenutku, kojim redoslijedom bi bilo poželjno otvoriti, pokrenuti s ekonomske točke gledišta, a o tome će još dati sud i struka, prije svega, epidemiološka. Više puta je najavljeno da će Vlada izaći s takvom jednom, jednim hodogramom ovaj tjedan, dakle u četvrtak je sjednica Vlade i ja mislim da možete očekivati na tom tragu, ali moramo biti svjesni da cijelo vrijeme živimo pod režimom epidemije, da cijelo vrijeme se pogotovo ovdje ovaj stožer nosi sa sprječavanjem i usporavanjem širenja virusa, potpuno nam je jasno da će se ići u ekonomsku aktivaciju, ali opet dopustite, kao što smo svaki potez do sada radili vrlo promišljeno, da to uradi i kad je u pitanju

oživljavanje gospodarstva i popuštanje određenih mjera. Što se tiče odluka stožera ja bi sad, ukoliko smo pri kraju, vas informirao da s obzirom na to što je istekle su važnost dviju odluka na današnji dan, mi smo do 4. svibnja donijeli odluke kojima se produžavaju mjere strogog ograničavanja, zadržavanja na ulicama i drugim javnim mjestima, dakle to je jedna odluka, druga o privremenoj obustavi javnog prometa, dakle za obje ove odluke se važnost produžava do 4. svibnja. Hvala Vam lijepa.“ (30:51)

10. TJEDAN 27.4.- 3.5.2020.

Konferencija 27. travnja u 14:00 sati.

Kanal: Koronavirus Hrvatska

Link: <https://www.youtube.com/watch?v=4E278UJgTRM>

Tiskovna konferencija Stožera civilne zaštite RH (27.04.2020. 14:00 sati)

Davor Božinović: „zaštite Republike Hrvatske i pozivam kolegu Beroša da nas upozna s najnovijim podacima. Izvolite ministre.“

Vili Beroš: „Hvala lijepo. Želim Vam dobar dan, dakle u proteklih 24 sata dijagnosticirano je devet novooboljelih od COVID-a 19, što daje ukupan broj od 2039 bolesnika u ovom trenutku u RH. Učinjeno je 32817 testiranja, odnosno u zadnja 24 sata 1195. Postotak pozitivnih je 6,23 posto. Nažalost, od jučer je preminulo četiri osobe u RH, u Koprivnici ženska osoba 1937. godište, u Klinici za infektivne bolesti Fran Mihaljević ženska osoba 1934. godište, u KBC-u Split dvije ženske osobe 1923. i 1931. godište. Svi bolesnici su bolovali od teških bolesti, kroničnih, patoloških stanja, s time da je jedna osoba bila na respiratoru. Na respiratoru u ovom trenutku su 21 osoba, hospitaliziranih je 303, 11 manje nego jučer, oporavljenih, odnosno otpuštenih iz zdravstvenih ustanova je ukupno 517, znači devet više u odnosu na jučer, kod kuće oporavljenih je 649, znači 54 više nego jučer, odnosno ukupno oporavljenih je 1166. Srednja životna dob naših bolesnika je 51,24 godine, ženskih ima 53,8 posto i muških 46,2 posto. Hvala.“ (1:58)

Davor Božinović: „Evo samo odmah, dakle ovo je prvi dan u kojem se primjenjuju prva faza planiranih mjera popuštanja, ono što možemo reći do sada iako je dan tek na polovici, inspekcije civilne zaštite obilaze diljem Hrvatske objekte trgovinske i druge koji su sada se otvorili i sve naše prve informacije govore o tome da se svi koji se to tiče i koji su na neki način dužni provoditi te mjere, rade bez nekih većih uočenih nedostataka, a ono što se eventualno utvrdi

kao nedostatak, odmah se u dogovoru s odgovornim osobama i riješi. Evo izvolite, možete postavljati pitanja.“ (2:58)

Novinarka: „Matea Dominiković, N1 televizija. Probat ću sažet u jedno pitanje. Dakle, što je s festivalima, znamo da su Oktoberfest jedan od najvećih festivala neće održati i treba netko jasno i decidirano reći dakle hoće li ili neće biti festivala do kraja godina s obzirom da imamo veliku festivalsku industriju u Hrvatskoj i samim time, dobili smo jedno pitanje od naših gledatelja koji zapravo pitaju što će biti recimo sa Sajmom Jakuševac koji se prostire na 200 tisuća metara četvornih na otvorenom prostoru, hoće li se omogućiti recimo otvaranje Hrelića, buvljaka i slično.“

Krunoslav Capak: „Dobar dan Vam želim svima. Dakle, što se tiče festivala, Oktoberfest je jedan ogroman festival na koji dolazi više milijuna posjetitelja iz čitavog svijeta iz Europe i oni su očito procijenili da se to ove godine neće moći održati. Mi u ovom trenutku ne možemo ni potvrditi ni opovrgnuti da li će se festivali održavati ili neće, to ovisi o epidemiološkoj situaciji. Ali tko god treba dugoročno nešto planirati, ja bih rekao da u ovom trenutku nije pametno planirati održavanje takvih festivala, drugo je ovo nešto kratkoročno, dakle što možemo odgoditi mjesec dana ranije. Za to se naravno mogu zadržati ti planovi pa onda mjesec dana ranije se kaže da li će epidemiološka situacija biti bolja ili lošija. U ovom trenutku ja ne bih nikome tko recimo za šest sad treba planirati za šest mjeseci ne bi preporučio da nešto takvoga planira ukoliko se radi o festivalu, dakle okupljanju većeg broja ljudi na jednome mjestu. Hvala. Aha, pardon, Jakuševac. Ispričavam se. Dakle, u ovom trenutku mi možemo reći da je održavanje takvih otvorenih sajмова u ovom trenutku rizik i mi nećemo za sada popuštati mjere koje se tiču takvih događaja. To će biti negdje pri kraju popuštanja mjera ukoliko nam epidemiološka situacija to dozvoli.“ (5:18)

Novinarka: „I drugo pitanje, evo s obzirom na sve glasnije naklapanja o tome da će se parlamentarni izbori odviti već na ljeto na naravno, s obzirom na epidemiološku sliku, kako će biti, kakva će biti i s obzirom na ovo sve što se dogodilo danas vezano i za profesoricu Alemku Markotić. Smatrate li Vi da se stožer politizira u svrhu izbora i na koncu konca kako će to utjecati zapravo na građanstvo?“

Davor Božinović: „Ja ću vam na to odgovoriti ovako. Dakle, već dva mjeseca mi iz dana u dan ovdje komuniciramo situaciju s jednom novom vrstom zaraze, s novim virusom koji je zahvatio ne samo Hrvatsku, već i Europu i cijeli svijet. U tom kontekstu dajemo vrlo precizne informacije o tome kako se treba ponašati, kako se treba život organizirati, donosili smo i donosimo mjere sve u cilju ispunjavanja prvog zahtjeva, a to je zaštita zdravlja pučanstva, zaštita života, a sada kao što smo kazali, smo ušli u novu fazu, fazu popuštanja u kojoj ovaj stožer ima još rekao bih

i delikatniju ulogu u smislu praćenja efekata popuštanja tih mjera na zdravstvenu situaciju, prije svega na broj oboljelih u Hrvatskoj, te mjere su tek počele i naravno da ćemo iz dana u dan pratiti kako se situacija razvija, a sve s ciljem da se više ne vratimo u nešto od onih restriktivnih rješenja koja smo imali i da možemo ići stalno korak naprijed u smjeru normalizacije života, koliko je to uopće moguće u vrijeme epidemije i vrijeme pandemija. A što se tiče ovoga konkretnog pitanja, dakle politizacija može doći samo kroz pitanja. Politizaciju sigurno potiče netko kome ona nakon ovih dva mjeseca uspješnog, ja bih kazao, rada, pogotovo kao usporedite naše rezultate i neke druge, odgovara. Prema tome, ja sam i jučer kazao, ovo nije mjesto s kojeg se šalju političke poruke, nije bilo i neće biti.“ (8:09)

Novinar: „Moje pitanje vezano uz rekreacijski sport. Slovenija, Austrija, evo sad i Italija su otvorili centre za rekreaciju, pogotovo kad se radi o tenisu, veslanju, atletici i plivanju. Zašto mi čekamo i kad možemo očekivati otvaranje?“

Krunoslav Capak: „Već sam više puta rekao da je, da ove naše mjere popuštanja trebaju biti uvedene polako i fazno. Dakle, mi smo u ovoj sad prvoj fazi pustili ovaj vrhunski sport gdje ovaj više mjesečno ne treniranje može napraviti ogromne štete našim vrhunskim sportašima i dakako vodimo brigu o rekreativcima i razgovaramo o tome i razmišljamo i uvjeravam vas da će oni vrlo brzo doći na red. Naravno, propisati ćemo i za njih poseban epidemiološki okvir koji će razraditi epidemiološka struka. Razgovara se o tome svaki dan, ali moramo to napraviti u fazama i polako.“ (9:12)

Novinar: „Da, zato i pitamo, oprostite, jer zato i postoje beskontaktni sportovi. Mislim.“

Krunoslav Capak: „Pa gledajte, o tome možemo puno diskutirati. Da li je tenis beskontaktni sport ako vi bacite lopticu ispred svojih usta i nakon toga ju napucate reketom i onda ju ovaj drugi primi u ruku i istu tu lopticu servira i baci ju ispred svojih usta. Možemo o tome razgovarati, da li postoje tu neki epidemiološki aspekti koje treba prodiskutirati i koje treba vidjeti da li ih treba obuhvatiti epidemiološkim okvirom. Ja svakoga onoga tko misli da može nešto napraviti i pomoći epidemiolozima u razrađivanju epidemioloških mjera, ja ga pozivam vrlo rado. Naši mailovi su objavljeni na web stranicama i javni su, tko god misli da može pomoći, a ima takvih ljudi koji nam pomažu, da pokuša napisati, nešto staviti na papir, mi ćemo pogledati i složiti se s time, nešto nadopuniti i ajmo zajedno naprijed.“ (10:09).

Novinarka: „Gospodine Capak, Ruža Išuh, HRT. Kad ste već ovdje, što je s maskicama zaštitnim, možda da još jednom ponovimo – pamučne ili kirurške, ima i onih koji misle da kirurške mogu i prati. Znam da nije možda vrijeme za to pitanje, ali spominje se i drugi val – kad se može drugi val očekivati?“

Krunoslav Capak: „Dakle, prvo što se tiče maski. Kirurške maske su za jednokratnu upotrebu i kirurzi mijenjaju maske nakon dva sata. Ona se ne može prati, ne može se ponovno upotrijebiti. Postoje načini na koje se neke od tih zaštitnih maski i kirurških mogu sterilizirati i ponovno upotrijebiti, ali o tome mi nismo nikad govorili nit smo objavili nit smo imati rezervnu varijantu da steriliziramo maske, međutim srećom na vrijeme smo uspjeli nabaviti nove i dodatne količine i sad više nemamo tih briga oko toga. Što se tiče ovih običnih platnenih, pamučnih ili drugih maski, o tome smo isto puno puta komunicirali. Dakle, one se mogu prati i mogu se višekratno upotrijebiti. Kad postane ta maska vlažna, treba ju zamijeniti. To su maske koje ne pružaju 100-postotnu zaštitu. Dakle, one nisu za medicinsku upotrebu i ne može netko tko se stvarno treba zaštititi, koji svakodnevno radi s aerosolom i s kapljicama zaraženih bolesnika, dakle takav se ne može s tom maskom zaštititi, ali ta maska sprječava širenje kapljica i aerosola od nas svih dok govorimo, kišemo, kašljemo, trčimo, hodamo i tako dalje i ta maska je korisna u tom smislu da se ne širi taj aerosol i kapljice i štiti druge i djelomično štiti od nas od tog aerosola i kapljica koje se nalaze u zraku. Ali ta maska ne zaustavlja virus u prodoru jer nam tako sitne pore kao što to ima kirurška ili druge zaštitne maske. Hvala. A drugi val. Dakle, postoje različiti scenariji što će se s koronavirusom događati. Znači da je stariji brat od koronavirusa SARS iznenada nestao, ali to je bio virus koji ima drugačije karakteristike i on je bio zaustavljen vrlo blizu svog izvora iz razloga što se on mogao širiti tek kad se pojave simptomi. Ovo je podmukla bolest koja se širi kod onih koji su asimptomatski i koji su u inkubaciji i tu će to biti puno teže. Ako se nakon ljetne pauze, gdje mi epidemiolozi očekujemo da će biti manje oboljelih i da ćemo biti malo mirniji nego što je to sada, virus vrati s istim svojim karakteristikama kako, kakve ima sada, vrlo je vjerojatno da će doći do drugog vala. Ali ja uvijek kažem tada ćemo znati puno više nego što znamo sada i bit ćemo spretniji, pametniji i možda ćemo imati neko oružje u rukama da se puno efikasnije i bolje zaštitimo nego što je to sada. Ja bih rekao da po sadašnjoj epidemiološkoj situaciji po broju osoba koje su preboljele bolest, mi možemo očekivati taj drugi val ukoliko se s virusom nešto ne dogodi ili promjeni.“ (13:25)

Novinarka: „Dobar dan, Valentina Bauz, dnevnik Nove TV. Isto pitanje za docenta Capaka, znam da je to tek za 14 dana, ali evo što se tiče otvaranja škola. Jesu li preporuke od strane HZJZ gotove i možete li reći je li preporuka za onu djecu koja imaju s nekim ostati kod kuće, da ostanu kod kuće ili da ipak idu u školu?“

Krunoslav Capak: „Dakle, ovo je jako teško pitanje. Odgovorit ću vam, dakle mi radimo te preporuke i mi imamo gotovo draft verziju preporuka. Međutim, nismo još te preporuke iskomunicirali s resornim ministarstvom niti s kriznim stožerom. Kad to napravimo, ja sam više

puta rekao pustite nam vikend i pustite nam ponedjeljak i utorak. Dakle, sutra ću vam znati više o tome reći nešto više. Ne bih izlazio s time dok to ne iskomuniciramo s resornim ministarstvom i s drugim zainteresiranim stranama.“ (14:24)

Novinarka: „Što se tiče preporuke za djecu koja ipak imaju s nekim ostati kod kuće.“

Krunoslav Capak: „Pa gledajte, u tim preporukama sigurno nećemo razraditi sve detalje i sve mogućnosti koje postoje. Ako se pojavi više pitanja u tom smjeru, onda ćemo u upute staviti i taj slučaj.“ (14:45)

Novinarka: „Hvala, može još pitanje za ministra Beroša vezano za dom za starije u Splitu. Hoćete li nalaz inspekcije podijeliti s javnosti i je li bilo možda nekakvih propusta od strane splitsko-dalmatinskog stožera u tom slučaju?“

Vili Beroš: „Da. Sumnjam da mogu komentirati aktivnosti stožera, hvala Vam na pitanju. Dakle, u proteklih nekoliko dana u nekoliko navrata rekao sam kakav je nalaz zdravstvene inspekcije. Međutim, kad je riječ o tom pitanju, mislim da bi trebali napraviti malu retrospekciju pa referirat se na to što smo radili kad nam je virus bio još daleko, kako smo se branili da ne uđe u RH, znate, onda kad je već ušao, branili smo zdravstveni sustav i tu su se desili nekakvi proboji. Međutim, zahvaljujući epidemiološkoj struci to je riješeno. Nakon toga, virus je ušao i u domove za starije. Gledajte, to nije specifičnost Hrvatske, prošli tjedan je Svjetska zdravstvena organizacija javno izrekla to da je više pola smrti u Europi u vezi s takvim institucijama. Prema tome, to je jedan veliki problem. Ono što kao član stožera i ministar zdravstva mogu naglasiti da sam iznimno sretan u ovom trenutku na sve naše rezultate jer ne volimo to spominjati, ali doista smo s obzirom na našu strategiju i ovo što, ove brojeve danas, u vrhu te obrane. Dakle, to je ono što smo doprinijeli. Da li će sutra to biti tako ili neće, doista ne znamo. Iako ja se iskreno nadam da će ovaj virus napraviti svoje i otići u povijest. Iako moramo biti spremni na sve drugo. Prema tome, sve ovo što smo do sada radili, radili smo promišljeno i željeli smo poručiti najbolji mogući odgovor u datom trenutku. Dakle, kao što smo stotinu puta rekla, novi je virus, nova je bolest, nema udžbenika iz kojeg bi vi mogli sagledati sve postupanje koje je potrebno i na granici i u zdravstvenim institucijama i u domovi. Radili smo ono što smo najbolje znali i nekakvi rezultati su tu. A što se tiče određene transparentnosti vjerujem da smo u ovih koliko dva mjeseca ili nešto, ovaj pokazali da smo potpuno transparentni, otvoreni i da ništa ne krijemo tako da sve je na stolu i o svemu ćemo razgovarati. Hvala vam.“ (16:56)

Novinar: „Davor Tomišić, Index.hr. Za gospodina Božinovića i gospodina ili gospodina Capaka, svejedno tko će odgovoriti. Dakle, zanima me kako moguće, sažet ću ovo prvo pitanje u jedno, kako je moguće da iz stožera još uvijek idu zapravo kontradiktorne poruke vezano uz

radno vrijeme trgovina, naime gospodin Capak je još u subotu na pressici ovdje rekao da je radno vrijeme trgovina tijekom tjedna od 7 do 21 sat, a da će subotom biti skraćeno i vi ste gospodine Božinović rekli da ljudi trebaju malo bolje čitati poruke. Evo ja imam ispred sebe ovdje i vidim doista da nije definirano nego da je definirano da trgovine ne smiju raditi nedjeljom i blagdanima pa me evo zanima da to razjasnite i zapravo zašto nije donesena odluka da se subotom skrate, vidimo već danas navalu, pretpostavlja se da će zbog toga što nedjelju se neće moći raditi, da će ta navala biti u subotu.“ (17:51)

Davor Božinović: „Dakle, kao što sam kazao već mislim jučer u odgovoru na isto pitanje, u odluci stoji da se svi vraćaju na ono radno vrijeme koje su imale, naravno uz onu specifičnost da oni koji rade od 10h moraju imati dvije smjene s jednom pauzom, jednosatnom pauzom kako bi se zadovoljili svi oni epidemiološki kriteriji u smislu čišćenja, zamjene ljudi u smjeni koji se ne bi trebali naći, susresti u istoj prostoriji, priprema za nastavak smjene. Prema tome, tu je sve jasno, ako je kolega Capak nešto kazao prije nekoliko dana, jučer je to bilo vrlo jasno iskomunicirano i vrlo jasno stoji u odluci. (novinar prekida: Ali niste odgovorili zašto nije donesena takva odluka upravo zbog ovakve navale koja se možete dogoditi u subotu) Pa zato što je donesena ovakva odluka.“

Novinar: „Dobro. I drugo pitanje evo možete za vas će biti također. Zašto se na neki način stigmatiziraju pitanja koja se ovdje postavljaju, a tiču se je li se dogodila nekakva politizacija u odlukama koje donosi stožer, a evo mene zanima čisto mislite li da javnost ima pravo, a onda i novinari kao njihovi predstavnici, postavljati jednostavna pitanja o motivima oko nekih odluka – jesu li one čisto epidemiološke, imamo i ovaj slučaj rada nedjeljom, znači jesu li čisto epidemiološki razlozi ili postoje neki drugi?“

Davor Božinović: „Dapače gospodine, ja vas danas vidim prvi puta, a da ste bili jučer, prekjučer ili sve ove dane, ovih dana. Ovih dva mjeseca, onda biste vidjeli da smo zapravo odgovorili na sva pitanja, uključujući i na ovo pitanje koje vi postavljate. Upravo je gospodin Capak, a mislim i ministar Beroš, na to pitanje već dao odgovor.“ (19:46)

Novinarka: „Ministar Božinoviću, još jedno za vas. Dakle, s popuštanjem mjera očito raste važnost samoizolacije. Imamo primjer recimo u Istri je za vikend zabilježeno osam slučajeva, dajte nam recite neke najnovije podatke za cijelu Hrvatsku ako imate i samo vezano još uz to, postoji informacija da neke poslovnice banaka traže od ljudi kada uđu da potpišu obrazac da nisu u samoizolaciji. Smiju li oni to raditi? Evo, hvala.“

Davor Božinović: „A čujte, ne znam koliko to koristi, ali mi smo kazali da u ovoj jednoj novoj situaciji sve što može pridonijeti tome da se virus ne širi, ne možemo mi propisati a svaku životnu situaciju je na neki način dobro došlo. Što se tiče kršenja mjera izolacija, nemam sad

ovdje točne brojeve, međutim takvih slučajeva ima, međutim sve ih je i manje prema izvješćima koje dobivamo od policija i naravno da će se to i dalje pratiti jer to je jedna od vrlo važnih mjera samodiscipline i kao što smo i govorili i nastaviti ćemo govoriti zapravo uspjeh svih ovih mjera i uspjeh ako hoćete i u pridržavanju mjera samoizolacije nije u represiji, on je u tome da se podigne svijest svih onih koji svojim postupanjem mogu pomoći da se virus sporije širi i da nam situacija bude epidemiološka kontrolabilna, što ona jest, i da nemamo takav pristup hrvatskih građana, hrvatskih ljudi, sigurno danas ne bi govorili o jednoj relativno, jer naravno virus je još tu, ali ipak dobroj situaciji, pogotovo ukoliko se uspoređujemo s drugima.“ (22:01)

Novinarka: „Azra Ayyash, Laganini FM. Za primarijusa Capak pitanje vezano za sanitarne iskaznice, odnosno za osobe koje su istekle sanitarne iskaznice. Naime, mnogim djelatnostima su za rad potrebne važeće sanitarne iskaznice, a HZJZ i Štampar su evo jednoj našoj slušateljici rekli da oni do daljnjeg neće izdavati nove. Pa kako će se riješiti taj problem?“

Krunoslav Capak: „E sad kad se otvaraju ugostiteljski objekti, naravno da je potrebno da se produžuju sanitarne iskaznice. Bilo je drugih prioriteta složiti ćete se sa mnom koje smo trebali rješavati u ovih zadnjih dva mjeseca, ali naravno da sad kad se otvaraju objekti da ćemo tu situaciju riješiti. Sanitarne iskaznice će se raditi, što se tiče edukacije za osobe koje rukuje s hranom, tzv. higijenskog minimuma, oni će se i dalje odvijati za one koji to mogu organizirati online i pričekat ćemo još malo s organizacijom da formiramo grupe slušatelja i održavanje ispita iz higijenskog minimuma, ali online se nema razloga da se ne nastavi dalje. Ovdje se radi o preventivnoj mjeri koju mi moramo izvršavati, ali ju nismo radili zbog toga što smo imali druge prioritete, a ugostiteljski objekti su bili zatvoreni. Sad kad smo ih otvorili, naravno da ćemo pokrenuti i da će se sve to raditi.“ (23:21)

Novinarka: „I drugo pitanje vezano za studente, znači za dva tjedna bi trebale početi vježbe na nekim fakultetima. Što je sa studentima iz BiH recimo koji da bi prisustvovali vježbama trebaju prijeći granicu, hoće li oni morati ići u samoizolaciju na dva tjedna kao i do sad ili ne, hoće li moći biti u studentskim domovima i također, vrijedi li taj datum znači 11. svibnja i za izvanškolske aktivnosti poput škola stranih jezika koje imaju inače manje grupe? Hvala.“

Krunoslav Capak: „Znači što se tiče studenata iz BiH, oni po sadašnjim našim preporukama i uputama moraju u samoizolaciju nakon ulaska u RH. To se naravno može riješiti na druge načine i mi ćemo razgovarati s onima koji to organiziraju, dolazak njihov i održavanje vježbi oko toga kako se to može riješiti, a na ovo drugo pitanje vam ne znam odgovor.“ (24:18)

Novinarka: „Nikol Zagorac, 24sata. Evo danas je ministar turizma imao video sastanak s drugim ministrima europskim vezano za turizam i turističku sezonu. Razmišlja se o uvođenju korona, tzv. korona putovnica, pa evo gospodine Capak ako biste nam vi mogli reći malo više

o tome, pojasniti o čemu je točno riječ, kako bi se to provodilo, znači to bi bili testovi na antitijela da se vidi jesmo li preboljeli koronavirus pa onda bi mogli ući ili izaći iz države.“

Krunoslav Capak: „Pa mi smo čuli za tu inicijativu, za tzv. COVID putovnice i jesmo mi to prodiskutirali ovdje na stožeru i među stručnjacima, dakle pozitivan nalaz antitijela u krvi znači da je osoba bila u kontaktu s virusom, odnosno da je preboljela ovisno sad o razini tih antitijela, ali nije nikakva garancija, odnosno ne može biti putovnica da nitko, da ta osoba ne može prenijeti koronavirusnu infekciju. Dakako da oni koji su preboljeli ima s puno manjim rizikom, dakle mogu hodati okolo i puno je manji rizik da će prenijeti koronavirusnu infekciju, ali to je prema našim sadašnjim saznanjima nije sto postotna garancija. Mi ćemo to pažljivo razmotriti kad dobijemo detalje te inicijative, a naravno mi uvodimo ove serološke testove i vrlo skoro će se oni moći i obaviti. Dok razmotrimo sva, sve ideje koje postoje oko toga i sve elemente tog prijedloga, znat ću vam o tome reći više.“ (26:08)

Novinarka: „A što vi mislite, jeste li skloniji toj ideji ili imate neke svoje možda razmišlja se o nečemu drugome?“

Krunoslav Capak: „A moje razmišljanje je upravo to dakle ne postoje sada znanstveni dokazi u ovome trenutku da osoba koja ima antitijela na koronavirus da ne može proširiti taj virus dalje. Evo mi imamo profesorica Markotić to je već više puta komunicirala s medijima i s javnosti da imamo osoba koje su već više od 30 i više od 40 dana pozitivne na PCR testu. U ovome trenutku mi ne znamo odgovoriti jesu li oni zarazni ili nisu. To bi trebalo ispitati na drugi način, to će se također raditi i ispitati će se ti pacijenti da se vidi koji su elementi njihovog zdravstvenog stanja koji su doveli do toga da su oni tako dugo pozitivni, ali u ovom trenutku nemamo nikakvih zaključaka po tom pitanju pa bi Vas molili za još malo vremena da vidimo što se dogodilo i što će se događati.“

Novinarka: „RTL, za ravnateljicu Markotić. Hoće li se zaražene početi liječiti krvnom plazmom onih koji su preboljeli virus?“

Alemka Markotić: „Dobar dan. To su neke stvari koje sam također već spominjala i to su ideje kad nemate lijek, nemate cjepivo, onda u svakoj novoj bolesti ili u bolesti opasnoj za koju nema lijeka kao što je naprimjer ebola lasa pa bilo je priče i oko zike i sličnih bolesti koje su izazvale neuobičajene epidemije se ograničeno primjenjuje i plazma i pokušava se koristiti i plazma. Da, planovi su i u Hrvatskoj, ono što je bitno znati je da ljudi nakon preboljelog, morate imati zdravog čovjeka da bi mu mogli izvaditi krv u onoj količini koju bi trebalo, dakle i više njih. Jedan određen broj ljudi koji su dobro, veliki broj ljudi je još uvijek u oporavku koji su bolesni i pitanje koliko njih bi za to bili spremni za drugo, oni moraju biti dobrovoljci u toj priči. Postoji tehnologija i kod nas i može se primijeniti, može se skupiti, međutim ovo što je upravo docent

Capak spomenuo, trebat će vidjeti i koja je zaštitna vrijednost te plazme. Nema još studije koja govori da je sad sustavne studije na više pacijenata koji su paralelno bili liječeni s plazmom i s nekim drugim lijekom da bi se reklo učinkovitost, da bi se potvrdilo učinkovitost plazme. Naime, ovo što sad govorimo oko toga koliko su bolesnici zaštićeni, a koji imaju određena antitijela, dakle u toj plazmi je bitno da imaju antitijela na virus, novi koronavirus. A tih antitijela može biti različitih subgrupa, samo jedna frakcija od njih može biti zaštitna, tzv. neutralizirajuća. Dakle, ta plazma bi dodatno trebala onda biti ispitana u nekim pokusima, barem inicijalno koliko ta antitijela doista neutraliziraju virus. Dakle, da to je jedna od opcija liječenja kad nemate nikog i da Hrvatska može, ima tehnologiju i može proizvesti određene količine plazme i vjerujem da će se ići u tom smjeru, ali to neće biti nešto čim se može masovno ljude zaštititi ili liječiti.“ (29:45)

Novinarka: „Evo još jedno pitanje. Danas imamo u Njemačkoj slučaj gdje, kako su se otvorile škole, jedna se već i zatvorila jer je jedan član obitelji jednog učenika zaražen koronavirusom. Ovakav slučaj u Hrvatskoj, da li bi došlo do zatvaranja cijele škole i koliko precizne će biti te vaše upute školama?“

Krunoslav Capak: „Dakle, naše upute će biti precizne koliko to jedna općenita uputa može biti, dakle mi ne možemo razraditi sve situacije koje se potencijalno mogu dogoditi oko organizacije bilo koje aktivnosti. U tome molimo da nam pomognu oni koji te aktivnosti provode jer oni nam mogu onda reći detaljno što bi sve trebalo propisati. Mi nismo odredili cut-of-point ili nekakvu granicu temeljem koje ćemo vraćati pojedine mjere, ali smo dogovorili da ćemo svaki dan razmatrati epidemiološku situaciju i u skladu s događajima, dakle ako mi ustanovimo da imamo žarište zbog toga što se u školi prenio virus, mi ćemo sasvim sigurno razmotriti tu mogućnost i donijeti odluku da takvo žarište i takva daljnja žarišta spriječimo. Tako i sa svakom drugom situacijom, svakom drugom aktivnosti na dnevnoj bazi ćemo razmatrati epidemiološku situaciju i eventualni povratak i daljnje popuštanje neke mjere.“ (31:19)

Davor Božinović: „Mislim je da iza vašeg pitanja zapravo se najbolje može vidjeti u čemu će se sastojati ova faza popuštanja, dakle moguće je da se dogodi uvijek tako nešto i stožer u ovom slučaju naš stožer ovdje će morati adekvatno reagirati jer mi jesmo u fazi popuštanja, ali nismo u fazi povratka normalnom životu. Do toga ćemo pričekati ili proizvodnju cjepiva ili pronalazak adekvatnog lijeka. Ostao sam dužan pitanje o broju utvrđenih prekršitelja mjera samoizolacije u zadnjih 24 sata je takvih slučajeva šest, što je govori u prilog onome što sam ovako općenito odgovorio da je sve manje takvih slučajeva što mi pripisujemo sve većoj razini svjesnosti ljudi da kad imaju takve preporuke, rješenja, u ovom slučaju epidemiološke službe da se ne poštuju,

ne ponašaju na način da mogu zaraziti nekog u svojoj blizini. Evo hvala vam lijepa za danas i vidimo se sutra.“ (32:50)

11. TJEDAN 4.5.- 10.5.2020.

Konferencija 10. svibnja u 14:00 sati.

Kanal: Koronavirus Hrvatska

Link: https://www.youtube.com/watch?v=67i6jyzX_kA

Tiskovna konferencija Stožera civilne zaštite RH (10.05.2020. 9:00 sati)

Davor Božinović: „Dobar dan, evo otvaram konferenciju za medije Stožera civilne zaštite i pozivam kolegu Beroša da nas upozna s najnovijim podacima. Izvolite.“ (0:28)

Vili Beroš: „Hvala. Želim Vam dobar dan. 76. je dan od pojave novog koronavirusa u RH i u proteklih 24 sata imamo 11 novih dijagnosticiranih bolesnika, što daje ukupan broj 2187 COVID pozitivnih u RH. Ukupno je testirano 44.886 bolesnika, od toga u posljednjih 24 sata 668 i postotak pozitivnih je danas 4,87. Od jučer su nažalost preminule tri osobe, tri bolesnice, sve tri u Općoj bolnici u Koprivnici. Riječ je o osobama 1925. godište, 1931. i 1935. s kroničnim bolestima što ukupno daje broj preminulih od 90. Na respiratoru je 13 bolesnika, hospitaliziranih imamo 169, dakle 12 manje u odnosu na jučer, oporavljenih, odnosno otpuštenih iz zdravstvenih ustanova imamo 675, sedam više u odnosu na jučer, oporavljenih kod kuće 1089, što je 31 osoba više od jučer. Ukupno je broj oporavljenih u RH 1764, odnosno 38 više u odnosu na jučer. Od današnjih 11 pozitivnih, iz samoizolacije je osam osoba. A po županijama je sljedeća raspodjela; dakle iz Splitsko-dalmatinske devet, novih dijagnosticiranih iz Brodsko-posavske jedan, iz Primorsko-goranske jedna osoba te, ono što vas vjerojatno zanima, na Braču imamo iz dosadašnjih uzoraka koji su analizirali osam novih. Pozitivnih svi oni su blažih kliničkih simptoma, većina je bez i osim dvije osobe, nitko nije s Brača u ovom trenutku hospitaliziran u Split. Evo toliko za sada.“ (2:33)

Davor Božinović: „Evo što se tiče situacije na Braču, na temelju prijedloga stožera civilne zaštite Splitsko-dalmatinske županije, donesena je odluka kojom se uvode nužne epidemiološke mjere za otok Brač u trajanju od 14 dana. To su mjere koje se odnose i na ograničavanje zadržavanja na ulicama, javnim površinama, obustava javnog prometa, pogreba, posljednjih ispraćaja, društvenih okupljanja, rada u trgovini. U praksi to znači da se na otoku Braču primjenjuje režim koji je bio na snazi prije 27. travnja 2020. godine, kao što sam kazao, onako

kako je to tražio županijski stožer Splitsko-dalmatinske županije i otočki stožer s kojim smo bili u kontaktu jučer. Također, danas smo dakle dan prije početka treće faze popuštanja mjera u RH i bit će objavljene odluke koje su već potpisane, a odnose se na ispunjavanje obveza i zaključaka Vlade. Prvo je odluka o izmjeni odluke o nužnim mjerama ograničavanja kojom se omogućava okupljanje do 40 osoba umjesto sada do pet osoba, rad trgovačkih centara, rad ugostiteljskih objekata, rad nacionalnih parkova i parkova prirode, održavanje proba umjetnika i djelatnika u kulturi pojedinačno ili u manjim skupinama, s tim da od 18. svibnja će se donijeti odluka o popuštanju mjera za organiziranje kulturnih programa i manifestacija u zatvorenim prostorima i na otvorenom. Također, održavanje treninga svim sportašima, rad teretana, sportskih centara, fitness i rekreacijskih centara od 13. svibnja, a otvaranje bazena od 18. svibnja 2020. godine. Također, stavlja se izvan snage odluka o zabrani napuštanja mjesta prebivališta i stalnog boravka, tzv. e-propusnice, međutim tu želim naglasiti u slučaju epidemiološke procjene, može se opet aktivirati ili na nacionalnoj razini ili na razini županija ili gradova, kao što je i ova jučerašnja odluka o ograničavanju napuštanja mjesta prebivališta na području otoka Brača. Također, donesene su odluke o izmjeni i dopuni odluke o odvijanju i načinu organizacije javnog prometa kojom se ponovno uspostavlja međugradski cestovni promet putnika, zatim međugradski prijevoz osoba u željezničkom prometu i s tim u vezi, otvaraju se autobusni i željeznički kolodvori za međugradski promet. Dakle, sa svim ovim odlukama zapravo mi ulazimo u jednu novu fazu kojom se reaktivira najveći dio aktivnosti i djelatnosti, drago nam je da je epidemiološka situacija to omogućila, međutim moramo biti svjesni da se radi o novom normalnom koje je različito od onog starog ili jednostavno rečenog normalnog, na koje smo navikli. Dakle, pred nama je jedno razdoblje o kojem nemamo usporednih pokazatelja da bismo mogli reći sve će biti onako kako je zamišljeno jer ono što je jedino izvjesno, to je da je interes svih nas da ta faza normalizacije bude, da ide u smjeru sve većeg liberaliziranja i povratka na rad, na djelovanje kako je to bilo prije, a sve kako bismo naravno izbjegli neke situacije koje evo i sada svjedočimo kad je u pitanju otok Brač, koje su uvijek moguće. Dakle, sve ovo što smo do sad postigli, postigli smo zajedno i sve što je pred nama u sljedećoj fazi ovisit će o svima nama. Dakle, o svakom građaninu, o svakom poslodavcu, o svima kojih se to tiče, a zapravo nema nikoga koga se ove mjere ne tiču. Moramo biti solidarni, moramo djelovati zajedno, moramo biti odgovorni i ostati odgovorni. Evo hvala lijepa, sad izvolite, možete postavljati pitanja.“ (8:10)

Novinarka: „Dobar dan, Nikol Zagorac, 24sata. Evo htjela bih vas pitati vezano za prelazak granica ako nam možete ponoviti od jučer i malo pojasniti. Ljudima nije baš jasno koji su sad uvjeti tih prelaska granica, znači svatko može doći u Hrvatsku. Da li se ti ljudi onda moraju

testirati, znači ne moraju u samoizolaciju. Kako to da se sad donijela odluka da ipak se ne mora u samoizolaciju?“

Davor Božinović: „Radi se o tome da jučerašnja odluka je omogućila hrvatskim državljanima izlazak i naravno ulazak na teritorij RH kao i sve ostale kategorije koje se spominju u toj odluci, sukladno striktnim uputama HZJZ. One su danas pretpostavljam već objavljene, dakle što je naš intencija ove odluke bila i što jeste, to je da se omogući prekogranična gospodarska aktivnost. Znači poslovni sastanci, da se omogući uvijek kad postoji neki gospodarski interes za RH da se takve aktivnosti na neki način puste da ljudi dođu, da investiraju, da se koliko je god moguće u ovoj situaciji gospodarstvo aktivira. Mjere koje donio epidemiološki zavod su striktne. U ovoj situaciji je procjena da ukoliko se svi budu držali tih mjera, ne bi trebalo biti neke razloga za zabrinutost. Međutim, ukoliko ne, onda se može i taj režim dodatno regulirati, uključujući i testiranja.“ (10:11)

Novinarka: „A je li to znači da samo mogu ući ljudi koji imaju neke gospodarske aktivnosti ili naprimjer netko tko..“

Davor Božinović: „Ili neke nužne osobne razloge. (novinarka nastavlja: ono dođu u posjet obitelji može najnormalnije) Pa što se tiče gospodarskih aktivnosti, to je vrlo lako, ili gospodarskog interesa, pokazati ili s dokumentom iz kojeg se vidi da ste vlasnik ili firme ili broda ili nečega gdje postoji interes ne samo vaš, nego interes RH. A što se tiče osobnih razloga, oni mogu biti različite prirode, međutim tu se prije svega radi o tome da se ljudima omogući ukoliko postoje neki, neke osobne situacije, a to je recimo prisustvo sahrani člana obitelji i tome slično.“ (11:14)

Novinarka: „Hvala, moje drugo pitanje je evo sutra ugostiteljski objekti s radom, kakvo je njihovo radno vrijeme što se tiče nedjelje? Da li oni rade nedjeljom ili se isto odnosi kao na trgovine zabrana rada?“

Davor Božinović: „Oni rade nedjeljom. (novinarka nastavlja: a mogu onda samo u tom smislu pitati ako se rad nedjeljom zabranio upravo da bi se smanjila mobilnost, znači zbog epidemije, kako to da onda se dopušta sve drugo nedjeljom da se radi, idemo ispijati kave, okupljati se, a ne smijemo u trgovinu?) Pa to će Vam vjerojatno profesor Capak objasniti.“ (11:58)

Krunoslav Capak: „Dobar dan vam želim. Dakle, postavili ste pitanje kao da niste zadovoljni time što ćete moći popiti kavu u nedjelju ili otići u restoran. Ja mislim da je to dobro da se može nedjeljom popiti kava. Ono što smo mi htjeli, što je bio cilj, dakle već sam to više puta objašnjavao. Dakle, mi smo produžili radno vrijeme da smo ga produžili za 24 sata i na drugoj strani balansa smo htjeli oduzeti dio tog radnog vremena i dogovorili smo se da to bude nedjelja, a to da je, da smo to dobro izabrali, je upravo to da se poslodavci sada traže da se nedjelja vrati.

Dakle, mi smo htjeli smanjiti mobilnost da se ljudi nedjeljom kad su slobodni, kad ne rade, nego su kod kuće, da idu u trgovine više nego što je to potrebno i da se okupljaju, da budu blizu jedni drugih i da postoji mogućnost prijenosa koronavirusne infekcije. Za ugostiteljske objekte smatramo da nije to tako velika mobilnost kao što je to za trgovine, dakle da ljudi mogu normalno doći i popiti kavu ili otići u restoran na ručak ili na večeru, smatramo da to nije toliko veliki broj ljudi koji to rade nedjeljom i koji bi onda povećali tu mobilnost i povećali mogućnost širenja infekcije.“ (13:34)

Novinarka: „Ruža Ištuk, HTV. Imamo konkretno ovaj pitanje Hrvata u Velikoj Britaniji koji bi htjeli doći u Hrvatsku. Dakle, moraju li se oni testirati na ulasku u zemlju, s obzirom da znamo kakvo je stanje u VB, zanima ih trebaju li platiti taj test i koliko će se zapravo čekati rezultati testa i trebaju li nakon toga u samoizolaciju iako ste diom odgovorili na to.“

Davor Božinović: „Da, ja mislim da sam odgovorio, u ovom trenutku nema kad govorimo o hrvatskim državljanima pa i stranim državljanima koji imaju ili poslovne sastanak ili je se radi o gospodarskog interesu, nema nikakve razlike.

(novinarka dodaje: testiranja, ministre vi ste nešto jučer govorili o tome). (14:20)

Vili Beroš: „Jesam, prije nekoliko dana razgovarali smo o toj temi, kao što vidite ovo je vrlo dinamičan proces. Mi iz dana u dan provodimo tu strategiju čekića, sada već i plesa. I vidjeli ste kako balansiramo te mjere. U ovom trenutku smo u onim smjernicama koje je propisao HZJZ i u ovom trenutku ne planiramo uvođenje posebnih testiranja što ne znači da nećemo. Sve ovisi ne samo o epidemiološkoj situaciji u RH, nego općoj epidemiološkoj situaciji u svijetu tako da ovo što je rekao potpredsjednik Vlade na početku sada stoji, a kako će biti u budućnosti, vidjet ćemo – dakle ples traje.“ (14:59)

Novinarka: „Još samo jedno pitanje, kakav je indeks zaraze u Hrvatskoj? Vidjeli smo da se u Njemačkoj pogoršava situacija. Hvala Vam.“

Krunoslav Capak: „Dakle, kao što znate reprodukcijski faktor ili tzv. RO ili R0 ovisi o situaciji epidemiološkoj, odnosno novooboljelima u zadnjih nekoliko dana pa je sad ova situacija koju smo imali na Braču nam malo povisila taj reprodukcijski faktor, ona je u ovom trenutku između 0.7 i 0.8, što je još uvijek jako dobar rezultat. Bitno je da bude ispod nule, a kao što znate, nedavno dok smo imali ove jednoznačenaste brojeve trajno, onda je on bio čak i 0.2 u jednom trenutku što je epidemiološki izuzetno povoljno. Nadamo se da kad nam prođe sad nekoliko dana od ove situacije jučer, da će nam se dodatno smanjiti reprodukcijski faktor. Dakle, ako mogu samo još nešto reći na prethodno pitanje. Dakle, istina je da mi više nećemo ljude koji dolaze u Hrvatsku stavljati u mjeru samoizolacije, međutim mi smo propisali vrlo stroge upute kako se oni trebaju ponašati, koje između ostalog uključuju i na određeni način mjeru

samoizolacije, dakle od njih se traži da nemaju puno kontakata, da ne izlaze puno vani, da se drže higijene, da ako idu u prostore gdje ima više ljudi ili na sastanak gdje ima više ljudi, da se preporuča nošenje maske i tako dalje, i svaki dan mjerenje temperature što je kao što znate u samoizolaciji također epidemiološka mjera i da se na prvi simptom koji primijete, bilo povišenje temperature ili bilo to neki od respiratornih simptoma, odmah javite ako se radi o našim građanima liječniku obiteljske medicine, a ukoliko se radi o stranim državljanima da se javi epidemiološkoj službi i dali smo naravno brojeve telefona na koje se mogu javiti. To je samo jedna mala stepenica niže od mjere samoizolacije.“ (16:59)

Novinarka: „Dobar dan, Regina Lara, HINA. Evo pitanje za docenta Capaka od 13.5. se otvaraju teretane, znači li to da sportaši mogu početi trenirati ako ne pripadaju u prve dvije kategorije?“

Krunoslav Capak: „Naravno, od ponedjeljka dakle mogu trenirati svi na otvorenom, dakle sve kategorije sportaša od 11. na otvorenom, a od 13. će se otvoriti i zatvoreni projekti uključujući i teretane i fitness centre pod strogim epidemiološkim uvjetima svi mogu koristiti“ (17:34)

Novinarka: „Evo još i pitanje za državnu granicu s BiH, ima li tu kakvih izmjena u režimu s obzirom da dosta građana ima dvojno državljanstvo pa je li to nešto novo?“

Davor Božinović: „Pa mi hrvatske državljane ne stavljamo u više kategorija, to je jasno, a što se tiče vanjskih granica EU i granice Hrvatske s državama koje nisu članice EU, tu je kao što znate na razini EU postignut dogovor da se zabrana osim u određenim taksativno navedenim izuzecima produžuje do 15.6.“

Novinar: „Dobar dan, Goran Latković, RTL. Zapravo mene zanima hoće li do izbora biti ukinuta mjera zabrane rada nedjeljom i kako komentirate ideju nekih poduzetnika da se ta mjera prebaci s neradne nedjelje na neradni ponedjeljak?“

Davor Božinović: „Na prvo pitanje, nemam nikakav komentar jer time se ovdje ne bavimo niti znamo kad bi se izbori mogli ili trebati organizirati. Što se tiče nedjelje, ona je više puta iskomunicirana kao logičan dan u kojem su najveći broj članova obitelji zapravo ne radi, ne rade vrtići, ne rade škole i to je dan kad se zapravo može učiniti kako bi se postigla, postigao onaj epidemiološki cilj, a to je da se jedan dan u tjednu malo manje krećemo pogotovo kad govorimo o zatvorenim prostorima.“ (19:17)

Novinarka: „Martina Bolšec, Nova TV. Za gospodina Capaka, rekli ste tri preminule osobe iz Koprivnice. Jesu li to slučajevi vezani s domom za starije, kakva je situacija sada tamo, radi li se još uvijek tamo testiranje i je li bilo tamo nekih propusta – koliki je broj zaraženih trenutno?“

Krunoslav Capak: „Oprostite, nisam čuo ovaj prvi dio pitanja. (novinarka ponavlja pitanje, a Capak ispituje Beroša) Da, ne znam, ja ne prikupljam podatke o umrlima. To se vadi iz

repozitorija HZZO-a tako da vam ne znam odgovoriti na to pitanja, ali pretpostavljamo da da. (novinarka: a kakva je situacija trenutno u tome, dakle koliko je zaraženih...) Imali smo tih šest novooboljelih, ljudi koji su štićenici doma i dvoje zaposlenika. Informacije od epidemiologa su da je situacija pod kontrolom, da su svi stavljeni oboljeli u izolaciju, svih koji su trebali ići u samoizolaciju kao kontakti, naročito ovo dvoje koji su bili zaposleni i koji su radili u vrijeme kad su postali pozitivni, svi su stavljeni u samoizolaciju i računamo da je situacija pod kontrolom.“ (20:24)

Novinarka: „Na Braču se čeka još većina testova ili je većina obrađena?“

Krunoslav Capak: „Dakle, jučer je uzeto 92 brisa, napravljeno je 49 i od tih 49 je osam pozitivno. Još uvijek se čeka ovaj ostatak do 92. Bit će poznato to negdje oko pola 3.“

Novinarka: „Još jedno pitanje...Pretpostavljam za ministra Beroša; cijelo vrijeme se govori da osobe koje spadaju u rizičnu skupinu bi trebale izbjegavati i dolazak na posao i javni prijevoz i tako dalje, na koji način im se to može regulirati kod poslodavca i jeste li izdali možda preporuke poslodavcima da ljude koji spadaju u rizičnu skupinu možda ne rade ili oni trebaju otvarati bolovanje, što kada istekne zakonski rok, kako je to regulirano?“

Vili Beroš: „Pa izdali smo takve preporuke prvenstveno za zdravstveni sektor što je u mom resoru, kako tretirati to, da li kroz bolovanje ili ne, složeno je pitanje. Mislimo da u ovom trenutku da ne i da bi tu svi poslodavci trebali na neki način od početka, što govorimo, izaći u susret svakim takvim ili bolesnicima ili osobama starije životne dobi ako rade. Hvala.“ (21:26)

Novinarka: „Ana Mlinarić, N1. Oko ulazaka u Hrvatsku, tko će procjenjivati? Imaju li osobe koje žele ući dovoljno valjan razlog i što ako se recimo za nekoga utvrdi da nema dovoljno valjan razlog, hoće li ga se spriječiti od ulaska?“

Davor Božinović: „Pa ako nema razloga, valjan razlog, onda će se sigurno neće dopustiti ulazak u RH, granična policija na temelju uputa, koje su vrlo detaljne i od strane epidemiološke struke, će naravno kao i uvijek jer to je njen posao procjenjivati opravdanost ulaska u RH. Provođat će zakon i osim toga, za sve slučajeve koje, jer ne možete baš predvidjeti svaku situaciju, otvorena je posebna mail adresa uprave za granicu ravnateljstva policije gdje se građani u ovom slučaju, prije svega i stranci, mogu unaprijed informirati ispunjavaju li uvjete za ulazak u RH.“

Novinarka: „Međugradski prijevoz rekli ste od sutra (Božinović potvrđuje) Znači već sutra građani mogu kupiti autobusnu kartu primjerice za Split. Što u tom smislu očekujete? Bit će vjerojatno puno veće migracije i prema jugu i prema otocima i prema Slavoniji.“

Davor Božinović: odlazi i govori: „To je epidemiološko.“

Krunoslav Capak: „Pa gledajte mi malo pratimo taj migraciju hrvatskih građana, ne znam da li vam je to poznato, ali postoje na Googleu recimo možete pogledati jedne, ima jedna jednostavna

aplikacija pomoću koje možete vidjeti mobilnost hrvatskih građana po pojedinim županijama, a čak i pojedinim gradovima. Mi to malo pratimo, pa ćemo pratiti i dalje, ja sam sasvim siguran jer je jako puno ljudi postavljalo upite kad će moći otići u svoju vikendicu, kad će moći posjetiti nekoga svoga na obali, dakle ja sam sasvim siguran da će te migracije tada biti nešto veće, ali nadam se da neće biti pretjerane i naravno da će nam te migracije imati utjecaj na epidemiološku situaciju, ali istovremeno i na naš oprez ukoliko se u tome pretjera i ukoliko nam epidemiološki podaci ne budu povoljni, mi naravno uvijek možemo situaciju vratiti na onu koju smo imali prije donošenja ove odluke.“ (23:59)

Davor Božinović: „Evo, hvala Vam lijepa.“ (24:06)

12. TJEDAN 11.5.- 17.5.2020.

Konferencija 12. svibnja u 14:00 sati.

Kanal: Koronavirus Hrvatska

Link: <https://www.youtube.com/watch?v=v-NRg2dEi3w>

Tiskovna konferencija Stožera civilne zaštite RH (12.05.2020. 14:00 sati)

Davor Božinović: „Otvaram konferenciju za medije Stožera civilne zaštite i molim kolegu Beroša da nas upozna s najnovijim podacima. Izvolite.“ (0:08).

Vili Beroš: „Hvala. Želim vam dobar dan. Evo u proteklih 24 sata u Republici Hrvatskoj imamo 11 novo dijagnosticiranih osoba što daje ukupan broj od 2 207 Covid-19 pozitivnih bolesnika. Učinjeno je ukupno 47 480 testiranja od čega 1 409 u protekla 24 sata. Postotak pozitivnih je 4,65. Od jučer nemamo preminulih bolesnika tako da je broj u ovom trenutku 91 preminuo. Na respiratoru imamo 11 bolesnika, hospitaliziranih imamo 159 što je jedan manje u odnosu na jučer, oporavljenih odnosno otpuštenih iz zdravstvenih ustanova imamo 693 što je 9 više u odnosu na jučer, a oporavljenih kod kuće 1 115 što je 15 više u odnosu na jučer. Ukupno oporavljenih imamo 1 808 što je za 24 više nego jučer. Ako gledamo raspodjelu prema županijama, u Istarskoj imamo jednog novo dijagnosticiranog, u Brodsko-posavskoj također jednog, u Koprivničko-križevačkoj županiji 4, u Zadarskoj 2, u Sisačko-moslavačkoj jednog bolesnika te u Požeško-slavonskoj dva. Nakon ovih podataka osvrnuo bi se na jučerašnji događaj. Kao što znate u Kliničkom bolničkom centru Split dogodio se propust. Zamijenjeni su identiteti dviju bolesnica koje su liječene u toj zdravstvenoj ustanovi od kojih je jedna i preminula. Ravnatelj KBC-a Split, profesor Julije Meštrović jučer me u poslijepodnevnom

satima obavijestio o istom. On je posjetio ožalošćenu obitelj, izrazio je sućut dok je zamjenik ravnatelja kontaktirao drugu obitelj. Telefonski sam razgovarao s članovima obiju pacijentica i dopustite mi da kažem sada dijelove onog što sam rekao i njima. Ovo što se dogodilo u Splitu veliki je i bolan propust za koji nam je žao što se dogodio. Izražavam žaljenje i duboku sućut svima pogođenima. Za ovakav propust se mora utvrditi odgovornost. Nažalost u Splitu je ovo već drugi slučaj pogreške. Zbog propusta ravnatelj KBC-a Split, profesor Meštrović je pokrenuo unutrašnji nadzor, a isto tako je uputio zahtjev za razrješenje sa funkcije ravnatelja KBC-a Split o čemu će odlučivati upravno vijeće te zdravstvene ustanove. S druge strane zdravstvena inspekcija Ministarstva zdravstva danas će započeti obavljanje nadzora u KBC-u Split. Trebamo vidjeti radi li se o nepoštivanju procedura i protokola ili o nečem drugom. Očekujem nalaz unutrašnjeg nadzora i nalazi zdravstvene inspekcije, a o utvrđenom ćete biti pravovremeno obavješteni. Iako smo većinom danas mislimo u Splitu ne bih volio zanemariti one koji nam pomažu, a danas slave svoj dan. Kao ministar zdravstva čestitam Međunarodni dan sestrinstva svim medicinskim sestrama i medicinskim tehničarima. Oni su tu danonoćno i skrbe za naše bolesnike zbog čega su nezamjenjiva karika u lancu pružanja zdravstvene zaštite. Vi drage i cijenjene medicinske sestre i tehničari, vi ste zavrijedili poštovanje svih nas uvijek, a pogotovo nakon pokazane hrabrosti i odvažnosti u borbi sa koronavirusom. Svjedočili smo vašim naporima i trudu u radu sa svim bolesnicima na očuvanju njihovog zdravlja. Još jednom želim vam puno puno sreće u nastavku obavljanja vaše profesije. Evo toliko za sada. Hvala vam.“ (4:31)

Davor Božinović: „Evo možete postavljati pitanja. Izvolite.“ (4:38)

Novinarka: „Dobar dan. Valentina Baus, dnevnik Nove TV. Evo ministre Beroš za Vas pitanje nastavno na Split. Jesu li te pacijentice bile Covid pozitivne i je li se njih od početka krivo liječilo, dakle jesu li odmah na početku bili zamijenjeni identiteti i kako se zapravo utvrdilo nakon evo malo manje od mjesec dana ako se ne varam da se radi o pogrešci?“ (4:59)

Vili Beroš: „To su sad detalji o kojima je možda preuranjeno govoriti, izlaziti sa svime u javnost. Reći ću samo to da je KBC Split u vrlo specifičnoj situaciji, u tijeku smo epidemije i oni su do sada napravili veliki napor i primali su nekoliko desetaka ponekad u danu teških bolesnika od kojih su neki dementni i nisu baš kontaktibilni. Dakle, ovo ne govorim da opravdavam bilo koga. To su određene činjenice. Najvjerojatnije prema preliminarnim podacima je došlo do zamjene medicinske dokumentacije nakon hitnog medicinskog prijema i prilikom smještaja na bolnički odjel. Ono što je bitno napomenuti ta pogreška nije uzrokovala bilo kakav propust u liječenju i nije uzrokovala letalni ishod kod jedne od bolesnica. Tako da se sve skupa uspostavilo kada je druga bolesnica vraćena u starački dom i kad je ustanovljeno

da ona ne odgovara tom identitetu. Nažalost vrlo velika pogreška za koju nema opravdanja.“ (6:10)

Novinarka: „Može sada docent Capak ako možete objasniti evo Vašu jučerašnju izjavu što se tiče samoizolacije i izlaska na birališta obzirom da je biračko pravo evo Ustavom zajamčeno. Kakve će biti preporuke za ljude koji su u samoizolaciji DIP-u, a isto tako i za ljude koji se nalaze u bolnici na liječenju kako će se osigurati?“ (6:27)

Davor Božinović: „Evo dopustite meni odgovor na to pitanje. Dakle, o izborima odlučuje politika kad se raspusti Sabor. Za organizaciju izbora je zaduženo Državno izborno povjerenstvo, a što se tiče stožera odnosno Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo ono će dati svoje stručno mišljenje onda i ako bude pitano. Tako da na tu temu nemamo više što odgovarati.“ (6:55)

Novinarka: „Ostaje i dalje to da će ljudi iz samoizolacije moći glasovati ili je došlo do promjene?“ (7:00)

Davor Božinović: „To dakle pravila koja postoje postoje, to nije uopće pitanje o kojem u ovom trenutku možemo razgovarati jer kao što sam rekao izbori niti su raspisani, Sabor nije raspušten, a Državno izborno povjerenstvo se nije obratilo Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo onda i ukoliko se obrati onda će Zavod dati svoje mišljenje.“ (7:32)

Novinarka: Onda može sljedeće pitanje za docenta Capaka. Što se tiče povratka ljudi hrvatskih državljana koji su bili na radu u Frankfurtu avionom. Imamo jednog zaraženog u Istarskoj županiji, u Zadarskoj ako se ne varam jeste tu pohvatali kontakte, koliko je ukupno zapravo ljudi bilo zaraženo na tom letu 2. svibnja?“ (7:51)

Krunoslav Capak: „Dobar dan vam želim svima. Dakle mi imamo situaciju da je 2. petog letom iz Frankfurta se vratilo 74 ljudi skupa sa članovima posade. Među njima je bilo više radnika Đure Đakovića koji su se vraćali iz Švedske. Od njih se prvi razbolio petoga nakon tri dana, a sada u ovom trenutku imamo ukupno 9 radnika koji su pozitivni i koji su uglavnom iz županije Brodsko-posavske, iz županije Požeško-slavonske. Osim tih 9 radnika, imamo u Zadru jednu osobu koja je putovala tim avionom, imamo u Sisku jednu osobu koja je također putovala tim avionom i jednog stranog državljanina koji je doputovao tim avionom u Istru koji je također pozitivan. Svi ostali ljudi koji su putovali tim letom su kontaktirani. Neki od njih još nisu uspjele epidemiološke službe pronaći, naći dakle gdje se nalaze i upozoreni su na tu situaciju i određena im je mjera samoizolacije. Hvala.“ (9:22)

Novinarka: „Jučer je rečeno da oni koji prelaze granicu samo takvu ne moraju ići u samoizolaciju. Danas vidimo da među ovima koji su putnici ima zaraženih. Koliko je to potencijalno opasno i hoće li morati ipak svi ponovno u samoizolaciju?“ (9:35)

Davor Božinović: „Pa dopustite mi na to pitanje to je naravno povezano s odlukom o izmjeni odluke o prijelazu na graničnim prijelazima Republike Hrvatske. Ta odluka je donesena zbog činjenice koja je analizirana i u stožeru i naravno prije svega u Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo da ta populacija prema do sada praćenim podacima zapravo ne pridonosi kad govorimo o prijelazu u Hrvatsku preko graničnih prijelaza ne pridonosi povećanju broja tako da znate da smo već sukcesivno određene kategorije poput vozača kamiona oslobađali obveze samoizolacije. Umjesto toga uvedena je pisana preporuka koja se svakom tko dolazi u Republiku Hrvatsku nalaže što bi trebao raditi, dakle ostvariti samo nužne kontakte i nužno izaći iz objekta u kojem je smješten, a što se tiče zrakoplova i svih koji su bili na tom zrakoplovu, na tom letu i u ovom trenutku i ubuduće će ostati mjera samoizolacije.“ (11:01)

Novinarka: „Imamo li podatak o tome koliko je ljudi do sada prekršilo samoizolaciju i što se promijenilo u mjesec i pol dana kada oni koji su prekršili samoizolaciju se uspoređuju s bioteroristima sad se razmišlja o tome da im se dopusti izlazak na izbore uz masku?“ (11:15)

Davor Božinović: „Ovo drugo što ste rekli je ili posljedica toga što niste čuli odgovor na prvo pitanje ili ne želite čuti odgovor na prvo pitanje. Reći ću vam da je negdje oko 1900 i ne znam 20 ili tako nešto ljudi koji su bili u samoizolaciji i za koje je policija utvrdila kršenje samoizolacije sukladno pravilima koja su propisana i tu aktivnost će policija odnosno policija kad utvrdi i to smo više puta objašnjavali na ovim našim konferencijama o utvrđenom kršenju mjera samoizolacije obavještava državni inspektorat. Dakle, to je samoizolacija koju propisuje Hrvatski zavod za javno zdravstvo odnosno epidemiološka struka nakon što ide tragom kontakata koje je osoba koja je pozitivna na koronavirus tako dijagnosticirana. Ovo drugo što ste pitali to su samoizolacije koje su uvedene na graničnim prijelazima kao preventivna mjera, dakle to nije posljedica razgovora sa epidemiolozima već za svakoga ko je ulazio u Republiku Hrvatsku mu je bila određena ta mjera. To se sada mijenja. Ja bi evo iskoristio priliku da vas upoznam i sa činjenicom da će i Europska komisija sutra izaći sa preporukama o prijelazu granica Europske unije, unutarnjih granica i vanjskih granica i mogućnostima aktiviranja turizma i u tom kontekstu će se razgovarati o tome kako ne samo pojedine države nego čak pojedine regije mogu sa svojim internim ili međusobnim, kako hoćete, sporazumima regulirati prijelaz granice kroz faze jer svi smo zajedno suočeni sa zajedničkom borbom protiv širenja koronavirusa. Zna da postoji jedno takvo područje na Baltiku. Sad se razgovara o drugim područjima zajedničke borbe, ali i pokretanja ekonomije ili u ovom slučaju turizma. Zna da smo i mi u kontaktu sa svojim susjedima, prije svega sa Slovenijom, ali i sa nekim drugima.“ (14:15)

Novinarka HINA: „Za ministra Beroša. Evo tjedan dana od kako je počeo raditi zdravstveni sustav u nekim normalnijim okolnostima pa dajte nam recite koliko se razina usluga povećala, kolika je izvršenost? To je jedna stvar, a druga koja se zapravo dovezuje na ovo, a to je financijska strana dakle zdravstvenog sustava, gubitci bolničkog sustava, komunicirali smo prije krize o 9.6 milijardi minusa, gubitaka koliko će to se povećati? HZZO očekuje par milijardi više zbog neodgovarajućeg punjenja zdravstvenog proračuna, veletrgovnicima isto prema njima su dugovi porasli dakle što očekujete i evo u ovom popuštanju situacije oko koronavirusa kako ćete se nositi s tim gorućim stvarima u sustavu?“ (15:05)

Vili Beroš: „Da ne znam da li da vam zahvalim na ovom pitanju malo je preteško, ali počeo ću sa aktivacijom zdravstvenog sustava. Dakle, mi smo prošli utorak i četvrtak napravili određene analize, dobili smo određene podatke koje moram priznat nisu kompletne, međutim dobar su pokazatelj onog što se je zbivalo. Dakle, u utorak smo imali otprilike 36% izvršenja u odnosu na prošli mjesec povećano, a u četvrtak 43. Dakle, nemamo još kompletne podatke za čitav tjedan, ali mišljenja sam da smo iznad onih predviđenih 30% što je izniman rezultat s obzirom na ove epidemiološke mjere koje se i dalje provode i novi epidemiološki okvir i činjenica da ne možemo češće naručivati bolesnike bilo na preglede, bilo na određene terapijske postupke tako da smo zadovoljni s ovom fazom prvom reaktivacije zdravstvenog sustava, a kad je riječ o financijama vi i sami znate da od početka svog mandata naglašavam da je to veliki problem i da ćemo morati napraviti određene reformske poteze kako bi konsolidirali zdravstveni sustav i kako bi ga učinili stabilnim. Nadalje, trebam reći da ovo vrijeme epidemije nije pravo vrijeme za nekakve temeljite analize jer ovu godinu smo počeli u prvom mjesecu s urednim prihodovnim i rashodovnim elementima, međutim u drugom, trećem i četvrtom mjesecu oni su potpuno poremećeni, ali isto tako kako na prihodovnoj tako i na rashodovnoj strani. No, činjenica je da je naprimjer HZZO za mjesec travanj otprilike 400 milijuna kuna manje uprihodio. U svakom slučaju mislim da tada kada smo govorili na početku mandata nije bilo 9,6 nego 9,4, ali uglavnom dospjeli dugovi u ovom trenutku kreću se oko 4,2 milijarde kuna. Evo, hvala.“ (17:07)

Novinar Hrvoje Krešić, N1 televizija: „Jedno pitanje koje nema veze s izborima tako da se ministar može opustiti. Pitanje za profesoricu Markotić. Vjerujete li Vi i danas da su ljudi koji krše samoizolaciju bioteroristi kao što ste govorili prije mjesec, mjesec i pol dana? I za gospodina Capaka slažete li se, jeste li se tada slagali s gospođom Markotić da su ljudi koji krše samoizolaciju bioteroristi?“ (17:33)

Davor Božinović: „Mi smo svi ovdje opušteni gospodine Krešiću, pogotovo kad ste Vi nazočni našim presicama. Evo ja pozivam profesoricu Markotić da odgovori na to pitanje, ali se ne bi složio Vašom konstatacijom u kojem kontekstu postavljate ta pitanja. Izvolite.“ (17:56)

Alemka Markotić: „Dobar dan. Hvala lijepa. Dozvolite mi prvo da u svoje ime čestitam svim našim djelatnicima medicinskim sestrama i tehničarima njihov svjetski dan. Oni uvijek vrijedno i dobro rade na ponos su cijelom zdravstvu i isto tako su pokazali koliko su organizirani, dobri i kvalitetni tijekom ove epidemije koja je nešto što svijet sigurno nije zabilježio barem stotinjak godina tako da hvala im. Što se tiče konkretnog Vašeg pitanja, vrlo lako je to odgovoriti. Dakle, svatko onaj tko je svjestan da je bio u kontaktu s nekim ko je bolestan i određena mu je mjera odnosno date su mi informacije, bilo kako da se to zvalo, da može ugrožavati u određenom razdoblju nekog do sebe naravno da je odgovoran za takvo ponašanje. Ukoliko su neke druge mjere izrečene u kontekstu kada je cijeli svijet pa i mi imao povećani broj bolesnika pa su to bile mjere opreza to je onda nešto drugo. Dakle, svatko onaj tko zna da je bio u kontaktu sa bolesnicima, dobio je upute kako se treba ponašati i krši to ponašanje ugrožava drugog. Odgovor je jednostavan. Hvala lijepa.“ (19:23)

Krunoslav Capak: „Nemam ništa za dodati.“ (19:29)

Novinar: „I samo još jedno pitanje ako može evo posljednje ako se ne varam. Razmišljate li možda, hipotetsko pitanje vezano za izbore, da izbori budu u subotu s obzirom da je nedjelja dan koji je epidemiološki određen za dezinfekciju i za nerad dućana s obzirom da bi to ipak značilo veliku javno-zdravstvenu opasnost jeste li možda razmišljali o tome da se izbori iznimno ovaj put održe u subotu?“ (19:54)

Davor Božinović: „Ja vam se zahvaljujem što i ovom prigodom pokazujete svoj interes za zdravlje i živote hrvatskih građana.“ (20:06)

Novinarka HTV: „Evo pitanje za ministra Beroša. Već ste prije naglašavali kako ste razmišljali ili dopustili možda roditeljima da posjećuju imuno-kompromitirajuću djecu, a što je sa specijalnim bolnicama diljem Hrvatske, primjerice evo i ovdje u Bistri imamo u Zagrebačkoj županiji i roditelji žude za svojom djecom i djeca sigurno trebaju roditelje pa evo da nam malo više kažete o tome.“ (20:29)

Vili Beroš: „Hvala. Vi znate da za sva naša promišljana i postupke i upute temelj je u epidemiološkom promišljanju problematike. Stoga, kao što smo reaktivirali bolnički sustav imali smo podlogu i temelj za to na promišljanju i uputama epidemiološke struke tako nam epidemiološka struka mora dati detaljni okvir i za takve slučajeve, dakle specijalnih bolnica. Međutim, morate znati da ulazak virusa u takvu populaciju je iznimno opasan i vrlo

problematičan, stoga vas molim da nam dozvolite da još malo budemo oprezni i čuvamo te populacije naših bolesnika, poglavito potrebitih, da ih sačuvamo od ove epidemije.“ (21:15)

Davor Božinović: „Hvala lijepa.“ (21:20)

SAŽETAK

Cilj ovoga rada je, prije svega, istražiti na koji način su glavni akteri, članovi nacionalnog Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske, tijekom početka pandemije koronavirusa u RH od veljače do svibnja 2020. godine, koristili konferencije za medije kao primarni alat krizne komunikacije te na koji su način koristili određene tehnike i strategije komunikacije koje su u praksi bile uobičajene za novonastalu pandemiju, a koje su predstavljene u ranijim istraživanjima vezanima za ovu tematiku. Korištena je metoda studije slučaja u sklopu koje je provedena kvalitativna analiza sadržaja 12 konferencija za medije, ciljano odabranih za svrhe ovoga rada i kontekstualizaciju događanja u javnom medijskom prostoru Republike Hrvatske za vrijeme samih početaka pandemija koronavirusa. Identificirano je pet tehnika propagande u komunikaciji Stožera civilne zaštite koje su korištene u konferencijama za medije: (1) strah, (2) *band-wagon*, (3) *appeal to authority*, (4) imenovanje subjekta i posljednja (5) žrtveni jarac (tzv. *scapegoat*). Rezultati istraživanja su pokazali da je Stožer pažljivo odabranim komunikacijskim alatom, konferencijama za medije, te korištenjem tehnika propagande u kriznoj komunikaciji nastojao upravljati kriznom situacijom i ostvariti glavni cilj – promjenu ponašanja javnosti koja se trebala prilagoditi novonastaloj situaciji, odnosno uvjeriti javnost u ispravnost donošenja njihovih odluka vezano uz mjere opreza i stroge restrikcije.

Ključne riječi: pandemija, koronavirus, Stožer, konferencije za medije, krizna komunikacija, tehnike propagande

ABSTRACT

First of all, the aim of this thesis is to analyze how the main actors, members of the National Civil Protection Headquarters of the Republic of Croatia, used press conferences as the primary crisis communication tool at the very beginning of the coronavirus pandemic in Croatia, from February to May of 2020 and how they used certain communication techniques and strategies that were common practice in the times of the unexpected pandemic, which were presented in previous research related to this topic. A case study method was used which included a qualitative analysis of the content of 12 press conferences, purposefully selected for the purposes of this paper and the contextualization of events in the public media sphere in Croatia during the very beginnings of coronavirus pandemic. Five techniques of propaganda in the communication of the Civil Protection Headquarters that were used in press conferences were identified: (1) fear, (2) band-wagon, (3) appeal to authority, (4) name calling and (5) scapegoat. The results show that the Headquarters, with carefully selected communication tools, press conferences, and the use of various propaganda techniques, tried to manage the crisis situation and achieve their main goal – a change in the behavior of the public that should have adapted to the new situation, ie to convince the public of the correctness of their decisions regarding precautionary measures and strict restrictions.

Key words: pandemic, coronavirus, Headquarters, press conferences, crisis communication, propaganda techniques